יודען געדענקט! דער קאמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 62 | Łódź, Czwartek, 12 marca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106. | לאדז, דאנערשטאג פ' תשא י"ח אדר תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

יאמער און געוויין

אויף דעם גרויסען קהלות און רבנים-צוזאמענפאהר וועגען דער שחיטה-גזרה

רעזאלוציע: נאכאמאל אפעלירען צו דער רעגירונג; א פליישלאזער חודש פאר יודען פון גאנץ פוילען; שליסען אויף איין טאג אלע יודישע געשעפטען און ווארשטאטען

ווארשא, 11, (טעלעפאניש)

אויסערגעוועהנליך אימפאזאנט איז אויסגעפאלען דער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון די יודישע קהלות, רבנים און ראטמענער, וואס האט זיך בעכטען אין אווענד געעפענט אין לאקאל פון דער ווארשעווער קהלה.

שוין א זייגער 12 פריה האבען זיך אין בנין פון דער קהלה געבילדעט לאנגע רייהען פון פראווינצער דעלעגאטען, וועלכע זענען געקומען קיין ווארשא אנטיילצונעהמען אינ'ם צוזאמענפאהר, צום שוץ פון דער יודישער שחיטה.

ביז 5 אווענד האבען זיך געמאלדען דעלעגאטען פון 270 קהלות. עס זענען געקומען קהלה-פרעזעסען, רבנים און שטאט-ראטמענער.

אינ'ם צוזאמענפאהר בעטייליגען זיך העכער 800 דעלעגאטען.

שוין א זייגער 3 בייטאג האבען אנגעהויבען אנקומען די דעלעגאטען. א זייגער 4 איז דער גרויסער זיצונגס-זאל שוין געוועזען איבערפולט פון דער גרויסער צאהל דעלעגאטען.

די גאס פאר'ן אריינגאנג אין דער קהלה איז שווארץ פון מענשען, וועלכע ווילען זיך אריינבעקומען אין קהלה-בנין. עס ווערען אבער אריינגעלאזט בלויז דעלעגאטען און פארשטעהער פון דער פרעסע.

פון 3 בייטאג קומען פאר אין בעזונדערע זאלען בעזונדערע בעראטונגען פון רבנים, דעלעגאטען, פארשטעהער פון דער פלייש-בראנזשע און פון עקזעקוטיווע, וואס גרייט צו דעם סדר-היום מיט די רעזאלוציעס ווי אויך דעם אויפרוף צום יודישען פאלק אין פוילען.

דער צוזאמענפאהר האט בעקומען עטליכע הונדערט טעלעגראמעס פון קהלות און רבנים, וועלכע ענטשולדיגען זיך פאר זייער נישט-קומען און דריקען אויס זייער סאלידאריטעט מיט די פארשלאגען, וואס וועלען אנגענומען ווערען דורכן צוזאמענפאהר. עס זענען אויך אנגעקומען דעפעשען פונ'ם באבאווער רבי'ן און פון בעריהמטען גאון ר' חיים עוזר גראדזענסקי, וועלכער האט נישט געקענט קומען צום צוזאמענפאהר מחמת זיין שוואכען געזונד-צושטאנד.

א זייגער האלב 6 עפענט פרעזעס ה' מאזור דעם צוזאמענפאהר.

עס איז אן אימפאזאנט בילד — א בילד פון אמת-יודישער אחדות, פון יודישער פאראייניגונג. עס איז אפילו א פאראייניגונג בלויז א מאמענטאנע אין א עת-צרה, בלויז ארום איין פראגע: ארום דער גזירה, וואס הענגט איבער'ן קאפ פון דער 3 מיליאניגער יודישער בעפעלקערונג — די גזרה געגען דער יודישער שחיטה, אבער פארט איז עס א הערליך בילד:

פארשטעהער פון אלע יודישע פארטייען און גרופירונגען, פערטרעטער פון אלע יודיש-ווירטשאפטליכע און קולטורעלע אינסטיטוציעס, וואס זענען געוועהנליך, אלע טעג פון א גאנץ יאהר, צעקריגט צווישען זיך, צעשפליטערט, בעקעמפען זיך — אט די זיצען איצט אלע ביי איין טיש, פערטיפט און ערנסט, גרייט זיך צו דערלאנגען די האנד, כדי צוזאמען צו זוכען א וועג ווי אזוי אפ-צווענדען די דראהענדע געפאהר, וואס לאזט זיך אט-אט אראפ איבער דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

אין אנהויב בעט ה' מאזור צו בעעהרען מיט אויפשטעהען דעם יודישען קרבן פון פשיטיק. דער גאנצער עולם בעעהרט מיט א מינוט שטיל-שווייגען דעם אנדענק פונ'ם קרבן.

דאן טרעט-צו ה' מאזור צו זיין בעריכט-רעפעראט וועגען דער ארבייט פון דער עקזעקוטיווע.

„נאך איידער די שחיטה-פראגע אין פוילען איז געווארען אזוי אקטועל, האט די קהלה שוין געווידמעט איהר צייט פאר דעם שחיטה-פראבלעם. פערשידענע קהלות האבען זיך געפלעגט ווענדען וועגען עצות אין דער שחיטה-פראגע און די קהלה האט זיי ארויסגעשיקט אפשייטען פון דעם מאטעריאל, וואס האט זיך געפונען אין איהר רשות. (ווי בעקאנט איז די התחלה צו פעריזעהרען די יודישע שחיטה געמאכט געווארען נאך אין יאהר 1926. אויפ'ן סמך פון דער געגען-שחיטה-אגיטאציע איז געשאפען געווארען די בראשור פון ד"ר ביכאווסקי ז"ל).

היי-יאהר, נאכדעם, ווי געוויסע עלעמענטען האבען שוין אנגעהויבען צו שארפען זייער חלף אויף דער שחיטה, האט די קהלה גערופען א דריגענדע בעראטונג, אין וועלכער עס האט זיך בעטייליגט דער ראבינאט, קהלה-ראט און פערוואלטונג.

דעם 16-טען פעברואר איז שוין גערופען געווארען א גרעסערע בעראטונג, אין וועלכער עס האבען זיך אויך בעטייליגט פארשטעהער פון די גרעסערע קהלות אויף דער פראווינץ און פארשטעהער פון אלע פאליטיש - ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין פוילען, ווי אויך די יודישע פארלאמענטארי'ער.

דעמאלט איז געוועהלט געווארען א צענטראל-קאמיטעט פון 64 פערזאן.

היכף נאך דער זיצונג איז זיך צונויפגעקומען דער צענטראל-קאמיטעט, וועלכער יועהלט פון זיך אן עקזעקוטיווע פון 23 פערזאן, אין וועלכען עס געהען אויך אריין די יודישע פארלאמענטאריער.

פון דעמאלט אן האלט די עקזעקוטיווע אפ יעדען טאג זיצונגען, אין וועלכע עס בעטייליגען זיך די יודישע פארלאמענטאריער, וועלכע שטעהען אין נאהענטסטען קאנטאקט מיט דער עקזעקוטיווע.

דעם 29-טען פעברואר איז פארגעקומען א גרויסע פרעסע-קאנפערענץ פאר די יודישע און פוילישע זשורנאליסטען.

מיר האבען זיך געווענדעט צו די 750 יודישע קהלות מיט 2 צירקולארען.

אויף דעם לעצטען אנקעטע-צירקולאר האבען שוין געענטפערט אנ'ערך פון 300 קהלות.

די עקזעקוטיווע האט אפגעדרוקט 4 בראשורען:

1) בראשור פון ד"ר ביכאווסקי ז"ל.

2) בראשור פון הרב אש (טשענסטאכאוו).

3) די יודישע שחיטה פון ווירטשאפטליכען שטאנדפונקט (סטאטיסטישע ציפערען פון סוחרים-פעראיין און רעפעראט פון פרעזעס טראקענהיים אין שטאט-ראט).

4) ערקלערונג פון אלע רבנים אין פוילען וועגען דער יודישער שחיטה.

די אלע בראשורען זענען פונאנדערגעשיקט געווארען צו אלע יודישע קהלות און צו אלע פארלאמענטאריער, שטאט - ראטען און וואיעוואדזטוועס א. א.

אין עטליכע טעג ארום ווערט פארטיג די בראשור: א תשובה דעם גלח טשעטשאק.

בקרוב ווערען אויך אפגעדרוקט בראשורען בנוגע דער הומאניטאר'ער זייט פון דער שחיטה. אין דער בראשור וועלען זיין אפגעדרוקט די מיינונגען פון עטליכע הונדערט פיזיאלאגען און מלומדים וועגען דער שחיטה, צווישען וועלכע עס געפינען זיך אויך א רייהע פוילישע פראפעסארען."

נאך דער רעדע פון פרעזעס מאזור בעקומט א ווארט דער פארשטעהער פון „אגודת הרבנים" הרב ר' מנחם זעמבא, וועלכער ווייזט-אן אויף דער געפאהר, וואס דראהט דער יודישער בעפעלקערונג און ערקלערט, אז איצט איז א מאמענט פון קידוש-השם.

עס האט גענומען א ווארט **דעפ. מינצבערג**, וועלכער זאגט:

— דער ווייטאג איז זעהר גרויס. מיר האבען אונזערס געטון, אנגעווענדעט אלע מיטלען, אבער איצט האט דאס ווארט די 3 מיליאניגע יודישע בעפעלקערונג. מיר קאנען מעהר נישט צוקוקען, ווי מ'פעליידיגט אונזער כבוד.

די מאסקע פון פאלשקייט מוז ארונטערגעריסען ווערען!

מיר וועלען ווייטער פיהרען אונזער אפוועהר-אקציע. עס איז בלויז א דערפרישענדע דערשיינונג, וואס אין דער אפוועהר-אקציע האט זיך פעראייניגט דאס גאנצע יודישע פאלק, און עס איז מיט אונז!

דעפ. מינצבערג זאגט זיך ארויס פאר א פליישלאזען חודש און פאר א רוהע-טאג.

עס נעהמט א ווארט דעפ. הרב רובינשטיין. ער הויבט אן צו רעדען, אבער ער קאן נישט, ווייל די טרעהרען שטיקען איהם, ער הויבט אן צו וויינען און כליפען און מ'ווערט געוואויר די סיבה: ער קומט אקארשט פון פשיטיק. ער דערצעהלט, אז ער האט געזעהן די לאגע נאך די געשעהענישען. ער דערמאנט קרבנות און הויבט ווידער אן צו וויינען, ווי א קינד. דער גאנצער זאל וויינט מיט. פיל רבנים פאלען אין אהנמאכט. סענ. הרב רובינשטיין פרובט ווייטער רעדען, און זאגט: עס האט זיך אנגעהויבען מיט אנ'עקאנאמישער קאמפאניע און עס האלט שוין ביי נפשות. אונזער געוועהר איז דאס שרייען, אבער די וועלט איז טויב אויף אונזערע געשרייען.

עס רעדט דער דעפ. זאמערשטיין. ער דערצעהלט: עס איז נשווער פאר מיר שמערצליך דער קאמף אין סיים אין משך פון עטליכע טעג. דאס זענען געווען שווערע עטליכע טעג, אבער אהן א פערגלייך שווע־רער זענען פאר מיר געוועזען די טעג פון די שחיטה-דעבאטעס אין סיים. איך בין איינגעזעצט צוזאמען-געבראכען. ווייטער רעדט ער וועגען דער אקציע אין סיים, און דערקלערט, אז מיר טארען נישט גיין אויף קיין שום קאמפראמיסען. קיין איין יוד וועט נישט עסען קיין פלייש!

קיין שום קראפט אין דער וועלט וועט אונז נישט פערטרייבען פון פוילען! מיר האבען דא פערגאסען אונזער בלוט!

עס רעדען נאך סענ. טראקענהיים, נח פרילוצקי, ד"ר גאטליב, הרב בראדט. דער לעצטער זאגט אזוי: דאס פנים פלאמט פון בושה, ווען מ'דערמאנט זיך וויפיל יודיש בלוט עס האט זיך פערגאסען פאר פוילען. ער לייגט פאר, אז אויב דער שחיטה-פערבאט זאל ווערען א פאקט, זאלען די יודישע דעפוטאטען, סענאטארען און ראטמענער לייגען זייערע מאנדאטען, און די קהלות זאלען זיך פונאנדערלאזען.

דער קאטאוויצער רב, האמיידעס דערמאנט א

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

טאג - טעגליך

די שטעלונג פון פוילען

אין דעם איצטיגען הייסען פאליטישען מאמענט, וואס שמעקט מיט פולווער, און יוען א סך אינטער-פאליטיקער וועלען מוזען „פאשען", איז פאר אונז בעזונדערס וויכטיג די שטעלונג פון פוילען אין בעצוג צו דעם גורם פונ'ם איצטיגען „הייסען מאמענט", דאס איז, ווי א ציטער אדורך איבער גאנץ אייראפא.

דער קאלטער ענגלענדער האט — ווי מיר זעהען — אויך דאס מאל נישט פערפיהרט, און ארויסגעלאזט א קאלטען שטראם פון ישוב הדעת אויף די אויפגערעגטע געמיטער, אויף אטא די ערצונדענע געמיטער, וועלכע יועלען זיך העכסט ווארשיינליך אין א זעהר קורצער צייט אפקילען.

די אראפגעשלונגענע ביטערע פיל פונ'ם אויבער - רהיין וועט אודאי קיין בעזונדערע סימנים נישט איבערלאזען.

אינטערעסאנט איז אבער די שטעלונג פון בעזונדערע מלוכות צו דער געשאפענער לאגע און - ווי געזאגט - אינטריגירט אונז ספעציעל די שטעלונג פון אונזער מלוכה, וועלכע איז אונטערווארפען ספעציעלע און ספעציפישע בעדינגונגען.

דער ווארשעווער קארעספאנדענט פון דער „יונייטעד פרעס" שאצט אזוי אפ די שטעלונג פון דער פוילישער רעגירונג:

די מיט שפאנונג דערווארטעטע אפיציעלע שטעלונג פון דער פוילישער רעגירונג אין שייכות מיט דער סיטואציע וואס איז ענטשטאנען צוליב'ן אריינמארש פון דעם דייטשען מיליטער אין דעם דעמיליטאריזירטען אויבער-רהיין, איז איצט געקומען אין דער פארם פון אנ'אויפקלעהרונג, וואס דער מינ. בעק האט איבערגעגעבען דעם פראנצויזישען אמבאסאדאר נאעל. דער מינ. בעק האט פערזיכערט דעם אמבאסאדאר נאעל, אז פוילען פיהלט זיך לעת עתה פערפליכטעט דורך די פראנצויזיש-פוילישע אפמאכען פונ'ם יאהר 1921, און דעם פראנצויזיש-פוילישען בונד וועט מען גארנישט אנגרייפען דער פויליש-דייטשער אפמאך פון 26 יאנואר 1934. אין דער הקדמה צו דעם דאויגען אפמאך ווערט בפירוש געזאגט, אז אויף דעם פראנצויזיש-פוילישען בונד, פונקט אזוי ווי אויף די טראקטאטען פון פוילען מיט רומעניען און מיט ראטען-פערבאנד קאנען בשום אופן נישט משפיע זיין די בעשלוסען פונ'ם דייטש-פוילישען נישט-אנגרייפס-פאקט.

משמעות — „אלטע ליבע ראסטעט נישט". און — דאס איז גר'ז אזוי.

מ.

אונזער ווארט

וועטא און טאבו

עהרנעכטען האבען זיי ביידע געהאט דעם זעלבען פסק: דער דעפ. זאמערשטיין אויף א זיצונג אין דער אדמיניסטראציע-קאמיס'ע ביים סיים, און דער סענ. טראקענהיים אין סענאט.

און ביידע — ביים דעם זעלבען ענין.

דעפ. זאמערשטיין האט ארויסגערוקט א לאגישבעגרינדעטע טענה, אז דורך דעם, וואס דער פארזיצער דעפ. דוך. האט נישט-ווי-געהעריג (מילד גערעדט!) אינפארמירט די אדמיניסטראטיווע קאמיסיע וועגען דער שטעלונג פון דער רעגירונג צו דעם ענין שחיטה, איז געשעהן אזא מיספערשטענדעניש (איידעל גערעדט!) ווי דער אנגענומענער בעשלוס, און אז דעריבער פאדערט ער צונויפצורופען נאך א זיצונג פון דער זעלבער קאמיסיע, וואס זאל — נאכ'ן פעסטשטעלען דעם שטאנדפונקט פון דער רעגירונג, נאכאמאל בעהאנדלען די גאנצע פראגע.

דערויף האט איהם דער זעלבער קאמיסיע-פארזיצער, דעפ. דוך, וועלכער האט אויפ'ן צווייטען טאג נאכ'ן אנגענומענעם שחיטה - בעשלוס, דערקלעהרט, אז זיין אינפארמאציע פאר דער קאמיסיע וועגען דער רעגירונגס-שטעלונג איז נישט געווען קיין גענויע (מילד גערעדט!) האט דער זעלבער וויכטיגער פארשטייער פון א געזעצגעבערישער אינסטאנץ, געענטפערט מיט א מין וועטא—

אזוי-ווי דער דעפ. זאמערשטיין האט, אזוי-צוזאגען, איבערגעטראטען די גרעניץ פון אנ'ערקלעהרונג (וואס קאן שוין זיין קלאהרער?!) יועט ער זי דעריבער נישט אריינטראגען אין פראטאקאל און נישט איבערשיקען צום סיים-מארשאלעק.

מיט דעם סענאטאר טראקענהיים געשעהט עס נאך פשוט'ער:

ווען ער רעדט יועגען דער איינזייטיגקייט פונ'ם פוילישען ראדיא, וואס גיט רעפעראטען פאר דער אפשאפונג פון דער יודישער שחיטה, און לאזט נישט קומען צום ווארט דעם גייסטיג און בלוטיגפעראינטערעסירטען צד-שכנגד —

ווען דער סענאטאר טראקענהיים יויל רעדען וועגען דעם שחיטה-פראבלעם בכלל, יוערט ער איבערגעריסען דורך דעם מארשאלעק פריסטאר, וועלכער דערלויבט נישט צו פאלעמיזירען מיט דער סיים-קאמיסיע —

טאבו — די סיים-קאמיסיע איז משמעות אנ-אומבעריהרבארע הייליגקייט.

פרעגט זיך א פראגע: איז עס דען ביי אזעלכע לעגאלע „וועטא'ס" און „טאבו'ס" א חידוש, דאס די אומלעגאלע ענדעציע אויף די ערטער מאכט זיך איהרע ספעציפישע שחיטה-אויספיהרונגען?!

ב.

פערפלייצונגס=קאטאסטראפע אין קאונע

רינא, 11 (ספּ. טעל.)
פון קאָונע איז מען מודיע:
דער ניעמען און די ווילִיע זענען ארויס פון די ברעגעס. די פערפלייצונג האָט אָנגענומען אַ קאַטאַסטראָפאַלען כאַראַקטער.
די געגענד פון אַלטשטאָט אין קאָונע שטייט אונטערן וואַסער. אויף איטיִנע גאַסען איז דאָס וואַסער 2 מעטער די הויך.
די קאָמוניקאַציע קומט פאָר אויף שיפלעך.

סאציאלע-שוץ און אגראר=פאליטיק
וויטערדיגע בודזשעט-ארבייט פון סענאט

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)
היינט האָט דער סענאַט דורכגעפיהרט די דעבאַטע איבער די בודזשעטען פון די מיניסטעריומס פאַר סאָציאַלער שוץ און אַגראַר־מיניסטעריום.
דעם בודזשעט פאַר סאָציאַלער שוץ האָט רעפערירט דער סענאַטאָר באַפּראָאַווסקי. ער בעוויינט דעם גורל פון דער יוגענד, וואָס וואַקסט אויף אָהן אַן אויסזיכט צו קריגען אַרבייט און בעדויערט די מיידלעך וועמען דער שווערער גורל לאָזט איבער אויס־צוקלויבען: דעם טויט אָדער — די גאַס...
דער רעפערענט פּאָלעמיזירט מיט׳ן נעטעראַל־רעפערענט, סענ. קאָזלאָווסקי, וועלכער האָט אַרויס־געזאָגט דעם געדאַנק, אַז זעהר פיל אַרבייטס־מעגלעכקייטען דאַרפען גאַרנישט די סאָציאַל־פערזיכערונגען. דער רעדנער האַלט, אַז דאָס איז אַ טעות.
דעם בודזשעט פון אַרבייטס־פאָנד האָט רעפערירט דער סענאַטאָר מאַלינאָווסקי. ער ווייזט אָן דערויף, אַז דער אַרבייטס־פאָנד איז היינטיגעס יאָהר קלענער מיט 32 מיליאָן זל. לגבי דעם פאַרגאַנגענעם יאָהר. דאָס איז אַן עולה לגבי דער גרויסער מאַסע רעגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע. די צאָהל רעגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע בעטרעפט 515 טויזענד. כדי זיי אַלע צו בעשעפטיגען, וואָלט מען געדאַרפט האָבען אַ פאָנד פון 300 מיליאָן זל. דאָס פערקלענערן דעם פאָנד וועט גורם זיין דערצו, אַז עס וועט זיך אויך פערקלענערן די צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטסלאָזע.
אין דער דיסקוסיע זענען אַרויסגעטרעטען אַ גאַנצע רייהע רעדנער.
דאַן איז דער סענאַט צוגעטרעטען צו דער דעבאַטע איבערן בודזשעט פון אַגראַר־מיניסטעריום. רעפערירט האָט סענאַטאָר קלעטשינסקי.
נאָך דער דיסקוסיע האָט געהאַלטען אַ רעדע דער אַגראַר־מיניסטער, פּאָניאַטאָווסקי, און די זיצונג איז געשלאָסען געוואָרען.
מאָרגען וועט בעהאַנדעלט ווערען דער בודזשעט פונם אינערן - מיניסטעריום און דעם מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע.

אנטי-יודישע עקסצעסען אין נאווא=מיאסטא

טאָרן 11 (טעלעפאָניש)
היינט בעת׳ן יאַריד אין נאָווע־מיאַסטאָ (לובּאַווער קרייז) זענען צוקלאַפּט געוואָרען עטליכע יודישע מאַרק־בוידען, פון וועלכע עס זענען צוגעגנבעט געוואָרען די סחורות.
פּאָליציי האָט אַרעסטירט 20 מאַן — עקסצעסער.

פראנצויזען באיקאטירען די אלימפיאדע אין דייטשלאנד

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)
דער פראַנצויזישער ספּאָרט - פערבאַנד האָט זיך געווענדעט צו די ספּאָרט - אָרגאַניזאַציעס פון אַלע מלוכות פון דער וועלט מיט דעם פאָרשלאָג צו דאַרייש צו באָיקאָטירען די היי־יאָהריגע אָלימפּיאַדע אין בערלין.
לעת עתה האָט דער דאָזיגער רוף געפונען אַ שטאַרקסטען ווידערקלאַנג אין אַמעריקאַ.

דעם ראגאטשאווער גאונ׳ס איידעם
בעשטימט אלס רב פון דווינסק

ריגא, 11 (יט״א טעלעגראַפיש)
די פערוואַלטונג פון דער דווינסקער קהלה האָט אויפ׳ן אָרט פון ראָגאַטשאָווער גאון בעשטימט זיין איידעם הרב דוד פיינגאָלד, געוועזענער רב אין מאָסקווא.

אוניווערזיטעט אין אסלא
בעטייליגט זיך נישט אין די הייַדעל=בערגער פייערונגען

אָסלאָ, 11 (יט״א טעלעגראַפיש)
די אָסלאָ׳ער אוניווערזיטעט האָט בעשלאָסען, זיך נישט צו בעטייליגען אין די היידעלבערגער פייערונגען.

די לויות פון יוסף מינקאווסקי און זיין פרוי
וועלכע זענען אומגעקומען פון די פשיטיקער בעסטיעס — 1 לויה איז פשיטיק און די 2-טע—אין ראדאם. — דעפוטאַט הרב רובינשטיין און דעפּ. זאמערשטיין בעטייליגען זיך אין דער לויה

ראדאם, 11 (יט״א טעלעפאָניש)
היינט איז אין ראדאם פאָרגעקומען די לויה פון דעם אומגעקומענעם יוסף מינקאָווסקי׳ס פרוי חייה, וועלכע איז געשטאָרבען אין היגען שפּיטאָל פון די שווערע וואונדען, וואָס עס האָבען איהר געמאַכט די פשיטיקער צעווילדעוועטע בעסטיעס.
אין דער לויה האָט זיך בעטייליגט די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג פון ראדאם. אין דער לויה האָבען זיך אויך בעטייליגט דעפּ. הרב רובינשטיין און דעפּ. זאָמערשטיין. ביים אָפענעם קבר האָט דעם אומגליקליכען קרבן מספיד געווען הרב רובינשטיין. ס׳האָבען זיך געהערט האַרצרייסענדע געוויינען פון די יתומים און מלוים.
די 4 יתומים האָט איבערגענומען צו ערציהען דאָס בית היתומים אין ראדאם.

ראַדאָם, 11 (יט״א טעלעפאָניש)
אין פשיטיק איז ביינאַכט פאָרגעקומען די לויה פון דעם אומגעקומענעם 40־יאָהריגען יוד יוסף מינקאָווסקי. אין דער לויה, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען אויפ׳ן חשבון פון דער קהלה, האָט זיך בעטייליגט די גאַנצע פשיטיקער יודישע בעפעלקערונג.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)
נעכטען איז געקומען קיין וואַרשאַ אַ דעלעגאַציע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פשיטיק, וועלכע האָט קאָנפערירט מיט די יודישע פאַרלאַמענטאַריער וועגען די מאָנטאָג׳דיגע געשעהענישען אין שטעטעל בעת׳ן יריד.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)
פון מאָסגעבענדע קוועלען דערוויסט מען זיך, אַז דער קעלצער וואָיעוואָדע דושיאַדאָש [illegible] אָפּגערופען פון זיין אַמט, און אַז אויף זיין [illegible] קומט דער אינספּעקטאָר פּיאָנטקעוויטש.

באנדיטען-אנפאל אויף אן אויטא=בוס צווישען חיפה און תל=אביב
1 יוד און 1 אראבער דערהרגעט

ירושלים, 11 (יט״א טעלעגראַפיש)
אויף אַן אויטאָבוס, וואָס איז געגאַנגען פון חיפה קיין תל־אביב, איז, נישט ווייט פון טול כרם, אויסגעפיהרט געוואָרען אַ באַנדיטען־אָנפאַל בעת וועלכען 1 יוד און איין אַראַבער זענען דערהרגעט געוואָרען. די באַנדיטען זענען אַנטלאָפען. 6 אַראַבער, וואָס זענען פערדעכטיג אין אויספיהרען דעם אָנפאַל זענען אַרעסטירט געוואָרען.

זיך פערשטארקט דער שטרייק
פון די ניו-יארקער ווינדע=פיהרער

ניו־יאָרק, 11 (ספּ. טעל.)
דער שטרייק פון די ווינדעפיהרער האָט זיך פערשטאַרקט. איצט שטרייקען שוין די ווינדע־פיהרער פון 4000 ניו־יאָרקער וואָלקען־קראַצער.

Dr. med.
AL. FORSZANSKI
כירורג
נעמט איצט אָן: אין דער דעטשניצע „POMOC", דיטאַנאָווסקי 1 (רוג באַלוטער פּלאַץ) פון 11—1 טעל. 101-29.
פּריוואַט־וואוינונג פּעטריקאָווער 101 פון 5—7 אָווענד. טעל. 210-76
סטאַר אַרבייטסלאָזע — הנחה.

ליקווידאַציע־פערקויף! — זעלטענע אײַנקויפס-געלעגענהייט! — זעלטענע געלעגענהייט!
צוליב ליקווידאַציע
פערקויפט אויס דאָס בעקאַנטע מוד- און קאַרט-געשעפט פון
H. WŁOSKI
לאָדז, 3 נאָוואָמיעסקאַ 3
טעל. 114-92, פראָנט, 2-טער שטאָק
צום איצטיגען פריהלינג און זומער־סעזאָן די בעסטע הערן און דאַמען שטאָפען אויף פּאַלטענס און אַנציגער פון ביליצער, טאָמאַשאָווער און אַנדערע פאַבריקען
נוצט אויס די געלעגענהייט! — צו ליקווידאַציע=פרייזען! — קומט און איבערצייגט אייך

תחת השגחת הראבינאט רפה לאדז!
קמח של פסח
די איינציגע מיהל אויף לאָדז איז שוין געכשר׳ט אונטער דער שטרענגער אויפזיכט פון היגען ראַבינאַט. אונזערע ג. קונדען וועלען זיך ווידער איבערצייגען, אַז דאָס שענסטע און בעסטע זעקעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאָר ביי דער פירמע
„עלעקטראמליך"
לאָדז, זאַקאָנטנאַ 47, טעל. 147-40
וועלכע איז פּראַנטוואָרטליך פאַר די רעיעלע און פּינקטליכע ליפערונג. פערקוקט אייך נישט אויף די פּראָווינצער מציאות, וואָס שטעלען אייך צו מעהלען, וואָס אויף חמץ קען עס נישט גילטען פאַר גריזען־מעהל און פאַר דעם גראָשען ביליגער ביים איינקויף דערלעגט איהר מעהר ביי דעם מצות־פערקויף. נאָר קומט שוין און בעשטעלט פערזענליך אָדער דורך טעל. 147-40.
די איינציגע מיהל שוין געכשר׳ט.
בעמערקונג: די ליפערונג פאַר דער פּראָווינץ קומען מיר נאָך די פערלאַנגען פון קויפער. מיט אכטונג
Firma „Elektromłyn"
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון אָריגינעלע ביליצער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאָוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראָנט II שטאָק.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 6-8

Dr. med.
TENENBAUM
אַקושער־גינעקאָלאָג
פּילסודסקיעגאָ 15
טעל. 206-75.
נעמט אָן פון 8-10 פריה און פון 4-8

I. SILBERSTROM
Kilińskiego 127
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען קוואַרץ־לאָמפּ, — ראַדיקאַלע בעזייטיגונג פון איבעריגע האָר.
נעמט אָן פון 4—8 אָווענד.

LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6 שערפּיען 37 (בעגנערקאַ)
נעמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

פּענסיאָנאַט
„NICEA"
אין קאָלומנאַ,
פּיעטריקאָווער 7/9
נעמט אָן בעשטעלונגען אויף פּסח
שטרענג כשר!
אינפאָרמאַציעס אויפ׳ן אָרט.
צו זעהר מעסיגע פּרייזען.
געדענקט דעם אַדרעס!

Dr. med.
W. ŻADZIEWICZ
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און קעהלקאָפּ־קראַנקהייטען
Piotrkowska 164, tel. 125-26.
נעמט אָן פון 5—8 אָווענד.

פאַר גאָלד,
בּיזשוטעריע
און לאָמבאַרד־ קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר מיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

אויערן, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון
Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָווענט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
ארענטגען= גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

Dr. med.
H. ROZANER
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנקה.
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אָן פון 9—1
פאַרמ. און פון 5—9

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערט פאַר איבערגע־מאַכט די עלטעסטע
הימען!
אויף גאַנץ ניי ווי אויך נייע הימען צו
3.50
„TOLA"
23 Zawadzka 23

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאַר טריפער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָווענט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאַז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָווענט.

לעזט !!!!! אויפמערקזאם!
עס איז שוין אָריין אין קראַפט די נייע פּרייזען פאַר
דרוק-ארבייט
אין דער בעקאַנטער אין לאָדז און אומגעגנד
שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8
טעל. 255-09
וועלכע האָט זיך שוין בעריהמט געמאַכט מיט די שעהנע אויספיהרונג און עסטעטישען צוזאַמענשטעל
ביליג, רעיעל, פּינקטליך

Dr. med.
A. STILLER
אינערליכע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 4—8
פּילסודסקיעגאָ 15,
פראָנט, 2. שטאָק טעל. 206-75.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־ קראַנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואַנגערשאַפט
נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעלעפאָן 246-09
נעהמט אָן פון 4—8 אָווענד.

קאָנפערענץ פון די לאָקאַרנאָ=מלוכות

הויבט זיך היינט אָן אין לאָנדאָן

דער ענגליש-פראַנצויזישער ברוגז צוליבן דייטשן אריינמאַרש אין אויבער=רהיין

פראַנקרייך דראָהט ארויסצוטרעטן פון דער פעלקער=ליגע

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.)

די ידיעה, אַז עס האָט נישט געקענט קומען [ת]ו אַן אויסגלייך צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד [ו]עגען די שריט, וואָס דאַרפען אונטערגענומען ווע[ר]ן אין בעצוג צו דייטשלאַנד, האָט געמאַכט אין [ד]י דיפּלאָמאַטישע קרייזען אַ שלעכטען איינדרוק. [א]ויך דער פאַקט, וואָס דער ראַט פון פעלקער־בונד [א]יז צונויפגערופען געוואָרען אויף שבת קיין לאָנ[ד]אָן, בעווייזט די ערנסטקייט פון דער לאַגע.

פראַנקרייך פערלאַנגט דורכאויס, אַז מען זאָל [אנ]ווענדען סאַנקציעס. ענגלאַנד אָבער איז דאַגעגן. [מ]ען ווייזט אָן, אַז דאָ מישט זיך שטאַרק אַריין [ד]ער ענגלישער קעניג עדוואַרד, וועלכער האָט סימ[פ]אַטיעס צו דייטשלאַנד. עס ווערט מיטגעטיילט, [א]ז קעניג עדוואַרד האָט אויפגענומען אויף אַנ[ד]יענץ דעם פּרעמיער באַלדווין און דעם קריגס־[מ]יניסטער קאָפּער.

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.)

בעת דער פּאַרלאַמענט־דעבאַטע נעכטען אָוונד [ז]ענען אויך פאָרגעקומען אַ רייה וויכטיגע געשפּרע[כ]ן צווישען באַלדווין, טשעמבערלען און אַנדע[ר]ע מיניסטאָרען, וואָס האָט זיך פערצויגען ביז [ש]פּעט אין דער נאַכט. אָפיציעל ווערט געמאָלדען [א]ז די קאָנפערענץ פון אַלע לאָקאַרנאָ־מלוכות וועט [ז]יך אָנהויבען דאָנערשטאָג 4 נאָכמ. אין פאָרעין [א]פּיס. די הויפּט־מחותנים פון דער קאָנפערענץ [ו]עלען זיין פלאַנדען, וואַן־זעעלאַנד און גראַנדי. [ג]ראַל באָנקור וועט קומען קיין לאָנדאָן נאָכדעם, [וו]י ער וועט האַלטען זיין פערטיידיגונגס־רעדע [א]ין פראַנצויזישען סענאַט פאַר אונטערשרייבן דעם [פ]ראַנצויזיש־סאָוויעטישען פאַקט. אידען און האַלי[פ]אַקס וועלען היינט פריה אָנקומען קיין לאָנדאָן. [ב]אַלדווין האָט אָפּגעהאַלטען אַ לאַנגע קאָנפערענץ [מ]יט דעם פאָרזיצענדען פון פעלקער - בונד - ראַט [ב]רוס, וואו דער לעצטער האָט מסכים געווען צונויפ[צ]ורופען די קאָנפערענץ קיין לאָנדאָן. לאָנדאָן אַלס [ק]אָנפערענץ־אָרט ווערט דאָ בעטראַכט אַלס בע[ו]ויז, אַז די בריטישע רעגירונג איז ענטשלאָסען [צ]ו געפינען אַן אויסוועג צו דער איצטיגער שווע[ר]ער לאַגע.

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

דער פראַנצויזישער סענאַט וועט מאָרגען נאָכ[מ]יטאָג זיך פערזאַמלען, כדי צו בעטראַכטען דעם [א]יינציגען פונקט אויף דער טאָג־אָרדנונג — די ראַטיפיקאַציע פון פראַנצויזיש־סאָוויעטישען פאַקט. אין די פּאַרלאַמענט־קרייזען רעכענט מען זיך דער מיט, אַז דער סענאַט וועט דעם פאַקט נאָך דאָנערשטאָג ראַטיפיצירען און אַ סך סענאַטאָרען, וואָס האָבען געהאַט בדעה צו קריטיקירען דעם פאַקט, וועלען שוין איצט אפילו נישט נעהמען דאָס וואָרט.

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

פלאַנדען איז היינט 4 מיט 30 נאָכמיטאָג אַרויסגעפאָהרען קיין לאָנדאָן.

בריסעל, 11 (ספּ. טעל.)

דער פּרעמיער וואַן־זעעלאַנד האָט געהאַלטען איז פּאַרלאַמענט אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט דערקלערט, אַז דאָס אויפלייזען די איצטיגע סיטואַציע קאָן בשום אופן נישט זיין אַ מתנה פאַרן פערגוואַלדיגען דעם טראַקטאַט. ער האָט אויך גערעדט וועגען דעם פולשטענדיגען הסכם מיט דער פראַנצויזישער רעגירונג און וועגען דערהאַלטען דעם קאָנטאַקט צווישען די גענעראַל־שטאַבען פון ביידע לענדער.

זשענעווע, 11 (ספּ. טעל.)

דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער פעלקער־ליגע אווענאָל, און אַ רייה הויכע בעאַמטע פון דער פּאָליטישער און אינפאָרמאַטיווער סעקציע פונ׳ם סעקרעטאַריאַט זענען היינט אין אָוונד אַרויסגעפאָהרען קיין לאָנדאָן.

זשענעווע, 11 (ספּ. טעל.)

היינט בייטאָג איז דאָ פאָרגעקומען אַ בשותפותדיגע זיצונג פון ראַט פון דער קליינער אַנטאַנט, און פון דער באַלקאַנישער אַנטאַנט. פאָרזיצער איז געווען דער רומענישער אויסערן־מיניסטער טיטולעסקו. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטיצען אין לאָנדאָן די שטעלונג פון פראַנקרייך.

רוים, 11 (ספּ. טעל.)

מען איז דאָ געגען אָנווענדען סאַנקציעס לגבי דייטשלאַנד — נישט דערפאַר, ווייל איטאַליען פיהלט אַליין דעם טעם פון סאַנקציעס, נאָר מחמת דעם, וואָס סאַנקציעס זענען אַן אומגערעכטיגקייט וואָס טרעפט דער־עיקר די שוואַכסטע און אָרימסטע פון דער בעפעלקערונג...

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.)

היינט איז פאָרגעקומען אַ לענגערע זיצונג פונ׳ם מיניסטאָרען־ראַט, בעת וועלכער מינ. אידען און דער לאָרד האַליפאַקס האָבען אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען די פּאַריזער געשפּרעכען און דער איצטיגער סיטואַציע. קומענדיגע זיצונג פונ׳ם קאַבינעט — מאָרגען פריה.

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.)

אין די קאָמפּעטענטע פּאָליטישע קרייזען פון לאָנדאָן פערשטאַרקט זיך אַלץ די איבערצייגונג, אַז היטלער׳ס נייער שריט וועט דערפיהרען צו אַ פערמעסט צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד. דער דאָזיגער שריט האָט בליץ־שנעל אַקטואַליזירט דאָס פּראָבלעם פון שוץ־בונד צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך.

דער פאַקט פון אַריבערטראָגען די בעראַטונגען קיין לאָנדאָן איז אַ בעוויז, אַז דאָס דאָזיגע פראַ בלעם איז רייף געוואָרען. דעריבער פיהלט זיך נישט דער מינ. אידען בכוח אָנצונעהמען אַ זעלבסטשטענדיגען בעשלוס און וויל די אחריות פון איהם אַריבערוואַרפען אויפ׳ן גאַנצען קאַבינעט. אין דעם ענגלישען קאַבינעט גופא הערשען וועגען דעם ענין שטאַרקע חלוקי דעות.

אין די לאָנדאָנער פּאָליטישע קרייזען הערשט די איבערצייגונג, אַז, הגם די אונטערהאַנדלונגען מיט׳ן קאַנצלער היטלער זענען זעהר געוואונשען, — קאָנען זיי אָבער דאָך נישט פערפיהרט ווערען כל זמן דאָס דייטשע מיליטער וועט נישט צוריקגעצויגען ווערען פון אויבער־רהיין. בנוגע דעם דאָזיגען לעצטען פּרט ווייזט פראַנקרייך אויס צו זיין אַבסאָלוט פער׳עקשנט, און אין לאָנדאָן הערשט די איבערצייגונג אַז — פראַנקרייך איז גערעכט.

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

די דיפּלאָמאַטישע אַקציע פון דער פראַנצויזישער רעגירונג איז היינט, ערב די לאָנדאָנער בעראַטונגען, וואָס ווערען אין די פּאַריזער פּאָליטישע קרייזען בעטראַכט אַלס דעצידירענדע — בעדייטענד פערשטאַרקט געוואָרען.

האַוואַס - אַגענטור איז מודיע, אַז מינ. פלאַנדען האָט היינט אויפגענומען דעם סאָוויעטישען אַמבאַסאַדאָר פּאָטיאָמקין.

אין אַן אָפיציעלען קאָמוניקאַט, וואָס איז היינט אַרויסגעגעבען געוואָרען, ווערט פעסטגעשטעלט, אַז די אינטענץ פון דער פראַנצויזישער רעגירונג איז — אויסצונוצען אַלע מעגליכקייטען, וואָס עס גיט דער לאָקאַרנאָ׳ער טראַקטאַט און דער פעלקער־ליגע פּאַקט בכדי אינגאַנצען אָפּצוהיטען דעם סטאַטוס־קוואָ אין דער דעמיליטאַריזירטער סטרעפע פון אויבער־רהיין, אין וועלכער דייטשלאַנד האָט איצט אַריינגעפיהרט מיליטער. אין דעם קאָמוניקאַט ווערט אויך בפירוש געדראָהט מיט קאָנסעקווענצען, און צ. א. אַז אויך פראַנקרייך וועט נישט דערגרייכען קיין אונטערשטיצונג פון איהר שטעלונג, וועט זי אַרויסטרעטען פון דער פעלקער־ליגע.

בכלל האַלט מען דאָ אַז פון דער לאָנדאָנער, קאָנפערענץ ווענדעט זיך בכלל די עקזיסטענץ פון דער פעלקער־ליגע.

רוים, 11 (ספּ. טעל.)

די סטעפאַני - אַגענטור איז מודיע: עס איז נאָך נישט אָנגענומען געוואָרען קיין בעשלוס, ווער עס וועט רעפּרעזענטירען איטאַליען אין דער זיצונג פון ראַט פון דער פעלקער־ליגע, וואָס וועט פאָרקומען שבת אין לאָנדאָן. מעגליך, אַז די דאָזיגע מיסיע וועט אָנפערטרויט ווערען דעם אַמבאַסאַדאָר גראַנדי.

היטלעריסטישע אָרגאַניזאַציעס אין פּאָמערן

טאָרן, 11 (טעלעפאָניש)

דאָס אָפּשטעלען די טעטיגקייט פון דער אָרגאַניזאַציע „דויטשע=פעראייניגונג", איז פאָרגעקומען לעת עתה אין ראַיאָן פון מאַרסקער-קרייז, מחמת עס האָבען זיך בעוויזען מונדירטע היטלעראַווצעס אין די שטעט און שטעטלעך. דאַנעבען, אויסער די גרעניצען פון דעם קרייז, ווי אין טאָרן און אין אַנדערע שטעט אין פּאָמערן בעווייזען זיך ווייטער היטלעריש=יוגענד אין מונדירען און שפּאַצירען גרופּעס ווייז און מאַכען פערשידענע פּראָוואָצירענדע אַנטי=פּוילישע אויסרופען, און אָרדנען זיי איין פערזאַמלונגען און איבונגען פון מיליטערישען כאַראַקטער.

די פּוילישע בעפעלקערונג אין פּאָמערן ריכט זיך אויך אויפען אָפּשטעלען די טעטיגקייט פון דער היטלעריסטישער אָרגאַניזאַציע „דויטשע=פעראייניגונג" אין די רעשט קרייזען אין פּאָמערן.

—*—

געענדיגט דער שטרייק

אינ׳ם וואַרשאַווער פּאָליטעכניקום

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

דער „פּוילישער" שטרייק פון די סטודענטען אין פּאָליטעכניקום האָט זיך געענדיגט.

היינט פריה האָט מען די סטודענטען געמאָלדען, אַז דער אַקאַדעמישער סענאַט האָט בעשלאָסען, ווי וויית מעגליך, אַנטקעגענצוקומען דער ווענדונג וועגען פערבילליגערען דעם שכר-לימוד.

קודם-כל האָט דער אַקאַדעמישער סענאַט בעשלאָסען צו אַנולירען די געלד-שטראָפען פאַר נישט בעצאָהלען פּינקטליך די ראַטעס פון שכר-לימוד, איינפיהרען אינדיווידועלע הנחות און דער עיקר - איינגיכען ווערט מען בעטראַכטען דעם פּראָיעקט וועגען פערבילליגערען דעם שכר-לימוד.

צוליב דעם האָבען די סטודענטען בעשלאָסען איבערצורייסען דעם שטרייק, אָבער מיט׳ן בעדינג, אַז די פּאָליציי וועט אָפּטרעטען פון דער געביידע.

אַרום מיטאָג-צייט האָבען אַלע סטודענטען, אין אַ צאָהל פון אַנ׳ערך 3000 פערלאָזט דאָס פּאָליטעכניקום און זיך געלאָזט אין אַ דעמאָנסטראַציע דורך מאַרשאַלקאָווסקאַ. פּאָליציי האָט דעם עולם פונאַנדערגעטריבען, אויך אויף נייע=וועלט און קראַקאָווער פּאָרשטאָדט, ביים אוניווערזיטעט. האָט פּאָליציי פונאַנדערגעטריבען די סטודענטען-גרופּען; עס זענען דערביי אַרעסטירט געוואָרען עטליכע סטודענטען.

די אַרעסטירטע 20 סטודענטען פון דינסטאָג אָוונד זענען נעכטען בעפרייט געוואָרען.

—

זעלבסטמאָרד פון אַ יוד. סוחר

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

נעכטען פייטאָג איז אויף באַניפראַטער־גאַס 8 בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער אָרימער יודישער הענדלער אלי קעסעל, ער איז אַראָפּגעשפּרונגען פון 4־טען שטאָק און צובראָכען הענט און פיס. דער זעלבסטמערדער איז אין שפּיטאָל נישט קומענדיג צום בעוואוסטזיין, געשטאָרבען.

אויספלוג קיין וויען

דעם 17-טען מערץ אויף 4 און 28 טעג. 95 זל.

לאָנדאָן, פּאַריז, בריסעל

דעם 24/III ביז׳ן 7. אַפּריל. 370 זל.

פּסח אין יוגאָסלאַוויע, וויען, זאַגרעב, סוסאַק, אויפענטהאַלט דורך צוויי וואָכען אין פּענסיאָנאַט אין דובראָווניק. 670 זל. פון 6. ביז׳ן 30. אַפּריל

אויף פּסח קיין פּאַלעסטינע

הנחות פאַר די ה"ה סוחרים און דאָקטוירים.

הנחה=פּעסער קיין עטרייד און טשעכאָסלאָוואַקיי

„ORBIS", פּיעטריקאָ. 18 און 65. טעל. 249-40 און 101-01.

די רעגירונג וועט ניט פּראָקלאַמירן דעם לעגיסלאַטיוו=ראַט

אָהן דער צושטימונג פון פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף דער זיצונג פון פּאַרלאַמענט, האָט דער [מ]יניסטער טהאָמאַס ערקלעהרט, אַז איידער די [ר]עגירונג וועט אָננעהמען אַ בעשלוס וועגען דעם [ל]עגיסלאַטיווען ראַט וועט פריהער אויסגעהערט ווערען די מיינונג פון פּאַרלאַמענט. דאָס וועט קענען געטון ווערען בעת דער דעבאַטע איבער׳ן בודזשעט פון קאָלאָניאַל - אַמט. ווייטער וועט דער מיניסטער ערקלעהרט, אַז בנוגע דעם לעגיסלאַטיוו־ראַט, וועט די רעגירונג נישט מאַכען קיין שום שריט, ביז זי וועט נישט בעקומען קיין בעריכט וועגען דער שטעלונג פון יודען און אַראַבער.

איטאַליענער באָמבאַרדירען ווייטער

אדיס=אבעבא, 11 (ספּ. טעל.)

5 איטאַליענישע אַעראָפּלאַנען האָבען באָמבאַרדירט די שטאָט דעבראַ=מאַרקאָ אין גאָדזשאַם. [?] פּערזאָן זענען דער׳הרג׳עט, 9—פּערוואונדעט.

זשענעווע, 11 (ספּ. טעל.)

אין סעקרעטאַריאַט פון דער פעלקער=ליגע איז אין אָוונד אָנגעקומען אַ דעפּעשע פון דער אַביסינישער רעגירונג, אין וועלכער עס ווערט פּראָטעסטירט געגען דעם, וואָס די איטאַליענער האָבען באָמבאַרדירט אַן אַמבולאַנס פון רויטען קרייץ אין קוואַראַם.

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.)

די קאָמוניקאַטען פון ביידע אַביסינישע פראָנטען נאָטירען נישט קיין שום ספּעציעלעס.

יאָמער און געוויין

אויף דעם גרויסען קהלות און רבנים-צוזאַמענפאָהר וועגען דער שחיטה-גזירה

(ענדע פון דער 1טער זייט)

[ד]עהר אונטערשטראָכען פּרט, אַז אין יאָהר 1934, [ב]עת אין אויבערשלעזיען איז געוואָרען פערבאָטען די יודישע שחיטה האָט זיך די פּוילישע רעגירונג [ג]עגענגעשטעלט, ווייל דעמאָלט איז די גזירה אַרויס [א]ויפ׳ן יסוד פון אַ דייטשען געזעץ. איצט פעררופט [ז]יך די פּרוי פּריסטאָר אויפ׳ן דייטשען געזעץ... דער [ק]אַטאָוויצער רב הערמאַנט אויך, אַז די פּריסטאָראָ[ו]ע פעררופט זיך אויף אַ געוויסען ראַבינער שטיין, וועלכער זאָל זיין געגען דער יודישער שחיטה. עס [ו]אַזט זיך אויס, אַז דער דאָזיגער שטיין איז געווען אַ רעפאָרם - ראַבינער און ער איז אויסגעטשעקט געוואָרען פון דער יודישער קהלה.

עס האַלט אויך אַ רעדע אַ פאָרשטעהער פון לאָדזער פּלישער,

עס זענען אָנגענומען געוואָרען רעזאָלוציעס, וואָס אַפּעלירען נאָך אַמאָל צו דער פּוילישער רעגירונג און צום בעזעץ, אַז מ׳זאָל נישט פערגוואַלדיגען די יודישע רעכט און נישט אַרויסשטויסען די יודען פון דעם עקאָנאָמישען לעבען.

דער צוזאַמענפאָהר פּראָקלאַמירט, אַלס פּראָטעסט געגען דעם אַטענטאַט אויף דער יודישער שחיטה — אַ פּליישלאָזען חודש פאַר דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען, און צו שליסען אַלע יודישע געשעפטען און וואַרשטאַטען אויף איין טאָג.

דעם טערמין וועט בעשטימען דער עקזעקוטיווע פונם אָפּוועהר - פערבאַנד.

* * *

דער „דזשיענניק נאַראָדאָווי" מעלדעט, אַז דער שחיטה-פערבאָט-פּראָיעקט וועט קומען אויף דער פּלענאַרער זיצונג פון סיים ערשט מאָנטאָג דעם 23־טען היינטיגען חודש.

* * *

אין די פּאַרלאַמענטאַרישע קרייזען האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז דער וויצע־בילדונגס־מיניסטער גלח זשאָנגאָלאָוויטש, זאָל איינגיכען דער־לאַנגען אַ בקשה וועגען דימיסיע.

די דימיסיע זאָל זיין אַ רעזולטאַט דערפון, וואָס וויצע־מיניסטער זשאָנגאָלאָוויטש האָט אין דער אַדמיניסטראַציע - קאָמיסיע טיילוויז פערטיידיגט די יודישע שחיטה.

וועגען דעם שרייבט דער „דאָברי וויעטשור", אַז דער דאָזיגער מלאך איז נאָך דערוויל פריה־צייטיג.

* * *

פון אָטוואָצק מעלדעט מען, אַז די ענדעקישע ראַטמענער האָבען אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז מען זאָל שוין פערוועהרען די שחיטה. דער פאָרשלאַג וועט בעטראַכט ווערען דורכ׳ן שטאָט־ראַט שוין דאָנערשטאָג.

* * *

פּויזען, 11 (טעלעפאָניש)

די שטעטלעך שאַמאָטולאַ און פּניעווי האָבען בעשלאָסען איינצופיהרען רעליגיעזע שחיטה. כידוע, האָבען זיך אַלע אַנדערע שטעט אין גרויס-פּוילען אַרויסגעזאָגט געגען אָנווענדען די הי־מוּנעלע שחיטה.

די סיבות פון ענגלישער צוריקגעהאַלטענקייט
דאָס ערשטע וואָרט איז דער איצטיגער לאַגע געהערט צו פראַנקרייך

נאָך געצעהלטע טעג טיילען אונז אָפּ פון דער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע וואָס וועט דאַרפן אָננעמען געוויסע שריט אין שייכות מיט דעם לעצטן היטלעריסטישן אַרויסטריט. די אויפמערקזאַמקייט פון דער וועלט איז געווענדעט קודם כל אויף ענגלאַנד פון וועלכער עס איז אָפּהענגיג דער ווייטערדיקער גאַנג פון די געשעהענישן, דערווייל אָבער באַמערקט מען אַ געוויסע צוריקגעהאַלטענקייט מצד ענגלאַנד. וועגן דער דאָזיגער צוריקגעהאַלטענקייט שרייבט אונזער צווישן אַנדערן פאָלגענדעס:

מען מוז מודה זיין אַז די דייטשע דיפּלאָמאַטיע האָט דאָסמאָל גלענצענד געשפּילט איהר ראָלע. דער ענגלישער פּלאַן איז פאַרנומען נאָך אויף אַ געוויסער צייט אַריבן מיטעללענדישן ים. די ענגלישע עפענטליכע מיינונג, איז אַ דאַנק אַ געשיקטער פּראָפּאַגאַנדע צוגעוואוינט צום געדאַנק, אַז: אַ „שלעכטע פאַרשטענדיגונג מיט דייטשלאַנד איז בעסער ווי אַ גוטע מלחמה". אין רעזולטאַט האָט זיך די ענגלישע רעגירונג געפונען צווישן דער נויטווענדיגקייט צו רעספּעקטירן איהרע אייגענע פאַרפליכטונגען און דעם שטרעבן נאַכצוגעבן אונטערצונעהמען וואָס וואָלט געווען אין סתירה צו די אנשויאונגען פון דער בריטישער עפענטליכקייט.

עס איז פאַרשטענדליך אַז די רעגירונג טיילט נישט די אילוזיעס, וואָס די עפענטליכע מיינונג האָט וועגן די כוונות וואָס פליסן אַרויס פון היטלערס פאָרשלאָגן. די דייטשע דעקלאַראַציע ווערט בעטראַכט פאַר אַ פּאָליטישן מאַנעווער, וואָס איז אינסצענירט געוואָרן מיט אַ גרויסער געשיקטליכקייט, אויף וועלכן ס'איז שווער צו געבן אַן ענטפער. למשל, דער דייטשער צוזאָג פון אַ עווענטועלן צוריקקעהרען אין דער פעלקער ליגע האָט דאָך געמאַכט אַ איינדרוק אויף אַ סך מענשן אין לאָנדאָן. די מיניסטאָרען פאַרשטעהען אַז בײַ דעם דאָזיגן צוריקקעהר קען מען מאַכן בעוואָרענישן פון מאָראַלישן און טעכנישן כאַראַקטער.

אין ענגלישן אויסערן מיניסטעריום זעהט מען אַ חוץ דעם פאַר אַ סך טעכנישע שוועריגקייטן, ווייל זייט אָקטאָבער פון פאַרגאַנגענעם יאָהר געהערט שוין דייטשלאַנד נישט צו דער פעלקער ליגע. בכדי צוריקצוקעהרען וואָלט זי געמוזט אָנגעבן אַ מעלדונג, קיין זשענעווע אָדער אַן אַנדער מלוכה וואָס איז אַ מיטגליד אין דער פעלקער ליגע, וואָלט זי געמוזט איינלאַדענען. די בריטישע עקספּערטן ווייזען אָן, אַז אין פעלקער ליגע אָפּמאַך געפינט זיך פאָלגענדער פונקט: יעדע מלוכה, בעזיץ אָדער קאָלאָניע וואָס רעגירט אַליין, קען ווערן אַ מיטגליד פון דער פעלקער ליגע, — אויב עס זאָגען זיך דערפאַר אַרויס צוויי דריטעל פון די מיטגלידער אונטער בעדינג, אַז זי וועט געבן אַ פאַקטישע גאַראַנטיע וועגן איהרע אויפריכטיגע ווילען אָפּצוהיטן די אינטערנאַציאָנאַלע פאַרפליכטונגען, ווי אויך אַז זי וועט אָננעהמען די רעגולירונג פון די בעוואָפענטע כוחות אויף דער יבשה, לופט און ים, וואָס וועט בעשלאָסן ווערן דורך דער ליגע. מען זעהט דעריבער ווי לייכט עס וואָלט געווען פאַר האַטען פאַרבאַנד, וואָס ווערט אַזוי שאַרף אַטאַקירט דורך היטלערן אָדער יעדער אַנדער מלוכה, וואָס איז אַ מיטגליד אין דער פעלקער ליגע, זיך אָפּצוזאָגן צושטעלן אַז דייטשלאַנד זאָל אויפגענומען ווערן אין דער ליגע. דאָס פאַרלעצן דעם לאָקאַרנער אָפּמאַך שטעלט דאָך אין שרייענדיגער סתירה צו דעם אָפּהיטן אינטערנאַציאָנאַלע פאַרפליכטונגען".

דער ענגלישער שטאַנדפונקט איז, אַז מען דאַרף נישט אָפּוואַרפן די דייטשע פאַרשלאָגן אָהן אַ פריהערדיגער בעטראַכטונג פון די דאָזיגע פאַרשלאָגן, אין היטלערס אינטערעס איז אַ פאַרשטענדיגונג מיט ענגלאַנד איידער נאָך עס וועט אָנהויבן צו ווירקן די מעכטיגע מאַשין פון די ריזיגע ענגלישע בעוואָפענונגען. די מיליטערישע עקספּערטן האָבן געמוזט וואָרענען פאַר דער סכנה וואָס וואָלט געמוזט ענטשטעהן ווען ענגלאַנד זאָל אויף אַ אמת זיך אָנהויבן בעוואָפענען. דייטשלאַנד וואָלט קיינמאָל נישט געקאָנט זיך אויסגלייכן מיט די ריזיגע אָנשטרענגונגען וואָס ענגלאַנד וועלכע האָט אומערשעפּליכע מאַטעריעלע מיטלען וואָלט אַריינגעלייגט אין איהרע בעוואָפענונגען בעת דייטשלאַנד געפינט זיך ווי בעוואוסט אין צושטאַנד פון טיפער עקאָנאָמישער דעפּרעסיע. פּראַקטישע מענשן אין לאָנדאָן זאָגען, אַז היטלערס אָפערטע דאַרף בעטראַכט ווערן לויט איהר ווערט, אָבער קודם כל דאַרף אָפּגעהיט ווערן קאַלט בלוט, וואָס קען פאַרהיטן פון נישט בעטראַכטע שריט וועלכע מען וואָלט שפּעטער געמוזט בעדויערן.

אין דער שפּיץ פון די אַלע בעטראַכטונגען רוקט זיך אַרויס איין פּרינציפּיעלער אַרגומענט און נעמליך, אַז צו פראַנקרייך און נישט צו ענגלאַנד געהערט דאָס ערשטע וואָרט אין דעם גאַנצן ענין. ווייל קודם כל איז פראַנקרייך געטראָפן געוואָרן דורך דער מיליטערישער בעזעצונג פון אויבער־רהיין, און צו פראַנקרייך האָט אויך זיך אין דער ערשטער ריי געווענדעט היטלער.

פראַנקרייך מוז אויך זאָגן ענגלאַנד וואָס פאַר אַ פּאָליטיק זי האָט בדעה אָנצווענדען אין די דאָזיגע בעזיאונגען. עס פאַרשטעהט זיך אַז ענגלאַנד קען פון זיך נישט אַראָפּוואַרפן די קלאָרע פאַרפליכטונגען וואָס ליגען אויף איהר אַרויף דורך לאָקאַרנער אָפּמאַך און דער פּאַקט פון דער פעלקער־ליגע. איבריגענס האָט מיניסטער אידען איבערנעהמענדיג פון די הענד פון דייטשן אַמבאַסאַדאָר פאָן העש, די דייטשע נאָטע, נישט בעהאַלטען דאָס געפיהל פון אויפרעגונג, וואָס האָט אין איהם אַרויסגערופן אַזאַ פאַרגעוואַלטיגונג פון אַן אָפּמאַך וואָס איז פרייוויליג און פרייוויליג געשלאָסן געוואָרן דורך דייטשלאַנד. מיניסטער אידען האָט אויך ערקלערט דעם דייטשן אַמבאַסאַדאָר אַז אַזאַ [illegible] איז אַ שלעכטער סימן פאַרן רעזולטאַט פון נייע אונטערהאַנדלונגען, וואָס ווערן איצט פאָרגעלעגט דורכן קאַנצלער. גלייכצייטיג האָט אָבער לאָנדאָן אַנערקענט (ריכטיג אָדער נישט ריכטיג) אַז עס וואָלט נישט געהאַט קיין שום פּראַקטישן זין אָפּצוּוואַרפן נישט אָנהערענדיג פריהער די עלעמענטן פון דער דייטשער אָפערטע, בעזונדערס אַ ריי נעהמענדיג פון שטאַנדפונקט אַז די אונטערהאַנדלונגען קענען אויף אַ געוויסער צייט צווינגען היטלערן אָפּצוהיטן דעם שלום אין אייראָפּע.

דער דייטשער פאָרשלאָג איז אויסגערעכנט דערויף אַז צוליב זיין ווירקונג אויף דער עפענטליכער מיינונג אין ענגלאַנד וועט ער בעוויזן אַריינצוקלאַפּן אַ קליין צווישן לאָנדאָן און פּאַריז. אָבער אַזוי וועט נישט זיין. עס ליגט אַמוויכטיגסטן אין די ענגלישע אינטערעסן אַז פראַנקרייך אַליין לויט איהר אייגענעם איינזעהען זאָל ענטשיידען אויב צווישן פראַנקרייך און דייטשלאַנד עקזיסטירט אַ דירעקטער קאָנפליקט, איז פון שטאַנדפונקט פון די ענגלישע אינטערעסן פאַר איהר גלייכגילטיג — אָדער כמעט גלייכגילטיג ווען עס וועט געווינען אויב זי אַליין בעטייליגט זיך נישט. וואָלטען די דייטשן אַרויס אַלס זיגער וואָלטען זיי דערדריקט ענגלאַנד מיט נייע פּרעטענסיעס. פראַנקרייך ווידער בעזיגענדיג דייטשלאַנד אָהן דער ענגלישער הילף וואָלט זי קיינמאָל נישט מוחל געווען ענגלאַנד דעם פעראַט.

פון יעדן שטאַנדפונקט איז אַלזאָ אומעגליך, אַז ענגלאַנד זאָל געהען צוזאַמען מיט דייטשלאַנד געגן פראַנקרייך. נעהמענדיג די זאַך לאָגיש, איז די איינציגע זאַך וואָס ענגלאַנד קען טון — דאָס איז שטעלן זיך בײַ דער זייט פון איהר בעדראָהטן שכן. איינער פון די גרעסטע ענגלישע דיפּלאָמאַטן פאַראויסזעהענדיג די סיטואַציע וואָס האָט זיך איצט געשאַפן האָט געזאָגט: „די צוזאַמענאַרבייט מיט פראַנקרייך איז אַ נויטווענדיגקייט וואָס וועט זיך נישט לאָזן אויסמיידן אָבער וואָס לענגער מיר וועלן אָפּשלעפּן מיט איהר רעאַליזאַציע אַלץ ווייניגער וועלן מיר האָבן די פרייהייט צו קאָנטראָלירן די פראַנצויזישע פּאָליטיק. מיר מוזן דעריבער אַלץ טון בכדי ווי אַמשנעלסטן שטעהן בײַ איהר זייט".

בעקאַנטער קריסטליכער תלמודיסט זאַדערעצקי וועגן שחיטה
אַ געשפּרעך מיט דעם קריסטליכן געלעהרטן וועגן דער שחיטה־דעבאַטע אין סיים־קאָמיסיע *)

דער פאָרשלאָג פון פרוי דעפּ. פּריסטאָר וועגן פאַרביטן די שחיטה אין פּוילען האָט אַרויסגערופן אַ ברייטע דיסקוסיע אין דער פּרעסע און אין דער געזעלשאַפט, און לעצטענס איז ער אַ טעמע פאַר סיים־דעבאַטען. דערבײַ האָבן אַזוי פיל דילעטאַנטען, אָדער איינפאַכע עם הארצים גענומען אַ וואָרט אין דעם ענין, אַז עס איז זעהר ווערטפול יעדע מיינונג פון אַ פאַכמאַן. דערפאַר, ווען איך האָב זיך דערוואוסט, אַז אין וואַרשע, אין פּענסיאָנאַט „זלאָטי רוג" געפינט זיך איצט אויף אַ ברוחה דער בעריהמטער פּוילישער יודאַאיסט און תלמודיסט ה' טאַדעאוש זאַדערעצקי, דער מחבר פון דעם נישט לאַנג אַרויסגעגעבענעם און שוין אויף עטליכע שפּראַכן איבערגעזעצטן ווערק „דער תלמוד אין פייער פון דורות", ציין איך אַוועק צו איהם און געבעטען אַן אינטערוויו.

ה' זאַדערעצקי, זעהט אויס, אַרבייט זעהר אינטענסיוו. טראָץ זיין אַ ברוחה מיר טרעפן איהם פאַרוואָרפן מיט ספרים און מאַנוסקריפּטן ער איז גערן מסכים, הגם מיט געוויסע בעוואָרענישן.

— קודם כל — ערקלערט ה' זאַדערעצקי — מוז איך בעמערקען, אַז איך קאָן נישט נעמען אַ וואָרט אין ריין־פיזיאָלאָגישע פראַגען פון דעם פּראָבלעם. דאָס ליגט נישט אין די גרעניצען פון מיין קאָמפּעטענץ, נישט זייענדיג קיין מעדיצינער, כדי זיך אַרויסצוזאָגן וועלכער טויט פון אַ חיה איז שנעלער און לייכטער, מיט פאַרטויבונג, אָדער אָהן פאַרטויבונג, מיט אַ מאַשין אָדער מיט אַ מעסער. אויף וויפיל איך האָב זיך אינפאָרמירט בײַ נישט יודישע דאָקטוירים אַזוי קומט פאָר דער טויט דורך בלוט־אַבפלוס אָהן שמערצען, עס זאָל אַפילו זיין דערבײַ מכלומרשט אַ בענוג אַנגענעהם געפיהל, גלייך מען וואָלט ערגיץ געפלויגען אין די עולמות. פון ריינער אָבסערוואַציע ווידער פון ביידע סיסטעמען פון שלאַכטען מוז איך פעסטשטעלן, אַז פיל איז אָבהענגיג פון דעם, וועלכער קוילעט, פון זיין אויסבילדונג, פרומקייט א. אַז. וו. די אויסבילדונג בעאיינפלוסט בלי ספק דעם וואוקס פון די הומאַניטאַרע געפיהלען פון מענשן, פונקט אַזוי ווי גאָטספאַרכטיגקייט דיקטירט נישט צו פאַרגרעסערן די פּייניגונג פון דער חיה, ווייל אַט די ביידע אייגענשאַפטען מילדערן די מאָס פון „פּראָפעסיאָנעלער ווילדקייט" פון מענש, וואָס דרינגט אַרויס פון דעם מין האַנדווערק, ווי עס איז דאָס פאַך פון שלאַכטען.

די יודישע שוחטים האָבן דערבײַ דעם פאָרצוג, שוין דערמיט, וואָס אַ חוץ נאָרמאַלער בילדונג, וועלכע עס בעזיצט יעדער מענש, בעזיצען זיי נאָך תלמודישע בילדונג, זיי מוזען זיין בעהאַוועוועט אין די ענטשפּרעכענדע טיילען פון שולחן־ערוך, אין מסכת חולין א. אַז. וו. און נאָך מעהר האָבן זיי דעם פאָרצוג, וואָס צו זייער טעטיגקייט טרעטען זיי צו ווי צו אַ רעליגיעזער און נישט קיין וועלטליכער, אַז פאַר יעדער שחיטה מוזען זיי מאַכען אַ ברכה, וועלכע דערמאָהנט דעם מענשן, אַז ס'איז דאָ אַ גאָט און דאָס מילדערט די ווילדקייט, אַז די ברכה מוז ווערן געזאָגט מיט גרויס כוונה.

— איהר רעדט וועגן בילדונג, וועלכער יודישע קאָן בײַ יודען זיין אַ שוחט?

ה' זאַדערעצקי עפענט אויף דעם שולחן ערוך און זאָגט:

— דאָס בעשטימען זעהר קלאָר די אומעטום זעהר מאַסגעביגע צוגאָבען פון ר' משה איסערלעס (דער רמ"א — די רעד.) צו יורה דעה. לויט זיי אונטערליגט אַ שוחט אַ זעהר גענויעם עקזאַמען סיי אַ טעאָרעטישן, סיי אַ פּראַקטישן פאַר אַ דיפּלאָמירטן געלעהרטן אין תלמוד. דער עקזאַמען נעמט אַרום די דינים פון שחיטה, וואָס געפינען זיך אין תלמוד און אין שולחן ערוך. דער פּראַקטישער עקזאַמען ווידער קומט פאָר עטליכע מאָל אונטער דער אויפזיכט פון אַ געלעהרטן, וועלכער דאַרף אויפפּאַסען, צי דער שוחט אַרבייט שנעל, צי איז ער נישט פיזיש שוואַך (למשל צי ווערט איהם נישט שלעכט בײַם שעכטען) און ערשט נאָך אַ צייט בעקומט ער אַ שריפטליכע ערלויבניש צו מעגען זיין אַ שוחט.

דער עקזאַמען בעפרייט נישט דעם שוחט פון ווייטערן לערנען און דער אָרטיגער ראַבינאַט האָט די אויפגאַבע בסדר צו קאָנטראָלירן די שוחטים און האָט אַ רעכט צו יעדער צייט זיי אָבצושטעלען פון אַמט.

— צי האָט די ברכה בײַ דער שחיטה באמת אַ טיפערן, גייסטיגען זין, אָדער איז זי בלויז אַ פאָרמאַליטעט, ווייל מען זאָגט, אַז דער גאַנצער תלמוד שטיצט זיך אויף אַ גייסטלאָזער פאָרמאַליסטיק?

— דער שוחט איז פאַרפליכטעט צו זאָגען די ברכה אין פולען בעוואוסטזיין פון איהר טיפען אינהאַלט און בעדייטונג, דערפאַר איז לויט'ן תלמוד דייטליך פאַרבאָטען, אַז אַ שוחט זאָל זיין אַ טויבער, וועלכער קאָן נישט הערען די ברכה, [illegible] מינדעריעהריגער, גייסטיג נישט נאָרמאַלער, אַ שיכור א. אַז. וו. בכלל איז פאַרבאָטען צו שעכטען אַ נישט פאַראַנטוואָרטליכען פאַר זיינע טהאַטען, אָדער אַ נישט זיכערער פּערזאָן למשל אַ [illegible] וואָס שייך דער פאָרמאַליסטיק אַזוי קאָנען [illegible] אין דער פּראַקטיק אַלעס דעגענערירען, למשל די ערהאַבענסטע זאַך, ווי עס איז די תפלה פון [illegible] קראַנץ, קאָן ווערען אַבגעמוטשעט און אַזוי קאָן אויך טרעפען בײַ אַ שוחט. דאָס זענען [illegible]טע פאַלען און די רעליגיע איז אין דעם נישט שולדיג.

— ווי קוקט איהר אויף דער יודישער שחיטה פון הומאַניטאַרען שטאַנדפּונקט?

— פאַרגלייכענדיג די אַקטען פון שלאַכטען האָט די יודישע שחיטה איהרע מעלות. קודם כל איז אַ פּרינציפּ, אַז מען דאַרף נישט שלאַכטען [illegible] חיות אָדער די עופות אין אַנוועזנהייט פון אַנדערע, כדי זיי זאָלען נישט צוקוקען און מיטפיהלען די לײַדען פון גסיסה און נאָך פייניגען זיי צו [illegible] אין אומנויטיג מיט דער שרעק פון טויט. דאָס איז [illegible] פּרינציפּיעל אַנדערש פון געוועהנליכע שלאַכט[illegible] וואו מען טרייבט צוזאַמען מעהרערע שטיק [illegible] און זיי הרגעט מען אַוועק איינס נאָכן אַנדערן.

— און ווייטער?

— ווייטער דאָס מעסער, וואָס דער שוחט [illegible] נוצט מוז זיין אידעאַל שאַרף, אָהן אַ פּגימה [illegible] נישט פאַרשאַפען אַ רוסוואונד דער חיה. דער שוחט מוז פריהער גענוי קאָנטראָלירען דאָס מעסער, [illegible] עס האָט נישט די מינדעסטע פּגימה. בשעת דער שחיטה־אַקט טאָר נישט זיין די מינדעסטע הפסקה און ער מוז ווערען דורכגעפיהרט מיט איין שניט אַהין און צוריק. מען טאָר נישט דריקען [illegible] מעסער אויפ'ן האַלז פון דער חיה, אַריינשלאָגן עס אין פלייש, רייסען די וואונדען א. אַז. [illegible] בײַ דער שחיטה מוז די חיה ווערען געבונדען [illegible] נידערגעלעגט אַזוי, אַז דער שוחט זאָל קאָנען [illegible] קומען און שנעל דורכפיהרען זיין טעטיגקייט [illegible] אומנויטיג נישט פייניגען די חיה. מען טאָר [illegible] אויסשניידען קיין אברים בײַ דער חיה, ווי [illegible] זי לעבט.

— אייערע טענות, אויף וויפיל איך דערקען זיך, זענען שטאַרק אין סתירה מיט דער בעשרײַבונג פון דער שחיטה דורך פרוי מעלצער אין איהר רעפּאָרטאַזש „דאָס שוואַרצע לאַנד וואַרשע"!

— פרוי מעלצער האָט אין דעם בוך אָנגע[illegible]בען אַזוי פיל נאַרישקייטען, אַז נאָך עפּיס, [illegible] „ווערט" פון דעם שרייבעכץ נישט [illegible]. מען זאָל דאָס „ווערק" קאָנען פאַרגלייכען מיט [illegible] קוכען אויף ווייהנאַכטען, די פעהלער צו [illegible] און די ריכטיגע זאַכען צו טייג, אַזוי וואָלט [illegible] דעם דורך. איהר „אויסגעבאַקענעם קוכען" [illegible] בעצייכענען אַלס „אַ הויפען ראַזשינקעס [illegible] ניג [illegible]". דאָס פּאַפּיר איז געדולדיג.

סטאַניסלאַוו שווירסקי

*) דעם דאָזיגן געשפּרעך, וואָס עס האָט געהאַט דער קריסט סטאַנ. שווירסקי מיטן בעקאַנטן פּוילישן יודאַאיסט טאַדעאוש זאַדערעצקי, מחבר פון בוך „דער תלמוד אין פייער פון „דורות" — איז צוגעשיקט געוואָרען צום לעמבערגער „דער נייער מאָרגען".

פראַנצויזישע פּרעסע וועגן דער בעזעצונג פון אויבער־רהיין

דאָס ברעכען דעם לאָקאַרנער אָפּמאַך איז פאַר דער פראַנצויזישער עפענטליכער מיינונג נישט געקומען אונערוואַרטעט. די פראַנצויזישע פּרעסע שילדערט אויף פאָלגענדען אופן די געשאַפענע לאַגע:

דער „זשורנאַל" שרייבט:

היטלערס אַקט איז אַ דירעקטע דראָהונג פאַר פראַנקרייך און בעלגיען, וועלכע האָבן דאָס רעכט צו בעטראַכטען איהם ווי אַן אַגרעסיווען אָנפאַל און זיך ווענדען צו דער זייט פון די וועלכע האָבן גאַראַנטירט. דער אַקט וועקט אויף דעם שטרעזאַ אָבמאַך, לויט וועלכען ענגלאַנד, איטאַליען און פראַנקרייך האָבן זיך פאַרפליכטעט געגענצושטעלען זיך מיט אַלע געהעריגע מיטלען יעדען איינזייטיגען אָבזאָגען זיך פון אַלע טראַקטאַטען. ווען דאָס אָבזאָגען זיך קען שטערען דעם פרידען אין אייראָפּאַ.

דאָס קלערט אויף די דאָפּעלטע פּראָצעדור, וועלכע ה' פלאַנדען זאָגט איצט אָן. דער אויסערן־מיניסטער ווענדעט זיך איצט פון איין זייט צו די אונטערשרייבערס פון לאָקאַרנאָ און פון דער אַנדערער זייט צו דעם ראַט פון פעלקערבונד.

* * *

אַ געוואַלדיגען איינדרוק האָט נעכטען געמאַכט אין פּאַריז דער אַרטיקעל פון ה' געוו. קריגס־מיניסטער זשאַן פאַברי אין „ענטראַנסיזשאַן". מיט עטליכע טעג צוריק האָט זשאַן פאַברי פאַרעפענטליכט אַן אַרטיקעל, אין וועלכען ער האָט בעוויזען, אַז דייטשלאַנד האָט אַ גרייטען מיליאָן זעלנער. דער ג' געוו. קריגס־מיניסטער, וועלכער האָט דורכגעמאַכט די לעצטע מלחמה און איז אַליין אַ קאַלאַנעל האַלט, אַז דער נאָהענטסטער קריג וועט אויסברעכען אומגעריכט און אין משך פון איין נאַכט וועט מען אָהן אַ קריגס ערקלערונג בעפאַלען די גרעניץ און די הויפּט־שטאָט, שרייבט:

פראַנצויזען, אויב איהר האַלט פון אייער לעבען, פון אייער פרייהייט פאַרגעסט נישט.

אַ מאַן אין בערלין האָט די גאַנצע מאַכט אַלץ צו טון. דער מאַן בעשליסט און פיהרט אויס מיט אַ שנעלקייט פון אַ בליץ.

און היינט האָט די וויסענשאַפט און די מעכאַניק בעגעבען אין די הענד פון אַזעלכע מענשען מיטלען פון אויספיהרען פון צושטערונג פון אַ מוראַדיגער שנעלקייט און מעכטיגקייט.

איך אָווענד אַן אומשעדליכער קאָמוניקאַט, אַ פריינדליכער אינטערוויו און אויף מאָרגען אין דערפריה אַ אינוואַזיע אַלעמאָל אַלץ בלויז איין נאַכט.

דער סאַמע ברוטאַלסטער געשעהענער פאַקט.

און זשאַן פאַברי ווייזט אָן, אַז פּאַריז ליגט אינגאַנצען אויף 240 קילאָמעטער פון דער גרעניץ און בערלין — אַזש 888! — ער בעדויערט וואָס מען האָט ראַטיפיצירט דעם רוסיש־פראַנצויזישען פּאַקט און רופט צוריק צו פאַרשטאַרקען די איינגקייט מיט ענגלאַנד און איטאַליען כדי אַלע צוזאַמען „צוריק רעקאָנסטרואירען דעם פראָנט פון פרידען: פראַנקרייך־איטאַליען־ענגלאַנד.

דער רעכטער „עקאָ דע פּאַרי" שרייבט:

די געשיכטע לערנט אונז, אַז דייטשלאַנד האָט אַלעמאָל בעמיהט זיך דורכפיהרען מיט געוועהר די צילען פון איהר פּאָליטיק, ווען זי קען זיי נישט בעקומען דורך אַנדערע מיטלען ווי די ברוטאַליטעט. זי ענדערט זיך נישט אין איהרע מיטלען און אונטער דעם דרוק, אויב [illegible] געגן אונטער דער דראָהונג פון בעוואָפענטע קראַפט, צוריסט זי איצט דעם לאָקאַרנער פּאַקט און טראַכט וועגן צוריק מיליטאַריזירן די לינקע ברעג פון רהיין.

אַזוי פאַלט איין נאָך דעם קלעגליכען [illegible] קואירען מאַינץ, די לעצטע קלאַוזולע פון [illegible] ווערסאַלער טראַקטאַט, וועלכער האָט בעהאַלטען אַלס ציל צו פאַרלייכטערן דאָס אָבהיטען די מזרח־גרעניץ.

* * *

אַנדערע רעכטע צייטונגען רעדען נאָך, אַז מען האָט נישט געדאַרפט דעם אָבמאַך מיט רוסלאַנד, אַז מען טאָר נישט האָבן קיין לינקע רעגירונג. [illegible] טאַרדיע הויבט אָן לאָזען פון זיך רעדען. [illegible] ריכטיגער זיין „ליבערטע" רעדט פון איהם. „[illegible] איצט אַ מאַן בײַ דער מאַכט."

* * *

פּאָל פאָר שרייבט אין סאָציאַליסטישען [illegible] „פּאָפּולער":

אין היפּאָטעזע ווילען מיר שוין [illegible] אופן נישט דערלאָזען. דאָס — אַז אַ קריג [illegible] קענען אויסברעכען פון אַ דיפּלאָמאַטישען קאָנפליקט, וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען מיט דער בערלינער סענסאַציע.

היטלער לייגט פאָר אַן אַלגעמיינע [illegible] זאַמען פון דער סיטואַציע.

דער ענטפער דאַרף איהם געגעבען [illegible] דורך זשענעווע, וואו די דריי גרויסע [illegible] פראַנקרייך, ענגלאַנד און רוסלאַנד [illegible] ווען דעם פרידען פון דער וועלט.

[illegible]

פאמיליען-סענסאציעס

מוטער אין תל-אביב, וועלכע שטעלט צו א קינד איהר טאכטער, זאל נישט הייסען קיין „עקרה", און דער מאן זאל זי נישט אפגט'ן

א „קדיש" אדער א „גט"

ן איינער פון די שמאלע גאסען אין דעם
ן אריענטאלען קווארטאל פון תל - אביב
א בכבוד'יג ספרדיש פאר־פאלק, א זקן מיט
, וועלכע זענען אהער געקומען פון טבריה
מיט גאנצע צעהן יאהר.
ת דאס פאר־פאלק געבענשט מיט טרייע און
געגעבענע, געזונטע און שעהנע זיהן און
— א זאך וואס ווערט ביי אלע עלטערן,
נאך ביי די ספרדישע יודען, בעטראכט אלס
סטע און גרעסטע גליק אין דער וועלט.
ריק מיט 6 יאהר האט דאס פאר־פאלק פער־
די מיזינקע צו א קצב אויך א ספרדי.
קצב איז ביי די אריענטאלע יודען, ספרט
ספרדים, נישט קיין זעהר גרויסער יחוס.
ער דאזיגער קצב איז א זוהן פון א מיוחס־
בכבוד'יגער און גרויסער פאמיליע, און ער
שעהנער און א געזונטער בחור, מאכט אנ'־
נדיגען לעבען, און אלס צוגאב האט ער זיין
גענומען אהן א גראשען נדן און אפילו אויך
דעם נויטיגען כלה־אויסשטייער, וואס קאסט
ספרדישע יודען זעהר טייער.
אודאי איז אונזער אלט פאר־פאלק געווען זעהר
דען מיט דעם שידוך; זיי האבען זייער מוזינ־
חתונה געמאכט כיד המלך, און די חתונה הא־
די דורכגעפיהרט מיט אלע ספרדישע מנהגים
צערעמאניעס, טאקע ווי עס פאסט זיך פאר
אנגעזעהענע, בכבוד'יגע און מיוחס'דיגע
ישע פאמיליעס, ווי פון אונזער חתן כלה.
נאך דער חתונה האט דער נייער באלעבעסעל
נט אנ'אייגענע יאטקע אין זעלבען מארק פון
לום; דאס געשעפט איז אוועק זעהר גוט;
יונגע פאר־פאלק האט זיך זעהר גוט געלעבט:
ווי חאלעמען געקענט לעבען זעהר גליקליך און
סט צופרידען, ווען נישט דער פאקט, וואס זיי
ן קיין קינדער נישט געהאט.
די ערשטע צייט האט זיך דאס יונגע פאר־פאלק
נישט געערגערט דעריבער, וואס מ'האט קיין
נישט.
געערגערט האבען זיך בלויז די עלטערן, וועלכע
ן זעהר געוואלט דערלעבען „נחת" אויך פון
ר מיזינקע, און נאך מעהר — די עלטערן און
ענע פון דעם קצב, וועלכע זענען געווען זעהר
ארגט, וואס נישט ער האט א „קדיש" און נישט
האבען א נייעם רינג אין דער יחוס'דיגער קייט
זייער משפחה.
אבער, אז סוענען שוין יאריבער א פאר יאהר
דער חתונה און דאס פאר האט נאך אלץ נישט
האט „קיין קינד און קיין רינד", זענען שוין אלע,
לו אויך דאס יונגע פאר־פאלק, געווארען אומ
יג און בעזארגט איבער דעם דאזיגען טרויערי־
פאקט.
און היות ביי די אריענטאלע יודען, ווי ביי די
אבער, איז אין אלע איבלען און צרות שולדיג
ין די פרוי, איז עס שוין געווען נאטירליך און
שטענדליך, אז אין דער קינדערלאזיגקייט פון
דאזיגען פארפאלק זאלען אלע בעשולדיגן נישט
ם, נאר זי.
האט זיין משפחה אנגעהויבען פאדערען פון
ם, ער זאל זיך שיידען מיט זיין פרוי דער
ה, דער קינדערלאזער, צוליב וועלכער עס איז
שטאנען די „געפאהר", אז די גאלדענע קייט
זיין יחוס'דיגער משפחה זאל, חלילה, איבערגע־
ען ווערען.
ער האט אבער זעהר ליב געהאט זיין פרוי
האט זיך נישט געוואלט שיידען מיט איהר.
ער צוגעשטאנען צו איהרע עלטערן, זיי זאלען
עס טון געגען איהר קינדערלאזיגקייט.
און די עלטערן פון דער אומגליקליכער יונ־
פרוי האבען זיך גענומען גאנץ ערנסט צו דער
ייט.
קודם כל האט מען זי געפיהרט צו א בעריהמ־

(א בריף פון ארץ-ישראל)

טער קארטענווארפערקע, א ציגיינערין, וועלכע האט זיי פערזיכערט, אז זייער טאכטער איז נישט קיין עקרה פון באטור, אי. וואס, עס זענען שוין אריבער א פאר יאהר נאך דער חתונה און זי האט דאך נאך נישט אפילו קיין איין איינציג קינד? זענען דערין שולדיג די אומרייגע כוחות, די שווארצע טייוואלים און „נישט גוטע", וועלכע האבען אויף איהר א שטארקע שליטה און איינפלוס, צוליב די שווערע זינד פון איהר און איהר מאנ'ס משפחות.

אלס רעזולטאט פון דער דאזיגער „ענטדעקונג", האבען איהרע עלטערן זי געפיהרט צו אלע „שפרע כערס" און „זנאכערס" אין גאנצען לאנד, און געטון אלע „סגולות", וועלכע זענען פייט דורות און דורות אנגענומען און בעוואוסט אין גאנצען אריענט אלס „בדוק ומנוסה", דאס הייסט: די בעסטע און זיכערסטע מיטלען געגען קינדערלאזיגקייט.

מען האט געזאגט דריי מאל תהלים ביים „כותל המערבי"; געוויקעלט מיט רויטע גארן דעם „קבר רחל" גאנצע 7 מאל; אריינגעווארפען א ביטע, געשריבען אויף פארמעט, אין דער „מערת המכפלה"; געשטעלט ליכטלעך אויף שמעון הצדיק'ס קבר אין ירושלים; אנגעצונדען לעמפלעך אויף ר' מאיר בעל הנס'ס קבר אין טבריה; געשלאפען א נאכט אויף ר' שמעון בר' יוחאי'ס קבר אין מירון...

מיט איין ווארט, מען האט אנגעווענדעט און געטון אלע „זיכערע און אויסגעפרובטע מיטלען" געגען קינדערלאזיגקייט.

מען האט זי אפילו אויך געפיהרט צו דער בע־ריהמטער אראבישער כשופמאכערין אין מעדוש־דעל, אבער... נישטא קיין קינד — כאטש צורייס זיך!

און דא איז אויך שוין דער מאן, אוי זיין מיוחס'דיגע משפחה, צוגעשטאנען צו איהר מיט דער פאדערונג: גיב א קינד! און דווקא א יונגעלע, א „קדיש"!

עס איז שוין אפילו געקומען אזוי ווייט, אז איינמאל איז דער מאן געקומען פון זיינע עלטערן צו זיין פרוי, מיט דעם פאלגענדען אולטימאטום:

— איך וועל פריבען ווארטען נאך איין איינ־ציג יאהר, נישט מעהר! ווערסטו אין פערלויף פון דאזיגען יאהר פערשווענגערען און וועסט מיך בע־גליקען מיט א בן־זכר, איז מה טוב; איך וועל דיך טראגען אויף די הענט ווי א ריכטיגען אבן־טוב, און מיינע עלטערן מיט מיין גאנצער משפחה וועלען מיך ממש אפגילטן, חלילה וחס נישט—דאן וועסטו מוזען בעמען פון מיר א גט, און מיר וועלען זיך שיידען!

דערהערט אזא אולטימאטום, איז די קצב'טע גלייך אוועק צו איהרע עלטערן, זיי דערצעהלט איבער איהר אומגליק, און אלע צוזאמען האבען זעהר ביטער געוויינט.

א טריק ווי אין די ביבלישע צייטען

דאס, אין וואס די אומגליקליכע קצבטע האט זיך אזוי שטארק גענויטיגט, — כאטש איין איינציג קינד, — האט איינער פון איהרע ברידער (וועלכער וואוינט אין תל־אביב) געהאט, טאקע ממש, ווי מען זאגט: „מיט דער פולער האנט".

זיין פרוי האט איהם יעדעס יאהר „בעגליקט" מיט א ניי־געבוירען קינד, און בסך הכל 8 יאהר נאך זיין חתונה איז ער שוין געווען „געבענשט" מיט גאנצע 8 קינדער, יונגלעך און אויך מיידלעך.

ויהי היום, אייניגע טעג נאך דעם דערמאנטען אולטימאטום, ווען דער קצבטעס מוטער איז געזעסען אליין ביי זיך אין הויז און האט בעדויערט דעם שלימזל פון איהר מיזינקע, איז צו איהר געקומען איהר שנור, די פרוי פון איהר דערמאנטען זוהן, און האט איהר אנגעזאגט די בשורה, אז זי האט ווידער פערשוואנגערט, שוין צום 9־טען מאל.

דערהערט אזא מעשה, האט זיך די אלטע מו־טער פערטראכט: סטייטש? וואו איז יושר און וואו איז גערעכטיגקייט? פארוואס זאל איינער האבען גאר, און דער צווייטער גארנישט? פאר־וואס זאל איהר שנור האבען 9 קינדער און איהר טאכטער קיין איין איינציג קינד נישט?

האט זי אזוי געטראכט און געטראכט, ביז זי האט ענדליך דערטראכט, זי איז אוועק צו איהר מוזינקע, דער קצב'טע און זי אויפגעפאדערט, זי זאל זיך שוין הייבט ערקלערען אלס שוואנגערענדע.

קורץ: די קצבטע האט זיך ערקלערט אלס שוואנגערענדע. זי האט אזוי גלענצענד אדורכגע־פיהרט דעם אנשטעל פון שוואנגערשאפט, אז נישט נאר דער מאן איהרער, נאר אויך אנדערע האבען שוין ערנסט געגלויבט, אז זי שוואנגערט טאקע אויף אנ'אמת.

ווען איהר שנור איז שוין געווען „אויף דער צייט", האט די אלטע זיך אנגעהויבען מיט איהר אינטערעסירען ווי קיינמאל. זי פלעגט זיין אימער מיט איהר, כמעט געטאגט און גענעכטיגט ביי איהר.

ענדליך איז די שנור ענטבונדען געווארען און זי האט אויף דער וועלט געבראכט א שעהן און געזונט יונגעלע. דאס איז געשעהן אין א שעהנעם אווענט, אין דער אנוועזענהייט פון דער אלטער.

צומארגענס איז די אלטע געקומען צו איהר שנור מיט א שעהנעם און ברייטען „גוט מארגען". בעטראכטענדיג ס'קינד, האט די אלטע פלוצלינג געמאכט אנ'ערנסטען פנים און זיך געווענדעט צו דער שנור:

— ווייסט, מיין קינד? דעם קינד'ס אויסזעהען געפעלט מיר עפעס נישט! איך האב מורא, אז ס'איז חס וחלילה קראנק!

— טא וואס־זשע טוט מען? — איז די שנור געווארען אומרוהיג.

— מען דארף עס גלייך נעמען צום דאקטאר אין שפיטאל! — האט די אלטע געענטפערט.

— אז „מען דארף", איז דאך קיין תירוץ נישט! — האט די שנור איינגעשטימט.

* * *

צוריקקומענדיג פון שפיטאל האט די אלטע דערצעהלט, אז דאס קינד איז געשטארבען און אז די חברה קדישא האט דעם קינד געטון זיין רעכט.

די קימפעטארין האט זיך אויסגעוויינט און שפעטער זיך געטרייסט נאך דעם אומגליק.

די אלטע איז אבער אין שפיטאל נישט געווען. זי האט דאס קינד אוועקגעפיהרט צו איהר מוזינקע, די קצבטע און דארט איינגעארדענט א קימפעט און איינגערעדט דעם קצב, אז דאס האט איהם זיין ווייב געבוירען א קינד.

א פאר גריבלער און אפיקורסים פון דעם קצב'ס משפחה האבען זיך אבער באלד דערוואוסט די מאדנע געשיכטע.

צוערשט האבען זיי זיך געשושקעט און גערעדט פון אויער צו אויער, דערנאך האבען זיי שוין אנ־געהויבען רעדען נישט נאר צווישען זיך, נאר אויך מיט דעם קצב און זיינע עלטערן. אזוי לאנג און אזוי ברייט, ביז די עלטערן האבען זיך געווענדעט צום ראבינאט, דער ראבינאט האט זיך געווענדעט צו דער פאליציי, די פאליציי האט אנגעהויבען מאכען אנ'אויספארשונג, און עס האט גאר נישט לאנג גענומען, ביז דער גאנצער אמת איז ארויף ווי בוימעל אויף וואסער.

דערווייל איז די פאליציי נאך בעשעפטיגט מיט דער אויספארשונג

ז. איצקאוויטש

„די דייטשע אינטעלעקטועלע זענען שולדיג אין אלע נאצי-פערברעכענס"

בעשולדיגונגס-בריף פון בראניסלאוו הובערמאן געגען די „אמת'ע דייטשען"

לאנדאן. (יט"א) „מאנטשעסטער גארדיען" פערעפענטליכט אנ'אפענעם בריף פון בראניסלאוו הובערמאן צו די דייטשע אינטעלעקטועלע. ער שרייבט צווי. אנד.:

זייט דער פערעפענטליכונג פון די נירענבער־גער געזעצען — דער דאקומענט פון בארבאריזם — האב איך געווארט צו הערען פון אייך א ווארט פון פעראורטיילונג. איך האב געווארט אומזיסט. צוליב דעם שטילשווייגען קען איך מעהר נישט בלייבען שטום.

הובערמאן ברענגט אויסצוגען פון א קא־רעספאנדענץ, וואס ער האט געפיהרט מיט דריט־האלבען יאהר צוריק מיט ד"ר פורטוועגלער'ן נאכ־דעם ווי הובערמאן האט זיך אפגעזאגט צו קומען קיין דייטשלאנד שפילען אונטער פורטוועגלער'ס די־רעקציע.

זייט דאמאלס — שרייבט הובערמאן — זענען אריבער דריטהאלבען יאהר, אונצעהליגע מענשען זענען אריינגעווארפען געווארען אין די תפיסות און קאנצענטראציע־לאגערן, פערטריבען, ערמארדעט און געטריבען צו זעלבסטמארד. קאטוילישע און פראטעסטאנטישע גייסטליכע, יודען, דעמאקראטען, סאציאליסטען, קאמוניסטען, ארמעע־גענעראלען זע־נען געפאלען קרבנות פון אנ'עהנליכען גורל, איך קען עדיסט געגוי די האלטונג פון ד"ר פורטוועגלער לגבי די דאזיגע געשעהעגישען, ער האט אבער ער־קלערט גענוג קלאר, אז די דאזיגע מעשים ווערען פעראורטיילט דורך אלע „אמת'ע דייטשען". אבער וואו האט איהר, „אמת'ע דייטשען" געטון, אז אייער געוויסען זאל זיין ריין פון די דאזיגע שוידער־ליכקייטען? וואו זענען די דייטשע זאלא'ס, קלעמאנ־סא'ס, פענלעווע'ס און פעקאר'ס אין דער דאזיגער "רייפוס־אפערע געגען א פולשטענדיג ווערלאזער מינדערהייט? וואו זענען די מאסאריקס אין דעם דאזיגען גרויזאמסטען פאלנא־פראצעס? פאר דער גאנצער וועלט בעשולדיג איך אייך, דייטשע אינטע־לעקטועלע, אייך — נישט־נאציס, אלס די, וואס זענען באמת שולדיג אין די דאזיגע אלע נאצי־פער־ברעכענס, אין דעם דאזיגען קלאגעדיגען צוזאמענ־ברוך פון א גרויס פאלק, אין דעם דאזיגען חורבן, וואס איז א חרפה פאר דער גאנצער ווייסער ראסע.

עס איז א שוידערליכע דראמע — שרייבט ווייטער הובערמאן — וואס א שטויננענדע וועלט מוז צוזעהן. דייטשע גייסטיגע פיהרער מיט א וועלט־נאמען, מענשען, וואס האבען נאך נעכטען רעפרע־זענטירט דאס דייטשע געוויסען, און דעם דייטשען געניוס, מענשען, וואס זענען בערופען מיט זייער שטייגער און ביישפיל צו פיהרען זייער פאלק, די דאזיגע מענשען האבען זייט דעם אנהויב נישט קיין אנדער רעאקציע פאר דעם דאזיגען אנגריף אויף די הייליגסטע גיטער פון דער מענשהייט ווי די רעאקציע פון... קאקעטירען, צוזאמענארבייטען און פערצייהען.

הובערמאן פערענדיגט זיין בריף מיט פאלגענ־דע ווערטער: „די פאלק פון דיכטער און דענקער, די גאנצע וועלט — נישט בלויז די וועלט פון דיינע שונאים, נאר די וועלט פון דיינע פריינד — ווארט אין שטוינענדער אונרוהיגקייט אויף דיין ווארט פון ערלעזונג".

מלאך
דאן=דאמינגא
ראמאן
נאכדרוק אין א טאג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאטען.

די ערשטע צייט האט זשאזע געפיהלט, ווי די מוחה הויבט זיך ארויף טיף פון די גרינע טאלען, דרינגט אריין דורך די האלב־קיילעכדיגע פענסטער און הענגט זיך אויס אויף די ווענט. ער האט גרויס הנאה געהאט פון אט דער שטילקייט און האט אנ־געהויבען פערשטיין, פארוואס מענשען האבען אזוי פיל רוה און דארשטען צו איינזאמקייט.

שוין יאהרען, ווי ער האט דעם קיין ביכעל נישט געהאלטען אין דער האנט, — אז זיין גאנץ לייד־ענען איז בעשטאנען אין די צייטונגען, דערצו נאך די פלאכע, אויפגעבאויטע ארטיקלען, וואס האבען געשמעקט מיט טאט און סענסאציע. דא אין אפגע־זונדערטקייט האט ער אויך גענומען אריינקוקען אין א בוך. אמת, ער האט נישט געלייענט מיט קאפ, נאר ווי נאר ער האט אריינגעקוקט אין די גע־דיכטע, שווארצע שורה'לעך, אזוי זענען ארויסגע־וואקסען פון די אותיות קאפיטלעך פון זיין אייגען ווארצען לעבען. דאס איז געווען אפשר דאס ערשטע מאל, וואס ער האט זיך אריינגעטראכט אין זיין אייגענעם איך, און אייגענטליך מיט זיינע מיטלען און מעגליכקייטען וואלט ער בעדארפט זיין בערעכענטער,

און קלוגער און נישט האנדלען בלויז לויט דעם אויפ בליץ פון מאמענט; אנא האנדלונג פיהרט צו דער רואיגע נישט נאר פון זיין פערמעגען, נאר צו זיין נשמה, און אז זיין גוף צעפאלט ווי אנ'איבערגע־פרענטע וואנט — האט ווייסט ער און דאס פיהלט ער.

ער ווייסט, אז ער וואלט געדארפט האבען עפעס א מין אויפערמאכט איבער זיך, אז דערמיט, וואס ער איז געוואקסען ווילד, אהן אייגענטליכער השגחה האט געפיהרט צו דעם, אז ער האט אייגענטליך נישט געהאט קיינמאל צוליב וואס און ווענען צו זיין אומ־ביציעז אין לעבען, און נישט האבענדיג קיין אנלען צו זיין נשמה, איז זיין וועג געווארען גליטשיג און פון א גליטשיגען וועג איז לייכט צו זינקען אין תהום.

דער איינציגער אנלען קען איצט בלויז זיין נאר א פרוי. א פרוי, וואס זאל קומען צו איהם מיט א טליה, וואס זאל נישט בלויז צינדען, נאר זאל אנ־וואראמען אלע ווינקלען פון זיין ענג לעבען, און אז די ווענט פון ענגען לעבען זאלען זיך ארויסרוקען, זיך אויפברייטערן, זי זאל אויפלייכטען און איהם איינהאדרעמעלטע ווינקעלעך, זי זאל איהם אנגיסען מיט ענערגיע, מיט קראפט, זי זאל זיין זיין טרייב־כוח, זי זאל אין איהם אויפוועקען דעם חשק פאר האבען צו וואס צו לעבען, איהם ווייזען א זין, א דרך.

ער האט אבער זיך אליין פערשעהמט פאר די דאזיגע געפיהלען; ווי קען ער נאר טראכטען וועגען אזא אומעגליכקייט, אז ער איז איצט אין אזא מדרגה, ווי א בעגראבענער אונטער די אייגענע חורבות?

פונדעסטוועגען האט די אומפעקאנטע בענקשאפט איהם נישט אפגעלאזט. צום ערשט האט זיך איהם געדאכט אז ער חלום'ט, נאך מעהר, אז ער אליין רופט ארויס דעם חלום צו זיך און וויקעלט זיך אין איהם אזוי לאנג, ווי לאנג ער וויל. דערנאך האט ער זיך דערטראכט: אז ווי באלד דער דאזיגער ווייטער חלום קומט שוין צו איהם אליין און עס פער־שאפט איהם הנאה, מן הסתם איז נאך דער כוח נישט אפגעשטארבען, אז די בלוטען רייסען זיך נאך מיט קראפט, אז זיין גוף איז נאך אומשטאנד צו שטעלען א ווידערשטאנד די מחבלים פון דער בייז־זער קרענק, און אז זיין נשמה קען זיך נאך אנצינדען מיט בעגייסטערונג, און אין זיין הארץ צעגיסען זיך שוין אט די געפיהלען פון ליבע און גליק צו דער פרוי, וועלכע שווימט נאך דערווייל ארום אין נעפעל פון זיינע חלומות און אנטויזענטער, טויזענטער געד־שטאהטען.

אהן א פלאן, נישט מיט קיינעם מיישב געווען, האט ער פון זיך אליין גענומען אויפפאסען אויף זיך זעלבסט.

ער האט זיך אנגעהויבען ווייניגער זיך קורירען ביי די דאקטוירים (סירווי איז איהם ערגער געווא־רען) און גענומען פלייסיג שטודירען די מעדיצינישע ביכער, וואס האבען געהאט א שייכות מיט דער דא־זיגער קרענק. אבער די ביכער האט ער שנעל אוועק געווארפען. עס האט איהם אנגעהויבען צו איבלען די פערשידענע טערמינען און פיגורען - אילוסטרא־ציעס, וואס ער האט באטעגענט מיט זיינע אויגען. ער האט מורא געהאט, אז ער זאל זיך אליין נישט אנהויבען פער'מיאוסט צו ווערען, און דאס וואלט נישט גוט געווען פאר איהם. עס וואלט אפגעמוטיגט זיין טרויעריגען ווילען זיך ארויסצוררייסען פון די נעגעל פון פערלעמדונג, האט ער אנשטאט ביכער זיך אליין צונויפגעשטעלט פערשידענע מעדיקאמענטען און וואס ער האט געגלויבט, אז עס מוז איהם בעסער ווערען.

אין דער איינענער צייט האט ער אויך בעגייט זיין טעטיגקייט אויף דער סאנטאסער בערזע און סאן־פאולער געלטמארק. זיינע נטיות צו קויפען דווקא אויסלענדישע געלטער, האט איהם גראד גע־גליקט (א חוץ איינמאל, וואס ער האט געקויפט עטליכע ביליאן דייטשע מארקען און עסטרייכישע קרא־נען און זענען דערנאך נישט ווערט געווען, עס זאל פערנעהמען א פלאץ אין קעלער — האט ער מיט דעם געלאזט אויסקלעפען דער מולאטישער דינסט־צימער....). דערמיט, וואס דער בראזיליאנער מילרייס איז געפאלען לגבי דעם אמעריקאנער און ענגלישען פונט, האט זשאזע, וואס האט עקשנות'דיג אויסגע־האלטען דעם קריזיס, פערדינט א גאר נישקשה'דיגע סומע.

(פארטזעצונג קומט)

געשטערט ענדעקישע דעמאָנסטראַציעס אין לעמבערג

בעזוך פון בילדונגס-מיניסטער שוויענטאסלאווסקי — פּרובען פון אומרוהען פאַר די בנינים פון די הויך-שולען—די פאָליציי האָט רעכטצייטיג געשטערט יעדען אַרויסטריט פון די ענדעקישע דעמאָנסטראַנטען— אַרעסטירונגען פאַר אקעגענשטעלען זיך דער פאָליציי — יודען שליסען די קראַמען צוליב פּחד — ביי דער געלעגענהייט זענען מעהרערע יודען צעשלאַגען געוואָרען ביז בלוט

לעמבערג. דינסטאג האַלב 8 א זייגער אינדערפריה איז מיטן שנעליצוג אָנגעקומען קיין לעמבערג דער בילדונגס־מיניסטער שוויענטאסלאווס־קי אין דער בעגלייטונג פון וויצע־קריגס־מיני־סטער גענ. יאַנוש גלוכאָווסקי.
אויפ'ן וואָקזאַל זענען די געסט אָפּגעוואַרט געוואָ־רען דורכ'ן לעמבערגער וואָיעוואָדע ה' בעלינא פּראַזשמאָווסקי, גענ. ליטווינאָוויטש, שול־קוראַטאָר נאַדאָמסקי, גאָטשעלניק סאַבאָר, סטאַראָסטא פּיאָטא־סיעוויטש א. א.
נאָכדעם ווי דער מיניסטער איז בעגריסט געוואָ־רען איז ער פון וואָקזאַל אָפּגעפאָהרען אין בנין פון דער וואָיעוואָדזטווע. דאָרט האָט ער זיך אָבגע־רוהט אנ'ערך פון א שעה צייט און דאַן האָט ער דורכגעפיהרט א לוסטראַציע אין א רייהע שולען, צוו. אַנד. האָט מינ. שוויענטאָסלאָווסקי בעזוכט אין דער געזעלשאַפט פון שול־קוראַטאָר נאַדאָמסקי, דאָס צעהנטע גימנאַזיום אויף וואָלאָווא גאַס און דאָס פערטע אויף אויעסקיעגא גאַס. אין לעצטען איז ער אַנוועזענד געווען בעת מאַטורא־עקזאַמענס פון עקסטערניסטען. אויך דאָס זיבענטע גימנאַזיום איז בעזוכט געוואָרען פון מיניסטער.
אַרום האַלב 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג איז דער בילדונגס־מיניסטער געקומען אין פּאָליטעכניקום, וואו עס איז ביי דער געלעגענהייט פאָרגעקומען א א פייערליכע זיצונג פון אַקאַדעמישען סענאַט, וואו עס זענען געהאַלטען געוואָרען א רייה רעדעס.
פון פּאָליטעכניקום איז דער ה' מיניסטער גע־פאָהרען אין אוניווערזיטעט. דאָרט איז ער בעגריסט געוואָרען דורכ'ן פּראָפעסאָרען־קאָלעגיום מיט רעק־טאָר פּראָפ. טשעקאַנאָווסקי בראש. אין אוניווערזי־טעטס־בנין האָט דער מיניסטער ערטיילט אודיענ־צען די דזיעקאַנען פון די בעזונדערע אַבטיילונגען.
פון'ם אוניווערזיטעט איז מינ. שוויענטאסלאווסקי געפאָהרען אויף פּיעקאַרסקא 52, וואו ער האָט בעזוכט דעם בנין פון דער אַנאַטאָמיע.
נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען א זיצונג פון דער „טאָוואַזשיסטוואַ נאַוקאָווע". אויף וועלכער מינ. שוויענטאסלאווסקי האָט געהאַלטען א גרויסע רע־דע. די רעדע איז טראַנסמיטירט געוואָרען דורכ'ן פּוילישען ראַדיאָ.

* * *

די ענדעקיש אַקאַדעמישע יוגענד האָט אין משך פון די פאַרמיטאָג שעהן געפּרובט אַרויסרופען אוואַנטורעס אין פערשידענע טיילען פון דער שטאָט און ספּעציעל פאַר די בנינים פון די הויך שולען. עס האָבען זיך אין גאַס פאַרמירט גרויסע דעמאָנ־סטראַציעס פון ענדעקישע אַקאַדעמיקער, וועלכע האָבען געטראָגען טראַנספּאַרענטען וועגען רעדוצי־רען דעם שכר לימוד צון כוליגאַנישע יודען העצע־רישע לאָזונגען.
די פאָליציי, וועלכע האָט זיך אויף פערשידענע גאַסען געפונען אין צאָהלרייכע גרופען האָט די דע־מאָנסטראַנטען צעטריבען. זיי, די קאָרפּאָראַנטען, האָבען זיך אָבער אַרומגעיאָגט ווי די עכברים אז מען האָט זיי אוועקגעטריבען פון איין אָרט זענען זיי זיך באַלד אויסגעוואַקסען אויף א צווייטען פּלאַץ. איבע־ראַל האָבען זיי אָבער אָנגעטראָפען א שטאַרקע שטע־רונג מצד דער פאָליציי וועלכע די חברה האָט זיך ער־טערוויז געפּרובט אַקעגענשטעלען דער פאָליציי, זענען באַלד אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַרעסטירונגען.
פערשטעהט זיך, אז די כוליגאַנעס האָבען דער־ביי נישט פערגעסען אויסצוגיסען זייער צאָרן אויף פערבייגעהענדיגע יודען און ביי דער געלעגענהייט זענען מעהרערע יודען צעשלאַגען געוואָרען.
יודען האָבען אָנגעהויבען פון די גאַסען אנט־לויפען און זיך בעהאַלטען אין די הייזער. איבער־געשראָקענע סוחרים האָבען אָנגעהויבען צ צורוקען די ראַלעטען איבער די איינגענג פון ד קראַמען. אין איין מינוט זענען הונדערטער בער אין צענטרום פון שטאָט פערמאַכט
באַלד איז אָבער רוהיג געוואָרען אין ד סען, בעוועגונג איז געוואָרען צוריק א נאָרמאַל פאָליציי איז אין דעם פאַל געשטאַנען אויף הויך פון איהרע אויפגאַבען און געשטערט בוזעריע און אַלע איהרע אַרויסטרעטונגען טאַריטעט פון רעגירונגס מיטגליד האָט אז די רוה אין שטאָט זאָל נישט געשטערט און אַזוי איז עס טאַקע געשעהן.

* * *

ווי עס הייסט זאָל זיך דער מיניסטער ספּעציעל אינטערעסירט מיט די אַנטי־יודיש שעהענישען וועלכע קומען פאָר שוין פון חדשים אויף אַלע לעמבערגער הויכשול ציעל האָט זיך דער מיניסטער געלאָזט וועגען די פּערהעלטנישען אויפ'ן פּאָליטעכ וואו די יודישע שילער האָבען שטעהען אין משך פון א לענגערער צייט עקסצעסען, סיקאַטורען מיט פּערנעהמ בענק א. דגל.

וויפיל דײַטשע יודען זענען אומגעקומען אין דער וועלט=מלחמה אויף די שלאַכט=פעלדער?

א שווינדעל פון דער נאַצי-סטאַטיסטיק

לאָנדאָן, (יט"א). דער פּרעזידענט פון דייטשען רייכס־סטאַטיסטישען אַמט האָט געהאַט קריטיקירט די ציפערען פון רייכסבונד פון יודישע פראָנט סאָלדאַטען וועגען דער צאָהל יודען, וואָס זענען אומגעקומען קעמפענדיג אויף דער דייטשער זייט אין דער וועלט־מלחמה. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט פּער־עפענטליכט דער „מאַנטשעסטער גאַרדיען" אַן אָפּשרייבען פון בריף פון א יודישען קריגס אינוואַליד פון דייטשלאַנד וועלכער וואַרפט אָפּ די קריטיק פון פּרעזידענט פון רייכס־סטאַטיסטישען אַמט.
עס איז געווען בעהויפּטעט — ווערט אין דעם בריף געזאָגט — אַז די ליסטע פון יודישע קריגס געפאַלענע איז אויסגעוואַקסען צוליב דעם, וואָס עס זענען אין איהר אייגעשלאָסען געוואָרען נישט בלויז יודען, נאָר אויך „נישט אַריער", דער רייכסבונד פון יודישע פראָנט סאָלדאַטען האָט שוין געהאַט צוריק־געוואָרפען די דאָזיגע בעשולדיגונג. אין דער ליסטע זענען אויפגענומען געוואָרען בלויז נעמען פון פּער־זאָנען וואָס זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען אלס יו־דען, און דאָס קען גענוי קאָנטראָלירט ווערען אין די אַרכיוען פון רייכסבונד.
דער אויטאָר פון בריף שטעלט פעסט, דאָס עס איז בכלל אוממעגליך צו דערגרעכענען וויפיל „נישט־אַריער" זענען אומגעקומען אין וועלט קריג אויף דער זייט פון דייטשלאַנד, ווייל אין דער מיליטער עווידענץ איז געווען אָנגעגעבען בלויז די רעליגיע פון די סאָלדאַ־טען.
פון דער געפאַלענע ליסטע איז צו זעהען אַז אין דער וועלטמלחמה זענען מצד דייטשלאַנד געפאַלען 12 טויזענד יודען, ד. ה. 2 פּראָצענט פון דער גאַנ־צער יודישער בעפעלקערונג און 4 פּראָצ דישער יונגער מענליכער בעפעלקערונג אין ד לאַנד.

אינטערנאַציאָנאַלע קירכליכע אַקציע לטובת „נישט - אַרישע" טים פון דייטשלאַנד.

שטאָקהאָלם, (יט"א). דאָ איז געוואָרען אַז אינגיכען וועט אין פערשידענע געעפענט ווערען אונטער די אויספיציען פון ד ליכע קירכען, א קאַמפּאַניע צו זאַמלען א 125 טויזענד פונט לטובת קריסטליכע און „נישט אַרישע" פליטים פון דייטשלאַנ
אנ'ערקלערונג וועגען דער פאַרשטעהענדע פּאַניע האָט אָפּגעגעבען דער סעקרעטאַר פון מישען קאָמיטעט גלח נילס קאַרלסטעם. האָט פעסטגעשטעלט אַז צווישען די אנ'ערך זענד מאַן, וואָס האָבען אלס פליטים פאַרלאַ דייטשלאַנד ביזן סוף 1935 געפינען זיך פון 14 טויזענד נישט יודען, „אַרישע און נישט קריסטען, אנ'ערך הונדערטאַלבען טויזענד פון זיגער קאַטעגאָריע פליטים געפינען זיך אין עקאָנאָמישער נויט. דער פעלקער בונד יאָט האָט אויסגעאַרבייט א הילפס־פּלאַן דאָזיגע פליטים. לויט דעם דאָזיגען פּלאַן זאָל פון זיי בעזעצט ווערען אין די לענדער פון ריקע, די איבעריגע זאָלען געגיסען פון מיטלען, פאַר דער רעאַליזאַציע פון דעם נויטיג, א הילפס פאָנד פון 125 טויזענד פ די דאָזיגע סומע דאַרף געשאַפען ווערען מען פון דער פאַרשטעהענדער קריסטליכער קאַמפּאַניע. די קאַמפּאַניע וועט טראָגען א טראַפּישען און נישט פּאָליטישען כאַראַקטער געפיהרט ווערען דורך אנ'אינטערנאַציאָנאַ מיטעט, אין וועלכען עס וועלען זיין פאַרט קירכען פון א רייה לענדער.

יודישער פליט פון דייטשלאַנד קומט כינעזישע בירגערשאַפט

שאַנגהאַי (יט"א). דער יודישער דייטשלאַנד הר. גאַרפונקעל, א דענטיסט זיך מיט פיער חדשים צוריק בעזעצט אין האָט בעקומען די כינעזישע בירגערשאַפט פינקעל איז וואַהרשיינליך דער ערשטער פליט, וואָס האָט בעקומען די בירגערשאַ נע. ער איז אַלט 56 יאָהר און האָט א טיסטישע פּראַקטיק אין נאַנקין, זיין פּאַצי שטעהט פון העכערע רעגירונגס בעאַמטע האָט דר. גאַרפונקעל פּראַקטיצירט אין בער

דאָס לעבען אין וואַרשע

(טעלעפאָנישע ידיעות פון דער הויפּט=שטאָט)

וועגען אויפזיכט איבער פּאַסאַזשירן וועלכע קומען קיין וואַרשע.

די הויפּט אָרגאַניזאַציע פון דער האָטעל אינדוס־טריע האָט זיך געווענדעט מיט א בריף צום רעגי־רונגס קאָמיסאַריאַט אין וואַרשע, אין וועלכען מען מאַכט אויפמערקזאַם אויף די בעציהונגען וועלכע הערשען אויף די וואַרשעווער וואָקזאַלען.
די וועלכע קומען קיין וואַרשע בעזונדערס אויס־לענדער ווערען בעפאַלען אויף די וואָקזאַלען דורך פּלומרשטע אגענטען, וועלכע גיבען זיך אן אלס טו־ריסטען פיהרער און פיהרען זיי אוועק אין פערדעכ־טיגע לאָקאַלען, די פּלומרשטע אגענטען נארען אויס בעדייטענדע סומען.
די האָטעל אָרגאַניזאַציע פערלאַנגט צו בעזייטיגען פון די וואָקזאַלען אזעלכע פערזאָנען און אָרגאַניזי־רען א ראַציאָנעלע אינפאָרמאַציע דינסט וועלכע זאָל זיין אונטער א נעהענטער קאָנטראָל.

Dr. med.
M. JAKOBSON
CHIRURG
Spec. chirurgja Kostna,
D-ra Sterlinga 22
(Nowa-Targowa) tel. 174-42

שווערע טראַמוואַי - קאַטאַסטראָפע אויף דער קאַרמעליצקאַ גאַס.

איין פּערזאָן דערהרגעט געוואָרען, צוויי פּערזאָן פּערוואונדעט.

אויף קאַרמעליצקאַ גאַס איז א טראַמוואַי אַרויפ־געפאָהרען אויף א פוהר די פוהר האָט זיך איבער־קעהרט דער פוהרמאַן פילאַטעק איז דערהרגעט גע־וואָרען אויפן אָרט. הערש ליפּער און בנציון ראָם ווי־נען שווער פערוואונדעט געוואָרען.
אויפן אָרט זענען אָנגעקומען א פאַרשטעהער פון דער טראַמוואַי־דירעקציע און פון דער פאָליציי, עס ווערט געפיהרט אנ'אויספאָרשונג וועגען דעם טראַגי־שען פאַל.

אַרעסטירט דעם מערדער פון פּאַסאַ־זשיר אין צוג.

מיר האָבען געהאַט געמעלדען וועגען א באַנדיטען אָנפאַל אין צוג צווישען זשיראַרדאָוו און וואַרשע. אין צוג איז געפאָהרען דער אינקאַסענט פון דער שפּריט צענטראַלע אין גראָדזשיסק יעקב זאַנערמאַן מיט א טעקע אינקאַסירט געלד. באַלד נאָך איהם איז אַריין א באַנדיט געשאָסען אויף זאַנערמאַנען און איהם אוועקגעצויגען א טעקע אויפן אָרט. פליישנער איז דער באַנדיט אַרויסגעשפּרונגען פון צוג און איז נעלם געוואָרען די פּאָליציי האָט אַדורכגעפיהרט אנ' אַבלאַווע און אַרעסטירט 7 פּערזאָן. צווישען די פּער האַלטענע האָבען די פּאַסאַזשירען פון צוג דער־קענט איינעם וועלכער האָט דערהרגעט זאַנערמאַנען.

3041 בעטלער און אַרומשלעפּער זע־נען בעזייטיגט געוואָרען פון די וואַר־שעווער גאַסען.

מיט 2 יאָהר צוריק האָט די שטאָטישע מאַכט אָרגאַניזירט א קאַמף מיט בעטלעריי. און אין א קורצער צייט האָט זיך די צאָהל בעטלער אין דער הויפּטשטאָט פאַרקלענערט.
ווי די פרישע ציפערען בעווייזען זענען צוליב דעם „קאַמף" בעזייטיגט געוואָרען פון די וואַרשע־ווער גאַסען 3041 בעטלער און אַרומשלעפּער: 1976 מענער און 1070 פרויען; צווישען די פערהאַלטענע זענען 860 פּערזאָנען אייגעזעצט געוואָרען אין אנ־שטאַלט פון צוואַנגס אַרבייט אין אַרישעוו, אין סאָ־ציאַלע אַנשטאַלטען זענען געשיקט געוואָרען 898 פּערזאָן, אין די שפּיטאָלען זענען געשיקט געוואָרען 77 פּערזאָן, און אין זייערע וואוינונגען עהמער 48 פּערזאָן.

א צו טייערער ביסען

(סאָוויעטישער פעליעטאָן) :—: פון י. בעלסקי

דער רעסטאָראַן, נומער 104, וואָס געפינט זיך אויף דער רויט־פּראָדנע גאַס, צייכענט זיך מיט קיין זאַך נישט אויס פון אַנדערע רעסטאָראַנען. סיאיז דאָרט פונקט אַזוי ריין ווי אין אַנדערע רעס־טאָראַנען, שפּייען אויף דער פּאָדלאָגע איז דאָרט שטרענג פערבאָטען, און קיין שטיקלעך פון אויס־געראָכערטע פּאַפּיראָסען טאָר מען דאָרט אין די טעלער נישט וואַרפען, דער גאַרדעראָבער, וואָס גיט אַכטונג אויף די קליידער, טראָגט א אוניפאָרמע און ער מאַכט אנ'איינדרוק. און ווען מען האָט נאָר א גוטען אַפּעטיט קען מען אין יענעם רעסטאָראַן גאַנץ רוהיג אָפּעסען א גוטען מאָלצייט.
איינמאָל איז דאָרטען גיי־אַד פערבייגעגאַנגען דער בירגער אייסען, און אַזוי ווי ער איז געווען הונגעריג אין די געשמאַקע ריחות, וואָס האָבען זיך פון דעם רעסטאָראַן געטראָגען, זענען איהם אַריין אין דער נאָז, איז ער אַמפּ אַריין אָפּעסען. דערביי אָבער האָט ער מיט זיך נישט מיטגענומען קיין עדות. דאָס איז אפילו א קלייניגקייט, וואָרום וואו שטעהט עס געשריבען, אַז ווען מען געהט אַריין אין א רעסטאָראַן עפּעס אָפּעסען, דאַרף מען מיט זיך מיטנעמען אנעדות? אָבער ווי עס האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען, וואָלט פאַר איהם גע־ווען אַ סך בעסער ווען ער וואָלט יאָ געווען מיטגע־נומען אנ'עדות.
נאָך אין פּאָדערצימער האָט דער בירגער אייסען איבערגעלייענט די אויפשריפטען אויף די ווענט: „וואַשט די הענט פאַרן עסען", „עס נישט אָנגעטון אין דעם מאַנטעל", „פערזיכער דיין לעבען".
צום גליק איז דער לעצטער אויפשריפט וועגען לעבענס־פערזיכערונג נישט געווען געאייגנט צו די, וואָס קומען אַריין עסען, נאָר צו די אנגעשטעל־טע אין דעם רעסטאָראַן. מיט'ן בירגער אייסען האָט זיך דאָס נישט אנגעקעהרט, האָט ער זיך אָפּגעוואַשען די הענט, אויסגעטון דעם מאַנטעל און זיך אַוועקגעזעצט צום טיש.
וועגען דעם ווי דאָס עסען איז געווען וועלען מיר דאָ נישט רעדען. עסען איז אַזאַ ענין, וואָס קען די ערצעהלונג אונזערע סיי ווי סיי נישט מא־כען בעסער און אויך נישט ערגער.
אָפּגעגעסען, האָט דער בירגער אייסען בע־שלאָסען, אַז איצט וועט איהם שוין דער מאַנטעל מעהר נישט שטערען, און דערפאַר טאַקע איז ער אוועק זיך אָנטון. דער גאַרדעראָבער, זעהר אַ פּינקטליכער מענש, האָט איהם דערלאַנגט דעם הוט, די קאַלאָשען, און אַלץ האָט געשטימט, אָבער ווען עס איז געקומען צום מאַנטעל, האָט ער זיך, קענטיג, אביסעל צופּלאָנטערט, און ער האָט איהם דערלאַנגט אַ מאַנטעל מיט מעשענע קנעפּ — די אוניפאָרמע פון אנ'אייזענבאַהן־בעאַמטען.
— דאָס איז נישט מיין מאַנטעל, — האָט דער בירגער אייסען געזאָגט — מיין מאַנטעל איז גע־ווען אַ ציווילער. און דער איז גאָר פון אנ'איי־זענבאַהן־בעאַמטען. איך האָב פאַר מיין מאַנטעל בעצאָהלט צוויי הונדערט מיט פופציג רובעל...
אָבער דער גאַרדעראָבער האָט פון אַזעלכע זאַכען נישט געוואָלט הערען.
— מיך געהט דאָס נישט אָן, — האָט ער גע־זאָגט — דער מאַנטעל הענגט לעבען אייער נומער, איז ער אייערער, און דערצעהלט מיר נישט קיין מעשיות, אַז אייער מאַנטעל איז געווען אַ ביבערנער, מאָרגען וועט איהר וועלען אַ קאַראַקולענעם... אויך חוץ דעם, דער מאַנטעל, וואָס איך גיב אייך, איז אויך זעהר אַ גוטער. קוקט אָן די סחורה, פּראָבירט! האָט אייער מאַנטעל געהאַט אַזעלכע קנעפּ? קוקט זיך אומיסטען צו צו די קנעפּ. מעשענע קנעפּ! ווען מען פוצט זיי אָפּ מיט אַ ציין־בערשטעלע, בלישטשען זיי ווי גאָלד, איז וואָס־זשע שרייט איהר אַזוי, וואָלט איך געוואָלט וויסען?!
ווען דער בירגער אייסען האָט געזעהן, אַז עס געהט דעם גאַרדעראָבער אין לעבען צו מאַכען פון איהם דווקא אנ'אייזענבאַהן־בעאַמטען מיט מע־שענע קנעפּ, איז ער אוועק מיט טענות צום פער־וואַלטער פונ'ם רעסטאָראַן.
— נישט אַנדערש, נאָר אַ זשוליק האָט זיך אַהער אַריינגעכאַפּט, — האָט דער פערוואַלטער געזאָגט — און דאָס איז אַ צרה. אַ זשוליק עסט דאָך פונקט אַזוי ווי יעדער בירגער, איז ווער קען איהם דערקענען! ער האָט שוין אוודאי לאַנג אָפּגע־געסען און איז זיך אוועק, פאָלגט מיך און גיט אָן אין געריכט. און דערווייל איז נישט אַזוי געפעהר־ליך אויב איהר וועט אַרומגעהען אָהן אַ מאַנטעל. עס איז אין דרויסען סיי ווי סיי נישט זעהר קאַלט...
דער בירגער אייסען האָט קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט, איז ער אַוועק אָהן דעם מאַנטעל און האָט אָנגעגעבען אין געריכט, און מען מוז זאָגען, אַז דער ריכטער אַווערין האָט געהאַט גרויס מיט־לייד מיט דעם בירגער אייסען.
— עס איז קלאָר, — האָט ער געזאָגט — אַז מ'האָט ביי אייך דעם פוטערנעם מאַנטעל גנב'עט, איהר מוזט אָבער ברענגען אנ' זאָל דאָס בעשטעטיגען.
אויך אין געריכט, ווען עס איז דער פּראָצעס, האָט דער ריכטער גערע וואַרים וועגען דעם בע'גנב'עטען: ער ה גערעדט וועגען דער סאָציאַלער־בעדייטונג אין ס'רעסטאָראַנען און וועגען דעם ווי מען בעציהען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמ די, וואָס עסען אין רעסטאָראַנען. אָבער האָט געענדיגט די רעדע זייבע, האָט ער אַזוי געמאַכט געהעבען אַ שמייכעל און האָט
— די פראַגע איז: צי געדענקט גוט גער אייסען, אַז ער האָט אין יענעם טאָג טראָגען דעם מאַנטעל? עס איז בעוויזען אַז דער אָנקלאַגער האָט יאָ געהאַט אַ ביבער טעל. דאָס איז אמת, עס איז אָבער נישט געוואָרען, אַז ער האָט דעם מאַנטעל געטראָגען ער איז אין יענעם טאָג אַריינגעקומען אין רעס אַזאַ זאַך מוז מען פריהער פון אַלץ ב אַפיציעל...
דער בירגער אייסען האָט פערלאָרען. איהם דעם פוטערנעם מאַנטעל צוריק נישט גע'גנב'ען. ער האָט געמוזט האָבען אנ'עדות, איינציגער עדות, וואָס האָט געקענט אַפיציעל, אַז מען האָט דעם פוטערנעם מאַנטעל גע'גנב'עט, איז געווען דער פוטערנער אַליין...
און דאָס איז אַקעגען דעם, וואָס רעסטאָראַן הענגט אנ'אויפשריפט, אַז מ' עסען אָנגעטון אינ'ם מאַנטעל...

פון רוסיש

נייער פאלקסבלאט

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאָנערשטאָג, 12 מערץ — י"ח אדר תרצו

זון־אויפגאַנג 5.50
זון־אונטערגאַנג 5.35

היינטיגע קאָנפֿערענץ פֿון טעקסטיל־אינדוסטריעלער מיט'ן אינספּעקטאָר קלאַדט

אין דער שטרייק־לאַגע איז נישט פֿערהאַן קיין ענדערונג

(א) אין דער שטרייק־סיטואַציע אין לאָדז און אין דער אומגעגענד איז נישט אַריינגעטרעטען קיין שום ענדערונג, אַלע פֿאַבריקען שטעהען.

די גאַנצע אויפֿמערקזאַמקייט איז געווענדעט אויף דער היינטיגער קאָנפֿערענץ פֿון די אינדוסטריעלער מיט דעם הויפּט־אַרבייטס־אינספּעקטאָר קלאַט.

צו דער קאָנפֿערענץ זענען איינגעלאַדען געוואָרען די אינדוסטריע־פֿערבאַנדען, די פֿאַבריקאַנטען, וועלכע זענען נישט אָנגעשלאָסען אין פֿערבאַנד און די, וועלכע האָבען נאָך נישט אונטערגעשריבען דעם קאָלעקטיוו־אָפּמאַך. לויט דער איינלאַדונג פֿון אַרבייטס־אינספּעקטאָר דאַרפֿען די דעלעגאַטען פֿון די אינדוסטריעלער האָבען צו דער קאָנפֿערענץ פֿולמאַכטען ענטגילטיג צו ליקווידירען דעם שטרייק.

באַלד נאָך דער קאָנפֿערענץ מיט די אינדוסטריעלער וועט דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר מודיע זיין די אַרבייטער־פֿעראיינען וועגען רעזולטאַט פֿון דער קאָנפֿערענץ.

פֿערברייטערט דעם שטרייק פֿון די זאָקען־אַרבייטער

די קאַטאָן־אינדוסטריע האָט זיך נעכטען אָפּגעשטעלט

(א) נאָך יעהרענכטען האָט זיך אָנגעהויבען דער שטרייק פֿון די זאָקען אַרבייטער, וועלכע זענען בעשעפֿטיגט אויף רונד מאַשינען. דער שטרייק האָט אַרומגענומען 3500 אַרבייטער. נעכטען האָט נאָך דער שטרייק געדויערט, אין די קלאַסען פֿעראיינען זענען פֿאָרגעקומען בעראַטונגען, אויף וועלכע עס זענען פֿעסטגעשטעלט געוואָרען די פֿאָדערונגען פֿון די אַרבייטער.

דער אויסגעאַרבייטער פֿאָרשלאָג פֿערלאַנגט, אַז די אינדוסטריע זאָל פֿערלענגערען דעם פֿערפֿליכטענדען אָפּמאַך אויף אַ צייט פֿון איין יאָהר, מיט דעם פֿאָרבעהאַלט אַז דער אָפּמאַך וועט אַרומנעהמען אַלע זאָקען פֿאַבריקען, ווייל ביז איצט האָבען 40 פּראָצענט דעם אָפּמאַך נישט אָנגענומען, דערווייל איז די קאָנפֿערענץ נאָך נישט בעשטימט געוואָרען.

* * *

נעכטען האָט זיך אָנגעהויבען דער שטרייק פֿון די קאַטאָן אַרבייטער. דער שטרייק האָט זיך פֿערשפּרייט כמעט אויף אַלע פֿאַבריקען פֿון דער זאָקען אינדוסטריע און ביז מיטאָג אַרומגענומען 95 פּראָצ. פֿון דער גאַנצער אינדוסטריע. עס שטרייקען 5000 אַרבייטער. אויף פֿרייטאָג וועט אין אַרבייטס־אינספּעקטאָראַט פֿאָרקומען אַ קאָנפֿערענץ מיט די אינדוסטריעלער.

פֿערשאַרפֿט דער שטרייק אין דער לעדער־אינדוסטריע

אַלע גאַרבערייען זענען אָפּגעשטעלט געוואָרען

(א) שוין 3 וואָכען דויערט דער שטרייק אין דער לעדער אינדוסטריע. דער שטרייק נעהמט אַרום 12 טויזענד שוסטער און קאַמאַשען־שטעפּער אַרבייטער. אין לאָדז און אין דער פּראָווינץ.

מיט אַ וואָך צוריק איז פֿאָרגעקומען די לעצטע קאָנפֿערענץ אויף וועלכער די אַרבייטס נעבער האָבען זיך פֿערפֿליכטעט אויף זייערע אַלגעמיינע פֿערזאַמלונגען ענדגילטיג פֿעסטצושטעלען די בעדינגונגען און מודיע זיין דעם אַרבייטס־אינספּעקטאָר צו רופֿען אַ נייע קאָנפֿערענץ. ביז איצט איז אָבער נישט געקומען קיין ענטפֿער. וואָס האָט בעוואָגען די אַרבייטער פֿעראיינען צו פֿערשאַרפֿען דעם שטרייק.

קודם כל האָבען איבערגעריסען נעכטען די אַרבייט די שוסטער מייסטער און קאַמאַשען שטעפּער, וועלכע זענען בעשעפֿטיגט אין די גרויסע אונטערנעהמונגען. נעכטען האָבען זיך פֿעראייניגט צום שטרייק 16 גאַרבערייען אין לאָדז און אין דער אומגעגענד וואו ס'אַרבייטען 800 אַרבייטער. די צאָהל שטרייקענדע זענען אַזוי אַרום געשטיגען ביז 13.000.

ווידער פֿערמשפּט אַן עמיגראַנטען־שווינדלער

אויסגענאַרט געלד ביי נאַאיווע פּאַלעסטינא־עמיגראַנטען

(א) אין שטאָטישען געריכט איז פֿאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען משה קאָווער פֿון פּיאַסעצקאַ נאָ. 13.

קאָווער האָט דורך דער פֿערמיטלונג פֿון פֿערשידענע פּערזאָנען ווערבירט אין לאָדז און אויף דער פּראָווינץ פּערזאָנען, וועלכע האָבען געוואָלט עמיגרירען קיין פּאַלעסטינע, ער האָט צוגעזאָגט הילף ביים בעקומען סערטיפֿיקאַטען, פּעסער און אַלע אַנדערע נויטיגע דאָקומענטען.

ביים אָננעהמען די „בעשטעלונגען" האָט קאָווער גענומען האַנדגעלד צו עטליכע הונדערט זלאָטיס. ערשט שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז קאָווער איז אַ פּשוטער שווינדלער און זיי האָבען צוריקגעפֿאָדערט פֿון איהם דאָס געלד. קאָווער האָט אָבער נישט צוריקגעגעבען.

ס'איז אונטערגענומען געוואָרען אַן אויספֿאָרשונג און קאָווער איז געשטעלט געוואָרען פֿאַר'ן געריכט, ער איז פֿערמשפּט געוואָרען אויף אַנדערטהאַלבען יאָהר טורמע.

די לאָדזער זיידענע אינדוסטריע ליקווידירט זיך

(ג) די זיידען אינדוסטריע און בעזונדערס די זיידען וועבערייען לעבען איצט איבער אַ גרויסען קריזיס וואָס פֿערטיפֿט זיך כסדר. אַ רייהע פֿאַקטאָרען זענען געווען די גורמים צו דער דאָזיגער קאַטאַסטראָפֿע. אין דער ערשטער רייהע קומט דער פֿאַקט, וואָס די זיידען אַרטיקלען זענען געוואָרען אויס מאָדערען און זיי ווערען איצט פֿערטרעטען דורך וואָל־שטאָפֿען. דערצו קומט נאָך די געוואַלדיגע קאָנקורענץ פֿון פּאַביאַניץ. עס איז גענוג אָנצוּווייזען אויפֿ'ן פֿאַקט, אַז אין פּאַביאַניץ זענען די פּרייזען אין די זיידען וועבערייען ביליגער ווי אין לאָדז אויף 15 ביז 40 גראָשען, אַזוי אַז אין די ביליגערע אַרטיקלען מאַכט עס אויס ביז 25 פּראָצענט ביליגער און אין די בעסערע אַרטיקלען ביז 40 פּראָצענט טייערער.

אַלס בעווייז פֿון דער שאַרפֿקייט פֿון קריזיס קען דינען דער ליקווידאַציע פּראָצעס, וואָס האָט זיך לעצטענס אָנגעהויבען אין דער בראַנזשע. אין לעצטען האַלבען יאָהר האָבען זיך אין לאָדז ליקווידירט 5 בעדייטענדע זיידען־פֿאַבריקען, וואָס האָבען זיך נישט געקענט אַן־עצה געבען מיט די שוועריגקייטען.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07

ספּעציעל־אַרצט פֿאַר מענער - שוועכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פֿון 9—1 פֿאַרמיטאָג

פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע - פּרייזען

Dr. med

Sadokierski

כירורג פֿון ציינער און יאַסלעס

Piotrkowska 164 tel. 114-2

מאָריס שוואַרץ

שפּילט נאָך 6 פֿאָרשטעלונגען ביז זונטאָג, דעם 15־טען ד. ח.

מאָריס שוואַרץ'ס קינסטלער־אַנסאַמבל:

ד. בלומענפֿעלד, ה. גאָטליב, א. גאָלדענבערג, וו. גאָדיק, ה. הערט, י. טורקאָוו, י. אינוועטאַזש, נ. ליפּמאַן, מ. ליפּמאַן, א. מאָרעווסקי, ק. סעגאַלאָוויטש, א. סאַמבערג, הערמאַן פֿישער, א. קורץ, ר. קליינער, ש. ראָזען, ד. שאַיעוויטש, ד. שאַפּירא, א. שטיין א. אַנד.

אָריגינעלע דעקאָראַציעס, קאָסטיומען און ספּעציעלע ליכט־אַפּאַראַטען פֿון אַמעריקע.

80 פּערזאָן אויף דער בינע!

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

ציגעל־גאַס 27 — טעל. 112-25
דיר. ד. צעלמייסטער

היינט און מאָרגען, 9 אָוונט
שבת און זונטאָג 4 נ"מ צו ביליגע פּרייזען

מאָריס שוואַרץ

אַלס ניעשעווער רבי
אין זיין וועלט־אויפֿפֿירונג

יאָשע קאַלב

דראַמע אין 2 טיילען, 26 בילדער
פֿון י. י. זינגער

דראַמאַטיזירונג און רעזשי:
מאָריס שוואַרץ

מוזיק: לעאָן קוצין. טענץ: ליליאַן שאַפּיראָ.
דעקאָראַציעס: אַלעק טשערטאָוו.
בינע־פֿערוואַלטער: בן ציון קאַץ.

בילעטען פֿון 11 ביז 4 פּ"מ, און פֿון 5 נ"מ ביז אָנהייב פֿאָרשטעלונג צו בעקומען אין טעאַטער־קאַסע.

פּראָצעס וועגען דער פֿערזיכערונגס־אָפּערע פֿון לייב אָשעל

(א) אין לעצטען טאָג פֿון פּראָצעס געגען לייב אָשעל, וועלכער האָט בעשווינדעלט אַ רייה דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען און אַנדערע פּערזאָנען, האָבען געגעבען ערקלעהרונגען די לעצטע עדות, וועלכע האָבען קיין שום נייעס נישט אַריינגעבראַכט.

נאָך די רעדעס פֿון פּראָקוראָר און אַדוואָקאַטען האָט דאָס געריכט בעשלאָסען אַרויסצוטראָגען דעם אורטייל מאָרגען.

וואָיעוואָדע האַוקע־נאָוואַק — מיטגליד פֿון וואָיעוואָדישען ראַט ביים אַרבייטס־פֿאָנד

מיר דערוויסען זיך, אַז דער מיניסטער פֿאַר סאָציאַלער שוץ וולאַדיסלאַוו יאַשטשאָלט האָט בעשטימט דעם לאָדזער וואָיעוואָדע האַוקע־נאָוואַק אַלס מיטגליד פֿון הויפּט־ראַט פֿון אַרבייטס־פֿאָנד, וועלכער האָט פֿאַר אַ ציל צו קאָאָרדינירען די אַרבייטען פֿון וואָיעוואָדישע ראַטען פֿון אַרבייטס־פֿאָנד און אויסאַרבייטען אַ פּלאַן פֿון פֿינאַנסירען די עפֿענטליכע אַרבייטען, וועלכע ווערען געפֿיהרט און פֿינאַנסירט דורכ'ן אַרבייטס־פֿאָנד.

דעם 13. ד. ח. וועט אין וואַרשאַ פֿאָרקומען אַ זיצונג פֿון ראַט פֿון אַרבייטס־פֿאָנד, אויף וועלכער ס'פֿאָהרט אַרויס דער וואָיעוואָדע האַוקע־נאָוואַק.

זומער־קאָלאָניעס פֿאַר קינדער פֿון די פֿאָלקס־שולען

(א) אין שול־אינספּעקטאָריאַט איז פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ וועגען אָרגאַניזירען די זומער־קאָלאָניעס פֿאַר קינדער פֿון די פֿאָלקס־שולען.

צוליב דעם וואָס די קאָלאָניעס האָבען שוין אָנגענומען אַ שטענדיגען כאַראַקטער איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפֿען אַ ספּעציעלע געזעלשאַפֿט, וועלכע זאָל זיך פֿערנעהמען מיט גרינדען קאָלאָניעס. דאָס געלד אויף די קאָלאָניעס וועט גענומען ווערען פֿון געזעלשאַפֿטליכע זאַמלונגען, אַרבייטס־פֿאָנדען און די שטאָט־פֿערוואַלטונג.

בעקעמפֿען טראַכאָמע אין די שולען

(א) די וואָיעוואָדשאַפֿט האָט אַרויסגעגעבען אַ פֿעראָרדנונג צו די סטאַראָסטעס וועגען בעקעמפֿען טראַכאָמע־קראַנקהייטען אין די פֿאָלקס־שולען.

די וואָיעוואָדשאַפֿט מאַכט אויפֿמערקזאַם אַז אַלע שול־קינדער מוזען אין געוויסע צייט־אָפּשניטען אונטערזוכט ווערען, צי זיי לײַדען נישט אויף טראַכאָמע. ביי וועלכען קינד ס'וועט זיין דער פֿערדאַכט פֿון טראַכאָמע דאַרף מען עס באַלד ענערגיש נעהמען צו היילען.

צוגאַב פֿאַבאַר־קאָמיסיע וועט דאַרף זיך צו שטעלען

ד. 16 ד. ח. 8 פֿריה וועט אין לאָקאַל פּעטריקאָווער 165 אַמטירען די צוגאַב־פֿאַבאַר־קאָמיסיע.

צושטעלען זיך דאַרפֿען די פֿאַבאַראָוצעס פֿון יאָהרגאַנג 1914 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך נאָך ביז איצט נישט געשטעלט צו די פֿאַבאַר־קאָמיסיע. צושטעלען דאַרפֿען זיך די פֿאַבאַראָוצעס, וואָס וואוינען אויפֿ'ן שטח פֿון די 2, 3, 5, 8, 9 און 11־טע פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען און האָבען דערהאַלטען נאָמענטליכע אויפֿפֿאָדערונגען פֿון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: שטעקעל (ליטשמאַנאָווסקיעגאָ 37), יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), שאַניעלעוויטש (פּאָמאָרסקאַ 91), באַרקאָווסקי (זאַווראַזשקאַ 45), גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), האַמבורג (גלובנאַ 50), פּאַוולאָווסקי (פּעטריקאָווער 307).

KINO TEATR MIRAŻ

היינטע פּרעמיערע!

די פֿרעהליכסטע קאָמעדיע פֿון דער פּוילישער פּראָדוקציע א. ג.

ס'האָט אונז אויסגעפֿעהלט צרות

(„Nie miała baba kłopotu")

אין די הויפּט־ראָלען:

Sielański, Walter, Znicz, Zacharewicz.

פֿערוועהרען די יודישע שחיטה אין לאָדז

אויף דער היינטיגער זיצונג פֿון שטאָטישען ביראָט זאָל דער פֿאָרשלאַג אריינגעטראָגען ווערען

ראַטמ. ליבערמאַן נעכטען קאָנפֿערירט מיטן פּרעז. גלאָזעק—וואָס עס האָט ערקלערט דער פּרעז. גלאָזעק. ראַטמ. ליבערמאַן וועט רעזיגנירען פֿון זיין מאַנדאַט אויב דער פֿאָרשלאַג וועט אָנגענומען ווערען

היינט האַלב 8 אַ זייגער אין אָוונד קומט פֿאָר די זיצונג פֿון שטאָטישען ביראָט. ווי בעקאַנט זאָל אויף דער היינטיגער זיצונג אריינגעטראָגען ווערען דער פֿאָרשלאַג וועגען פֿערוועהרען די יודישע שחיטה ווי די איניציאַטאָרען פֿון דעם פֿאָרשלאַג ערקלערען האָבען זיי שוין 11 אונטערשריפֿטען אויף איהם. היות ווי אין ביראָט זענען ביים איצטיגען מאָמענט פֿאַרהאַן 23 מיטגלידער פֿעהלט נאָך איין שטים, אַז דער פֿאָרשלאַג זאָל אַדורכגעהן.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם, וואָס אויף דער היינטיגער זיצונג זאָל אריינגעטראָגען ווערען דער דערמאָנטער פֿאָרשלאַג, איז דער איינציגער יודישער ראַטמאַן **פֿרעזעס ליבערמאַן נעכטען גע- ווען אויף אַ קאָנפֿערענץ ביים פּרעזי- דענט גלאָזעק.** ראַטמאַן ליבערמאַן האָט אָנגע- וויזען, אַז אַזאַ פֿאָרשלאַג ליגט נישט אין דער קאָמ- פּעטענץ פֿון ביראָט און דעריבער האָט דער ציימ- ווייליגער פּרעזידענט דאָס רעכט איהם איגנאָרירען נישט צו נעהמען צו דער אָפּשטימונג.

דער פּרעז. גלאָזעק האָט געענטפֿערט, אַז אָפּי- ציעל ווייס ער נאָך גאָרנישט וועגען אַזאַ פֿאָרשלאַג, אויב אָבער די פֿראַגע איז אַקטועל, לאָזט ער זיך איי- בער די דעציזיע ביז צו דער זיצונג, יעדענפֿאַלס האָט ער פּטרזיכערט, אַז דער פֿאָרשלאַג קען בשום אופֿן נישט קומען אַלס דרינגענדער און קען שוועבמיעל אָפּגעשיקט ווערען אין דער רעגולאַמין־קאָמיסיע.

ווי מיר דערוויסען זיך פֿון אַן אַבסאָלוט מאַסגעבענ- דער קוועלע וועט ראַטמ. ליבערמאַן, אין פֿאַל ווען אַזאַ פֿאָרשלאַג זאָל אָנגענומען ווערען, **רעזיגני- רען פֿון זיין ראַטמאַן - מאַנדאַט.** דערביי וועט ער אָפּגעבען אַ דעקלאַראַציע, אַז ער האָט אָנ- גענומען דעם מאַנדאַט, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די יודישע בעפֿעלקערונג איז בע׳עוולה׳ט גע- וואָרען, ווייל ער האָט בעקומען די פֿערזיכערונג, אַז אין ביראָט וועט זיין אַ פֿרידליכע צוזאַמענאַרבייט און די יודישע בעפֿעלקערונג וועט נישט בעעוולה׳ט ווערען. היות ווי צו אַזאַ צוזאַמענאַרבייט איז נישט געקומען, קען ער נישט האַלטען זיין מאַנדאַט.

וועגען דעם עצם פֿאָרשלאַג האָבען מיר נאָך נעכ- טען געהאַט אַ געשפּרעך מיט דעם בורזשעט - רעפֿע- רענט אין ביראָט **ראַטמ. אַדוו. פּאַוולאָווסקי.**

ער האָט געזאָגט: איך מוז מודה זיין, אַז איך האָב נאָך זעהר ווייניג שטודירט די פֿראַגע, אָבער מיר דוכט זיך, אַז דער גאַנצער ענין ליגט נישט אין דער קאָמפּעטענץ פֿון ביראָט.

אויב, האָט ראַטמ. אַדוו. פּאַוולאָווסקי געזאָגט, אַז דער וויצע - בירגערמייסטער גלח ושאַנגלאַ- וויטש, האָט געהאַט ספקות צי דער פֿאָרשלאַג איז אין הסכם מיט דער קאָנסטיטוציע, ווי אַזוי זשע קען דער לאָדזער ביראָט דעצידירען די פֿראַגע. דער ענין געפֿינט זיך אין סיים און מ׳דאַרף אָפּוואַרטען. ס׳מאַכט דעם איינדרוק, ווי אין דער צייט ווען דאָס רעכסטע געריכט האַלט ביים דעצידירען עפּעס אַן ענין קומט אַ שטאָטישע פּראָווינציעלער געריכט און דעצידירט איהם שוין. איבעריגענס, בעווייזען מיר נישט די נויטיגע מאַטעריאַלען פֿרי אַלוייטונג דעם ענין צו בעטראַכטען. דעריבער האַלט איך, אַז דער פֿאַר- שלאַג ליגט נישט אין דער קאָמפּעטענץ פֿון ביראָט.

נעכטען איז אָוונד האָט זיך פֿערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז די איניציאַטאָרען פֿון דעם פֿאָרשלאַג האָ- בען בעשלאָסען איהם נישט אריינצוטראָגען אויף דער היינטיגער זיצונג פֿון ביראָט. אויף אַנדער פֿראַ- גע האָבען זיי געגעבען אַן׳אויסמיידענדען ענטפֿער.

שטאָט-ראַט אין רודאַ - פּאַביאַניץ בע- שלאָסען אָפּצושאַפֿען די יוד. שחיטה.

נעכטען האָט דער רודאַ-פּאַביאַניצער שטאָט - ראַט בעשלאָסען אָפּצושאַפֿען די יודישע שחיטה. דער דאָרטיגער שטאָט־ראַט האָט דאָס געמאַכט אויף אַ גאַנץ וויציגען אופֿן: ס׳איז נישט אָנגענומען געוואָ- רען קיין דירעקטער פֿאָרשלאַג וועגען דער שחיטה, נאָר אין אָרדנונגס - רעגולאַמין פֿון שעכטהויז איז אריינגעטראָגען געוואָרען אַ פּונקט, אַז פֿאַרן שעכ- טען מוז יעדע בהמה בעטויבט ווערען...

אָרדנונגס - רעגולאַמין פֿון ביראָט.

נעכטען איז פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון דער רע- גולאַמין - קאָמיסיע ביים ביראָט. ס׳איז בעטראַכט געוואָרען דער נייער אָרדנונגס - רעגולאַמין פֿון שטאָ- טישען שעכטהויז.

נאָטשעלניק קעמפּנער האָט פֿאָרגעלעגט, אַז דער נייער רעגולאַמין זאָל זיין גאָר ביז׳ן 1 אַפּריל 1937, ווייל פֿון דער צייט אָן ווערען פֿאָרגעזעהן גרויסע ענדערונגען.

ראַטמ. ליבערמאַן האָט פּראָטעסטירט געגען דעם פּראָוויזאָרישען פּאַקטען און געזאָגט, אַז אויב עס וועלען זיין ענדערונגען וועט מען שפּעטער שאַפֿען אַ נייעם רעגולאַמין.

אויפ׳ן פֿאָרשלאַג פֿון וויצע־פּרעזידענט קאָזלאָווסקי איז דער טערמין פֿון רעגולאַמין נישט פֿעסטגע- שטעלט געוואָרען.

דאַן האָט ראַטמ. ליבערמאַן פֿאָרגעלעגט צוריק אריינצושטעלען אין רעגולאַמין 2 פּונקטען, וועלכע האָבען ביז איצט עקזיסטירט און זענען אין איצטי- גען רעגולאַמין געשטראָכען געוואָרען. די פּונקטען זענען: אַז לעגיטימאַציעס פֿאַר ריטועלע בעאַמטע אויף אַריינצוגעהן אין שעכט־הויז גיט אַרויס די גע- זונדהייטס - אָפּטיילונג אין פֿערשטענדיגונג מיט דער יודישער קהלה און ראַבינאַט און אויך אַז די שעה׳ן פֿון דער כּשר׳ער שחיטה ווערען פֿעסטגעשטעלט אין פֿערשטענדיגונג מיט דער קהלה און ראַבינאַט.

נאָך אַ דיסקוסיע זענען די פֿאָרשלאַגען פֿון ראַט- מאַן ליבערמאַן אָפּגעוואָרפֿען געוואָרען. צוליב דעם האָט ראַטמ. ליבערמאַן פֿערלאָזען די זיצונג.

אַ ספּעציאַליסטקע צו דערטרונקען קינדער

זי איז פֿערמשפּט געוואָרען אויף 2 און אַ האַלב יאָהר טורמע

(אַ) דעם 29 יאַנואַר האָט מאַריאַננאַ גאַ- לינסקאַ פֿון לימאַנאָווסקיעגאָ 125 געבוירען אַ קינד און׳ס איז איבערגעפֿיהרט געוואָרען דורך דער פּאַגאָטאָוויע אין דעם קליניק אויף סטערלינגאַ גאַס. זי איז דאָרט געבליבען 7 טעג און אַרויס מיטן קינד, נאָך דעמזעלבען טאָג האָט זי דאָס לעבע- דיגע קינד אַריינגעוואָרפֿען אין קלאָזעט אויף זגער- שער 91 וואו עס איז דערטרונקען געוואָרען. מ׳האָט זי אַרעסטירט און ס׳האָט זיך אַרויסגע- שטעלט, אַז דאָס איז שוין נישט דאָס ערשטע מאָל, ווייל נאָך מיידעלוויז האָט זי אויף דעמזעלבען אופֿן דערטרונקען אַ קינד.

נעכטען איז מאַריאַננאַ גאַלינסקאַ געשטאַנען פֿאַרן געריכט און איז פֿערמשפּט געוואָרען אויף 21 יאָהר מיט 6 חדשים טורמע.

יודישע פֿרוי געבוירען אַ דריילינג אין קליניק פֿון „לינת-החולים“

אַלע 3 קינדער זענען געזונד און מונטער

נעכטען ביינאַכט איז אין קימפּעטאַרין-קליניק ביי לינת-החולים געבוירען געוואָרען אַ דריילינג. די גליקליכע מוטער איז אַ געוויסע חוה פֿאָרשלעגער פֿון דרעוונאָווסקאַ 16, 38 יאָהר אַלט. דאָס איז שוין ביי איהר דער פֿירטער געבורט. ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אַז די פֿרוי איז אַ זעהר נידריגע און נאָך בעשטראָפֿט געוואָרען פֿון דער נאַטור מיט אַ הויכער פּלייצע.

דער געבורט האָט געדויערט פֿון 5 אָוונד ביז 2 ביינאַכט, דאָס ערשטע קינד, אַ מיידעל איז געבוירען געוואָרען 12 ביינאַכט, דאָס צווייטע מיי- דעלע מיט אַ שעה שפּעטער און דאָס דריטע יונגע- לע אָפּגערוקט מיט 20 מינוט, אַלע דריי קינדער זענען פֿולשטענדיג געזונד און מונטער און האָ- בען די נאָרמאַלע וואָג, דער געבורט איז פֿאָרגע- קומען אונטער דער אויפֿזיכט פֿון ד״ר בערגזאָן, ביי דער מיטאַרבייט פֿון די דאָקטוירים שמערלאָוו- סקי, שטילערמאַן און פּיעכאָוויטש.

וואָס קומט אָבער אַרויס, אַז די פֿרוי פֿאָרשלע- גער איז אַ זעהר אָרימע פֿרוי, איהר מאַן איז אַ טרעגער און ס׳איז נישטאָ מיט וואָס דעם טאָג איבערצולעבען, צי וואָלט נישט כדאי געווען, אַז געזעלשאַפֿטליכע אינסטיטוציעס זאָלען זיך פֿער- נעהמען מיט די 3 עופֿהלעך!

פֿערגוואַלדיגט און בעגנבעט

מאַרטשיק איז אַרעסטירט געוואָרען אין געריכטס-זאַל

(אַ) נעכטען האָט אין שטאָטישען געריכט געזאָלט פֿאָרקומען דער פּראָצעס געגען דעם 30- יעהריגען אַנטאָני מאַרטשיק, וועלכער איז בעשול- דיגט געוואָרען, אַז דעם 26 יאַנואַר האָט ער איינ- געשלעפּט אַ געוויסע אַננאַ ש. מיט עפּיס אַ מיטעל, זי פֿערגוואַלדיגט און דאַן אויסגעלעדיגט איהר וואָהנונג.

צוליב דעם וואָס דאָס שטאָטישע געריכט האָט איינגעזעהן, אַז דאָס פֿערברעכען פֿון מאַרטשי- קען איז אַ פֿיל שווערערע און עס קוואַליפֿיצירט זיך נישט פֿאַר׳ן שטאָטישען געריכט, איז דער פּראָצעס איבערגעשיקט געוואָרען אין קרייז-גע- ריכט.

דאָס געריכט האָט אָבער בעשלאָסען מאַרטשי- קען צו אַרעסטירען און פֿערהאַלטען איהם אין טורמע ביז׳ן פּראָצעס

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פֿון מענער-שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעהמט אָן פֿון 8–11 פֿאַרמ. און פֿון 6–9 אָוונט

קליינער פֿעליעטאָן

לאָדז בתוכם

דער לאָדזער ביראָט גרייט זיך אויסצו- שלאָגען וועגען פֿערוועהרען די יודישע שחיטה

(פֿון דער כראָניק)

— און טאַקיש אַזוי! — זאָגט שמיל־שמועלקי — לעת עתה האָט אונזער לאָדז־הבירה ... אַזוי פֿיל איניציאַטיוו, און געווען די ערשטע ... שען אַלע שטעט, וואָס האָט לעצטענס ... פֿיינעם קאָוואַלסקי - מאַגיסטראַט, אַז עס ... אַ מהיה צו קוקען, און — פּלוצים, בעת ... זיך אַזאַ מיירע זאַך, וואָס איז אַזוי ... (יאַ וואָל! — זאָגט שמיל־שמועלקי — ... אויך אַ פּראָגרעסיווער פּאָראַליטש!) עס האָט ... מאַכט אַזאַ טומעל, אַזאַ יאַריד וועגען ... שחיטה, זאָל לאָדז גאָר זיין הינטערשטעליג ... נישט אַנשליסען זיך אין דער העריליכער ... ריאַנער בעוועגונג, „מעיד אין דזשערמאַני“ ... נישט אַנטיילנעהמען אין דער דאָזיגער ... בנאמנות, עס וואָלט געווען אַן׳עוולה ... וואָלט בעדאַרפֿט אַזוי צו בלייבען!

וואָס איז?... לאָדז איז דען נישט ... אַלעם גוטען, מיט קולטור און קונסט ... וואָס איז, מ׳זעהט דען נישט אין וואָס ... טאָג מיר לעבען, אַז, למשל, אַ 150.000 ... פֿון צו אַרבייטען, און קענען זיך ... אַרומשפּאַצירען אין די גאַסן, און פֿייפֿען ... נו, און חוץ דעם ביסעל אַרבייטער, איז ... טעל מענשהייט שלעכט אין לאָדז?!

וואָס עס פֿעהלט אונז — דאָס ... און בולט — איז בלויז מען זאָל אָפּשאַפֿן ... דישע שחיטה, און דאַן — אַ, דאַן וועלען ... אַ גן־עדן אויף דער ערד, און פֿייגעל ... העז און דער לופֿט.

דאַן וועט אונז נאָך אויסעבלייבען אין ... בינקייט. חהיינו — אַזוי ווי דער לאָדזער ... גייט איצט נאָכמאַן דעם אָשמענער ... אין ווילנער נוסח) אַזוי וועט זי אויך ... טון די הומאַניטאַרישע גענג פֿון אַ צווייטען ... פּוילען — פּשיטיק!...

ווי זאָגט מען עס עפּוס: עס זענען ... לייעס אין יעדער פּאָליטיק — ליניאַ ... אין ליניאַ פּשיטיטשנאַ!

שמילשמעלקי

לאָדזער וואָיעוואָדע

פֿאַר די נשרפֿים אין פּשטשולקי

דעם 6 מערץ איז אין דאָרף פּשטשולקי, ... לאַסקער פּאָוויאַט, פֿאָרגעקומען אַ גרויסע ... ס׳זענען פֿערברענט געוואָרען 20 דאָרפֿישע ... ווירטשאַפֿטען, 33 פֿאַמיליעס זענען געבליבען ... אַ דאַך איבער׳ן קאָפּ.

דער לאַסקער סטאַראָסטאַ ה׳ יאַזשי ... האָט באַלד געשאַפֿען אַ לאָקאַלען קאָמיטעט ... העלפֿען די נשרפֿים, וועלכער האָט אָרגאַניזירט ... זאַמלונג פֿאַר די נשרפֿים.

דער ה׳ וואָיעוואָדע האוקע־נאַוואַק ... דיג קומען מיט דרינגענדער הילף דער נעליטענער בעפֿעלקערונג, האָט איבערגעגעבען דעם לאַסקער סטאַראָסטע פֿון די דיספּאָזיציע־פֿאָנדען 1000 ... פֿאַר די נשרפֿים.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פֿריהער 43), טעלעפֿאָן ...
עמפּפֿאַנגס-שעה׳ן 8-10, 12-2 און 5-8 ...

אויפֿן דערנער-וועג

שפּאַנענדער סענסאַציאָנעל-ראָמאַנטישער ראָמאַן

53)

רעדל האָט אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער. ער האָט זיך איינגאַנצען געוואָרפֿען פֿאַר אויפֿרע- גונג, זיין געזיכט איז געווען אויסגעקרימט אין אַ שרעקליכער ווילדער גרימאַסע. די אויגען זע- נען איהם שיער נישט אַרויסגעקראָכען פֿון די אויגען-לעכער. ער האָט שוין געצילט אויף שטייג- לערן, וועלענדיג איהם צו דערשיסען, אָבער קוניץ האָט איהם אָנגעכאַפּט ביי דער האַנד און אַרויסגע- שטויסען דעם רעוואָלווער, וועלכער איז אַראָפּגעפֿאַ- לען אויף דער ערד און אויסגעשאָסען. צום גליק איז די קויל געבליבען אין דער וואַנט.

— וואָס האָט איהר געוואָלט טון, הער פֿאָל- קאָווניק! — האָט דער אויספֿאָרשונגס־ריכטער אויס- גערופֿען, — איך פֿערשטעה אייער אויפֿרעגונג... אַזאַ שענדליכע בעליידיגונג פֿון מיליטערישען מונ- דיר! — אָבער שטייגלער געפֿינט זיך דאָך אין די הענד פֿון געריכט. איצט וועט ער שוין זיין פּסק בעקומען.

און, ווענדענדיג זיך צו שטייגלער׳ן, וועל- כער איז געזעסען אַ צוטומעלטער פֿון זיין אייגע- נעם טהאַט, האָט קוניץ שאַרף געזאָגט:

— אייער איצטיגע האַנדלונג בעווייזט אַמ- ב׳לטסטען, אַז איהר זיינט טאַקע דער שולדיגער, אַז איהר זעבט מעהר נישט ווערט צו טראָגען דעם מיליטערישען מונדיר. איהר האָט איצט בעליידיגט אויף אַ מיאוסען אופֿן איינעם פֿון אונזערע בעסטע פּאַטריאָטען און מיליטער־לייט, דאָס וועט אייך נישט בעשענקט ווערען. אייער גורל איז שוין אַ פֿערזיגעל- טער. מיט אייער איצטיגער טאַט האָט איהר זיך אַליין פֿערראַטען!!

קוניץ האָט אָנגעקלונגען. עס זענען אריינגעקו- מען די זשאַנדאַרמען. זייערע געזיכטער זענען גע- יעגן דערשראָקען, זיי האָבען געהערט אַ שאָס פֿון דער קאַנצעלאַריע פֿון אויספֿאָרשונגס־ריכטער און פֿערשטאַנען, אַז דאָרטען איז עפּעס פֿאָרגעקומען. זיי האָבען אָבער נישט געוואָגט אריינצוגעהן ווען מען רופֿט זיי נישט דורך אַ קלונג פֿון גלעקעל. איצט האָט אייבער פֿון זיי געפֿרעגט:

— מ׳האָט געשאָסען? וואָס איז געשעהען?

— נישט אייער זאַך, — האָט דער אויספֿאָר- שונגס־ריכטער געענטפֿערט. — פֿיהרט צוריק אויעק ביידע אַרעסטירטע.

שטייגלער איז איצט געזעסען אַ צוזאַמענגע- בראָכענער. איהם האָט שוין באַנג געטון וואָס ער האָט זיך פֿערמאָסטען אויפֿ׳ן „אַלמעכטיגען רעדל“. ער געדענקט, ווי רעדל האָט איהם אַמאָל געזאָגט: „איך וועל אייך שוין אין זינען האָבען“... איצט האָט זיך שטייגלער דערמאָהנט אין רעדל׳ס דאָ- מאָלסדיגען סטראַשונעק. „צי איז נישט אַמאָל מיין אַרעסט אַ רעזולטאַט פֿון דעם דאָזיגען סטראַשונעק“? האָט שטייגלער געטראַכט און דערפֿיהלט אַ גרע- בעצלאָזען האַס צו רעדלען. ער האָט זיך נישט גע- קאָנט בעהערשען און איהם דעריבער אָנגעשפּיגען אין פּנים.

אָבער וואָס האָט ער דערגרייכט דערמיט? גאָרנישט! ער האָט נאָך זיין לאַגע פֿערערגערט, רעדלען וועלען אַלע גלויבען, איהם, שטייגלער׳ן — קיינער נישט. זיין לאַגע איז איצט האָפֿנונגס- לאָז. דער דאָזיגער איטאַליענער וויל איהם אראָפּ- ציהען אין אַ בלאָטע. אָבער פֿאַרוואָס? פֿאַרוואָס? וואָס האָט ער צו איהם? ער האָט דאָך איהם קיינ- מאָל אין זיין לעבען נישט געזעהען! ווי אַזוי קאָן מען אימיצען וועלען שלעכטס טון, ווען מען קען יענעם נישט! וואָס איז דאָ געשעהען? יוער האָט פֿערלייגט אויף איהם אַזאַ נעץ? זאָל דאָ טאַקע שטעקען רעדל׳ס האַנט? הוץ מיט רעדל׳ען, האָט שטייגלער מיט קיינעם נישט געהאַט קיין שום סכסוך. יאָ, נאָר רעדל האָט געהאַט אַ גרונד איהם אריינצוציהען אין דער דאָזיגער בלאָטע. אָבער ווי אַזוי? וואָס זאָל ער איצט טענה׳ען, יוען דער דאָ- זיגער אויסוואָורף, דער איטאַליענער, האַלט אין איין פֿערזיכערען, אַז ער, שטייגלער, האָט איהם מיטגעהאָלפֿען אין זיין שפּיאָנאַזש אַרבייט? ווי אַזוי קאָן מען זיך יועהרען געגען אַזאַ מנוול? ווער יועט איהם, שטייגלער׳ן, גלויבען?

מיט שווערע טריט און מיט אַן׳אַראָפּגעלאָ- זענעם קאָפּ האָט שטייגלער פֿערלאָזט די קאַנצעלאַריע פֿון מיליטערישען אויספֿאָרשונגס־ריכטער.

— שמידען איהם די הענד אין קייטען! — האָט דער אויספֿאָרשונגס־ריכטער בעפֿוילען די זשאַנדאַרמען.

— איך בין אומשולדיג! — האָט שטייגלער אויסגערופֿען, שוין געפֿינענדיג זיך ביי דער טיר. — דאָס איז אַ שרעקליכער בלבול.

די זשאַנדאַרמען האָבען איהם אַ שלעפּ געטון און פֿערלעגט קייטעלעך אויף די הענט. נאָכדעם האָט מען איהם אַרויסגעפֿיהרט פֿאַסינין. דער איטאַ- ליענער האָט מיט אַ פֿערצוויפֿעלטען, שטומען בליק, געקוקט אויף רעדל׳ן און ס׳האָט זיך געדוכט, ווי זיין בליק זאָגט:

— טייוועל, אויסוואָורף, פֿאַרוואָס האָסטו מיך בעצוואונגען צו בעגראָבען אַן אומשולדיגען מענש?!

* * *

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק איז ... בלויז שטייגלער. דער איטאַליענער ... נישט געלעבט. ער האָט זיך אויפֿגעהאָנגען ... קאַמער. איהם האָט כסדר געפּייניגט אַ ... געוויסענביסען: ער האָט אומגליקליך ... אומשולדיגען מענשען! ער ... צוליב ... געהאַט קיין רוה.

גאַנצע נעכט איז דער אומגליקליכער ... ליעגנער נישט געשלאָפֿען. דאָס געוויסען ... נישט געלאָזט צו רוה, אַן׳איבערליכע ... פֿון איהם כסדר געמאָהנט: געה, ... אומשולדיגען מענשען, זיין פֿערגאָסען ... פֿאַלען אויף דיין קאָפּ!

אָבער וואָס האָט ער געקענט טון? ... שוין עטליכע מאָל בעשלאָסען צו ... אויספֿאָרשונגס־ריכטער און דעם פּראָקוראָר ... ער ציהט צוריק זיינע פֿריהערדיגע ערקלערונגען ... אַז דעם פּראָטאָקאָל האָט ער אונטערגעשריבען ... אונטער׳ן דרוק פֿון מוראַ׳דיגע קלעפּ אין ... גען, אָבער יעדעס מאָל, ווען מען האָט איהם ... געפֿיהרט אין דער קאַנצעלאַריע פֿון פּראָקוראָר ... אָדער אויספֿאָרשונגס־ריכטער, איז דאָרט ... סען... רעדל! און דערזעהענדיג דעם ... מענש, איז איהם אָבגענומען געוואָרען ... ער האָט ווייטער מעכאַניש איבערגעחזרט ... פֿריהערדיגע ערקלערונגען, אַז שטייגלער איז ... ווען זיין שותּף...

דאָס געוויסען האָט איהם אָבער נישט ... געהערט כסדר צו פּייניגען. סוף כל סוף ... נישט אויסגעהאַלטען. איינמאָל ביינאַכט ... די גאַנצע צייט געזעסען אין אַן׳איינזאַמע ... האָט ער צוריסען אויף זיך דאָס העמד ... פּאַסען, אויסגעפֿלאָכטען דערפֿון אַ שטריק ... אויפֿגעהאָנגען אויף די גראַטעס פֿון ...

(פֿאָרטזעצונג קומט)

…ואל פילהארמאניע טעל. 213-84

שבת, דעם 14-טען ד. ח. און זונטאג, דעם 15-טען, 8.30 אווענד

נור 2 גאסט-אויפטריטע!

פון דער אונפערגלייכליכער וועלט-בעריהמטער זינגעריז

IZA KREMER

איז איבטערנאציאנאלן שלאגער-רעפערטואר

לידלעך און לידער אין איבער צעהנדליג שפראכען.

דאס איז די אטראקציע פון קאנצערט-סעזאן.

בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

קאנפערענץ פון די יודישע פאלקס-בענק

פון דער גאנצער לאדזער וואיעוואדשאפט

…אנטערן פאָרזיץ פון פרעזעס נ. בוקעט איז דעם …טען ה.ח. פארגעקומען אין לאדז אין לאקאל פון …ער דיסקאנטא באנק א קאנפערענץ פון די יודישע …רעדיט קערפערשאפטען פון דער לאדזער וואיעוואד… שאפט, וואס זענען אנגעשלאסען אינם יודישען רע… …יזאנס - פערבאנד אין ווארשא, רימארסקא 6.

צו דער קאנפערענץ זענען געקומען דעלעגאטען …ן אלע איינגעלאדענע קאאפעראטיוען ווי אויך די …ארשטעהער פונם פערבאנד די אינספעקטארען …מויש און מיכעלסאן.

ה' נ. בוקעט עפענט די קאנפערענץ און בעגריסט …רעלעגאטען און פארשטעהער פון פערבאנד. אין …רעזידיום זענען אויסגעוועהלט געווארען אלס פאר… …צער ה' נ. בוקעט. בייזיצערס — די ה"ה פרעזעס …ראזענבערג פון לאדז, מ. דאבזשינסקי פון זדונ… …א וואליע און א. לעווקאוויטש פון קאליש.

אינספעקטאר שמויש רעפערירט וועגען דער לאגע …ן דער יודישער קאאפעראטיווער בעוועגונג אין דער …דזער וואיעוואדשאפט. ער ווייזט אן אז אין דער גאנ… …ר וואיעוואדזטווע געפינען זיך 59 קרעדיט קאאפע… …אטיוען וואס זענען אנגעשלאסען אין פערבאנד, פון …עלכע נאר 32 פיהרען א נארמאלע טעטיגקייט, פון …אי איבעריגע 27 קאאפעראטיוען ווייזען 9 ארויס א …וואכע טעטיגקייט, 7 געפינען זיך אין צושטאנד …ון פארמעלער ליקווידאציע און 11 קאאפעראטיוען …עלכע האבען צוליבן הערשענדען קריזיס און אנ… …ערע סיבות געליטען גרעסערע הזיקות, אבער וועל… …ע קענען ביי דער קלענסטער מאטעריעלער שטיצע …ידער אנהויבען זייער נארמאלע טעטיגקייט.

כדי די דאזיגע קאאפעראטיוען מיטהעלפען זיך …ו סאנירען מוז אבער געשאפען ווערען א פאנד …ויף צו ערטיילען זיי ביליגע לאנג-טערמיניגע קרע… …טען. די „פאנדייש" ערטיילט נישט די דאזיגע קא… …פעראטיוען קיין קרעדיטען צוליב דעם וואס זייערע …יגענע קאפיטאלען זענען זעהר קליין — און פער… …עסערן די איגענע קאפיטאלען און די מיטגלידער …גען זיי נאר, ווען זיי וועלן האבן די מינימאלסטע …אפיטאלן אויף צו ערטיילען נייע הלוואות און אנגע… …ן מיטגלידער. די קלענסטע בעלעבונג פון דער …עדיט טעטיגקייט פון די דאזיגע קאאפעראטיוען— …נט ווייטער דער רעפערענט—וועט צוריק אויפ… …יען דעם צוטרוי צו די קאאפעראטיוען וואס וועט …ין מיט זיך ברענגען ארטיגע קאפיטאלען, ווי …רונות אפשפארונגען און הגל. ווי אויך א פער… …עסערונג פון די אינקאסעס און אנדערע באנק א… …ראציעס.

אינספעקטאר שמויש פראיעקטירט דעריבער אז …י פינאנציעל געזונטע קאאפעראטיוען זאלען צווי… …ן זיך שאפען דעם נויטיגען פאנד דערצו.

די קאאפעראציע — אלס אן'אידעע פון געגענזיי… …ער הילף מוז אין דעם זין ארויסווייזען איהר …ופקייט און אידעאישע נעזונטקייט, מיט דעם אויס… …ענדיגט ה' שמויש זיין רעפעראט.

אינספעקטאר מיכעלזאן ווייזט אן אויף די וויכטי… …ע מאמענטען פון דער אקציע, סיי אין דעם זינען …אס די קאאפעראטיוען וועלען מיט זייערע איגענע …טלען און פון זייער איגענעם ווילען, נישט אנגע… …ארפען פון דער צענטראלע — העלפען, צוריק אויפ… …יען די איינגעבראכענע און פינאנציעל שוואכע …עסטער-אינסטיטוציעס, וואס ס'איז שוין אין גע…שיכטע פון דער יודישער קאאפעראציע א פאר מאל פארגעקומען אין ספאראדישע פאלען און געגעבען די בעסטע רעזולטאטען סיי אין דעם זינען וואס די אקציע וועט דערמונטערן די קאאפעראטיווע טוער אין די קליינע שטעטלעך. די יודישע בעפעלקערונג נויטיגט זיך היינט מעהר ווי אלע מאל אין דער יודישער פאלקס באנק, אלס דעם איינציגען שטיצפונקט פאר איהר ווירטשאפטליכער עקזיסטענץ. אין א צייט פון אפענעם באיקאט און ברוטאלע עקסצעסען בנוגע די יודישע האנדווערקער און קליין-הענדלער — איז דער חוב פון די פינאנציעל-שטארקע קאאפעראטיוען מיטהעלפען מיט זייער שטיצע אויפבויען און ענטוויקלען די פינאנציעל-שוואכע קאאפעראטיוען, אזא אקציע גייט יעצט איבערן גאנצען לאנד. די לאדזער קאנפערענץ איז די ערשטע פון א ריהע אנדערע אין די איבעריגע וואיעוואדשאפטען.

אין דער דיסקוסיע האבען אנטייל גענומען: מענדעלעוויטש — וויעלון, ראזענבערג — לאדז, סמיעכאוו — זדונסקא וואליא. לעווקאוויטש — קאליש, דאבזשינסקי — זדונסקא-וואליא, שובין — קאליש, יאאכימאוויטש — טורעק, מאמעלאק — סלופץ, גלאנץ — סילעץ, קארטוז, בערלינער — טאמאשאוו, ליפמאנאוויטש — לאסק, לעווי — קאלא און א ריהע אנדערע דעלעגאטען.

צום סוף איז אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציע:

די קאנפערענץ שטעלט פעסט אז די קאאפעראטיווע ארגאניזאציעס בילדען מיט זיך דעם בעסטען שטיץ-פונקט פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין איהר שווערען קאמף פאר איהר עקזיסטענץ. ביי די יעצטיגע שווערע ווירטשאפטליכע בעדינגונגען — איז דאס אינהאלטען פון יעדען קאאפעראטיוו א דערהאלטונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, און דער אויסבויאונג און ענטוויקלונג פון דער קאאפעראטיווער נעץ — לויט דער פרינציפ פון געגענזייטיגער הילף, וואס איז דער יסוד פון דער קאאפעראטיווער אידעע — געפינען איהר העכסטען אויסדרוק.

די קאנפערענץ נעהמט מיט צופרידענקייט אן די איניציאטיוו צו שאפען דעם נויטיגען פאנד אויף צו ערטיילען קרעדיטען די פינאנציעל שוואכע קאאפעראטיוען פון דער לאדזער וואיעוואדשאפט און פערפליכטעט זיך תיכף דעם דאזיגען פאנד צו שאפען.

די סומעס וואס עס האבען אויפן ארט דערקלארירט די אנוועזענדע דעלעגאטען האט פולשטענדיג גערעקט דעם פרעלימינירטען קאפיטאל.

ס'איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען אז פאר די קרעדיטען זאלען די קאאפעראטיוען צאהלען 4% יערליך. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א שטענדיגע קאמיסיע, אין די פערזאנען: מ. דאבזשינסקי —אלס פארזיצער, אינספעקטאר א. שמויש — אלס סעקרעטאר, ראזענבערג, יאאכימאוויטש און לעווי — אלס מיטגלידער.

—※—

דער פערדינטער ערפאלג

פון דעם ארץ-ישראל-פילם „צו א ניי לעבען" אין „קאפיטאל"

זעלטען ווען מ'הערט אין א קינא אפלאדירען. דא רייסען זיך ארויס אפלאד-סמענטען ביים פובליקום, וואס בעזוכט דעם נייעם ארץ-ישראל-פילם „צו א ניי לעבען", וואס יוערט איצט מיט אזא גרויסען ערפאלג דעמאנסטרירט אין קינא „קאפיטאל".

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז די דינסטאג'דיגע פרעמיערע פערוואנדעלט געווארען אין א ריזיגע מאניפעסטאציע פאר'ן יודישען אויפבויווערק אין ארץ-ישראל. דער גרויסער „קאפיטאל"-זאל, האט נישט געקענט אריינעמען די אלע, וואס זענען געקומען צו דער פרעמיערע.

אויך נעכטען, מיטוואך, איז דער גרויסער עולם בעזוכער בעגייסטערט און מיטגעריסען געווארען פון די וואונדערבארע ארץ-ישראל-בילדער, פון די שטעט תל-אביב, חיפה, ירושלים. די וואונדערבארע לאנדשאפטען פון א גאנצער קייט יודישע קאלאניעס און ארבייטער-קיבוצים. מען בעקענט זיך מיט דער יודישער ארבייט אויפ'ן דארף, ביי דער לאנדווירטשאפט, וואס וואקסט און ענטוויקעלט זיך פון טאג צו טאג. מען זעהט אויך דאס אראבישע לעבען אין זיין פרימיטיווסטער פארם.

ס'איז דערום קיין חידוש נישט, וואס דער פילם „צו א ניי לעבען", האט ביי אונז אין לאדז ארויסגערופען אזא שטארקען אינטערעס, קיין איין ייד וועט זיכער נישט אדורכלאזען די געלעגענהייט אליין און מיט די קינדער בעזוכען דעם הערליכען ארץ-ישראל-פילם „צו א ניי לעבען" אין „קאפיטאל".

וואס א פאמערנער כאם דערלויבט זיך

צו שרייבען צו א לאדזער יודישער פירמע

די פירמע איגנאצי יאשונסקי, האט נעכטען בעקומען פון טוכאלא (פאמאזשע) פון די ברידער אקונעק פאלגענדען בריף:

איגנאצי יאשונסקי, לאדז!

„איהר מיינט, אז איהר האט א „זשידעק" פון די באלעוווקעס אין ברודיגע כאלאטען, וועמען איהר קענט פיהרען פאר דער נאז. ביי אונז הערשט א מוסטערהאפטע ארדנונג, און איהר קענט א לך זיך לערנען פון א סוחר פון פאמערן, הגם א יונגען, אבער אן ערליכען, און נישט ווי איהר ברודיגע.

אויב איהר האט אין פוילען אן עולה, טא געהט קיין פאלעסט-נא, דארט וועט איהר זיך לערנען ארדנונג.

אויב איהר וועט אונז שיקען אייער פערטרעטער, וועט ער באלד ארויספליהען אויפ'ן הויף צו די גרויסע היבט, און דארט געוויס מיט איהם מאכען א „כאאס"

נייע געזעצן און צירקולארען

סצאליזירטער שטייער

אין לעצטען נומער פון געזעצען-בלאט האט דער פינאנץ-מיניסטער פערעפענטליכט א רייה פערארדנונגען וועגען סצאליזירען שטייער פון פאלגענדע ארטיקלען: זאפאלקעס, צעמענט, טאבאק-אויסארבייטונגען, שפריט, זאלץ, לאטעריע-צעטלען, ביער, וויין, בראנפען און זלקאהאל-משקאות, עסיג, עסענץ, הייוון און צוקער.

די אונטערנעהמונגען, וועלכע האנדלען מיט די אויסגערעכענטע ארטיקלען זענען נישט מחויב בעזונדער צו צאהלען שטייער פון אומזאץ. דער כלל פערפליכטעט פון 15 יאנואר 1936.

פאסט פארטא.

אין אמט-בלאט פון פאסט-מיניסטעריום איז פערעפענטליכט א צירקולאר, אין וועלכען ס'ווערט אויפגעקלעהרט, אז די פערלאגען, וועלכע זענען פערפליכטעט צו שיקען אין די אוניווערזיטעטס-ביבליאטעקען זייערע אויסגאבען, דארפען נישט אפצאהלען קיין פאסט-פארטא. די קאסטען זענען אין אזא פאל מחויב צו דעקען די אדרעסטען.

אינוואלידען רענטע.

לויט א פעראָרדנונג פון מיניסטער פון סאציאלער השגחה ווערט ביים ערטי לען אינוואלידען-רענטע, וועלכע וועט ווערט אנערקענט די עמערי-טאל-פערזיכערטע ארבייטער ביז'ן 31 דעצעמבער 1936. גענומען אלס גרונט-סומע 15 זל

סאציאלע פערזיכערונג.

דער מיניסטער פון סאציאלער השגחה קלערט אויף אין לעצטען צירקולאר, אז אויב אן עמעריט בעקומט א פאסטען אלס גייסטיגער ארבייטער, ווערט איהם אויטאמאטיש אפגעשטעלט די רענטע, אויב זי בעטרעפט ווייניגסטענס 40 פראצענט פון די בעקומענע שכירות.

אזעלכע אנגעשטעלטע זענען דעסגלייכען אויך בעפרייט פון דער פליכט אויפסניי פערזיכערט צו ווערען אלס גייסטיגע ארבייטער.

רעוויזיע פון ציווילע אורטיילען.

דער יוסטיץ-מיניסטער ווייזט אן אין דער לעצטער אינסטרוקציע, אז נישט נור עס זיינען ענטגילטיגע ציווילע געריכטס-אורטייל'ן, נאר אויך אין דער פערענדיגטער פראצעדור פון אזוי גערופענעם יוקסעל צזל בעפעהל קאן מען פערפיהרען אקציעס וועגען בעגייען די פערהאנדלונגען.

באניפיקאציעס ביי ירושה שטייער.

לויט זיי ס'קלערט אויף דער פינאנץ-מיניסטער איז דאס געזעץ וועגען ערטיילען באניפיקאציעס ביים איינצאהלען דעם בעטרעף אויפ'ן חשבון פון שטייער פון ירושות גילטיג געווען נאר ביז'ן יאהר 1933.

—※—

גאסען-פארפאלען

(א) אויף פראנטשישקאנער גאס איז איבער געפאהרען געווארען דורך א דראזשקע דער 7-יעהריגער דוד מאס פון פראנטשישקאנער 40. ביים קינד איז צובראכען געווארען א פוס. די פאגאטאוויע האט דאס קינד אפגעפיהרט אין אננא-מאריא-שפיטאל.

* * *

אויף קילינסקיעגא 91 האט א פערד צוקאפעט דעם 34-יעהריגען יוליאן פילטשארסקי. ער איז שווער פערוואונדעט געווארען.

* * *

אויף ריימאנט-פלאץ איז געפאלען פון הונגער די 62-יעהריגע היימלאזע אפאלאניא סטעמפיען. דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע האט אפגעפיהרט אין דער שטאטישער זביארניע.

וויפיל וועט מען אפצאהלען פאר א ראווער?

די לאדזער שטאט פערוואלטונג נעהמט דער וויל אנ'אפצאהל פאר נומערן אויף ראווערען 6 זל. די גילטיגקייט פון נומער איז אבער נאר ביזן 1 אפריל. ס'ווערט פארגעזעהען אז דער דאזיגער אפצאהל זאל געהעכערט ווערען ביז 40 זל.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האבען די ארבייטער און אנגעשטעלטע ארגאניזאציעס אונטערגענומען א אינטערווענץ אטוויזענדיג אז ביים איינפיהרען אזא הויכען אפצאהל אויף ראווערען וועלען די ארבייטער און אנגעשטעלטע נישט האבען די מעגליכקייט זיך צו בענוצען מיט דעם דאזיגען לאקאמאציע מיטעל. די ארבייטער און אנגעשטעלטע בענוצען אמייסטען ראווערען אויף צו פאהרען צו דער ארבייט, אויך די ספארט ארגאניזאציעס האבען אונטערגענומען א אינטערווענץ ביליגער צו מאכען דעם אפצאהל אויף ראווערען.

אויך א פראפעסיע

צו פערשפרייטען אידי דערפער פאלש געלד

(א) אין פוצק איז ארעסטירט געווארען דער דארפס הענדלער יאן ביעלעצקי, אין מאמענט ווען ער האט געלאזט אין פערקעהר פאלשע 5 און 10 זלאטעדיגע מטבעות.

בעת דער אויספארשונג האט ביעלעצקי ערקלערט אז די מטבעות האט ער בעקומען פון נאטאליע יענדזשעיעווסקא פון לאדז, אוזשענדניטשנא 8. ביי דער יענדזשעיעווסקא איז אדורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע און מ'האט ביי איהר געפינען מאסען פאלשע מטבעות.

נעכטען איז זי געשטעלט געווארען פארן לאדזער קרייז געריכט און נאטאליא יענדזשעיעווסקא איז פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר טורמע.

אונטערגעווארפען א קינד

(א) אין דער אפטיילונג פאר סאציאלער הילף זאוואדזקא 11 איז אונטערגעווארפען געווארען א מיידעלע פון אנ'ערך 4 חדשים אלט. דאס קינד איז איבערגעשיקט געווארען אין שטאטישען ערציהונגס היים. די פאליציי זוכט די מוטער.

זיצונג פון קאמיטעט אויסצובויען די שטעט

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט אויסצובויען די שטעט אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט קאזלאווסקי.

ס'איז בעשטימט געווארען אויף רעמאנט פון הייזער און איינפיהרען קאנאליזאציע אין די הייזער 150 טויזענד זל. אויף קליינע בויען זענען בעשטימט געווארען הלוואות אויף 100 זל.

גנבות

ביי סטאניסלאוו רענדזשיקאווסקי האט מען איינגעגנבעט א ראווער, וועלכער ער האט געלאזען שטעהען פאר'ן בנין פון דער וואיעוואדזטווע ווען ער איז אריין דארט ספיר ערלעדיגען.

* * *

פון נחום שוסטערס וואוינונג גדאנסקא 11 האבען גנבים ארויסגעגנבעט וועש פאר 400 זל. אין ביידע פאלען זוכט די פאליציי די גנבים.

א גרויסע רבי'שע חתונה אין לאדז

דער ראדאשיצער רבי הרה"צ ר' בנימין שליט"א מאכט חתונה זיין זוהן החתן הרב ר' אשר מאיר שליט"א. די חתונה קומט פאר דאנערשטאג אין בערלינער זאל זאבאדניא 26. די חתונה האט אין די לאדזער חסידישע קרייזען ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג. ס'מוז אויך בעטאנט ווערען, אז דער מחותן פון דער כלה'ס צד איז דער לאנג-יעהריגער ראש בית-דין פון ווארשא ר' יחזקאל פרידמאן זצ"ל. ס'איז פארגעזעהן, אז צו דער חתונה וועלען קומען א גאר גרויסע צאהל אנגעזעהענע רבים און רבנים פון גאנצען לאנד, ווי אויך א סך חסידים פון דער פראווינץ, און עס איז טאקע נישט קיין וואונדער, וואס די פעראינטערעסירונג מיט דער חתונה איז אזא גרויסע, ווייל דער חתן שמ'ט אלס גאר גרויסער למדן, שוין אלט זייענדיג 14 יאהר האט מען איהם גערופען דער שארפער עילוי און מען רעכענט זיך ביים היינטיגען טאג מיט איהם זעהר שטארק, ווייל ער גיט ארויס איגענע חיבורים. ער קארעספאנדירט זיך וועגען שאלות ותשובות מיט די גרעסטע וועלטגאונים. דער רבי שליט"א וועט זיין אין לאדז די גאנצע שבעת ימי המשפחה און שטעהט אין אויף וואלבארסקא 1.

Dr. Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענד.

Dr. med. HALTRECHT

…עצעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכטס-קראנקהייטען און מענער-שוועכע

נעמט אן פון 8.90 ביז 9.30 אווענד.

…יעטריקאווער 10, טעל. 245-21

…אר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייז!

…מט אן אויך אין דער וועטערינאלקלישער לעטשניצע פעטריקאווער 161 פון 9 פריה ביז 2 מיטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער פרעהליכער פילם אונט. נאמען:

„דאס האבען ליב מענער"

אין דער הויפטראל Tibor v. Halmay

— II —

גרויסע ערטישע דראמע א. נ.

„ZUZU"

אין דער הויפט-ראלע: Józefina BACKER

אנהויב 4 נאכם. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליז
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
זונטאג און תנאות פון 9—1

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

מאַרים שוואַרץ מיט זיין קונסט - טעאטער אין „יאַשע קאַלב".

„יאשע קאלב" האט צוגעצויגען צום טעאטער נאר דעם עלעמענט, וואָס גייט אַלעמאָל אין טעאַטער, נאר אויך אזעלכע, וואָס זענען זעלטען גאַנגען און אפילו וואָס זענען קיינמאָל נאך ניט געווען אין יודישען טעאטער; נישט נאר לאָדזער נער גופא, נאר אויך פון די אַרומיגע שטעט אין לעך; נישט נאר יודען, נאר אפילו נישט יודען.

י. זינגערס „יאַשע קאַלב", וואָס מאַרים שוואַרץ האָט דראַמאַטיזירט, רעזשיסירט און קרעאירט א שטאַרקען דראַמאַטישען אינהאַלט. 26 סצענען: תשובה, ליבע און תאוה, גוירנקייט און פרומקייט און צניעות האַלטען דעם צושויער אָוועקגעשפּאַנט און בעצויבערט. דערצו דראַמאַטישע מוזיק, וואונדערבאַרע דעקאָראַציעס — אויג און רייך פאַרן אויער.

מאַרים שוואַרץ בעדויערט נישט, וואָס ער געוויליגט צו פערבלייבען אין לאָדז נאך יעדען אָווענד פילט אויס דער לאָדזער עולם אלס דאַנקבאַרקייט ביז פּמעט אויף איין דונערנדע אַפּלאָדיסמענטען און ענטוזיאַסטישע בעדאַנקען זיי הארציג מאַרים שוואַרצ'ן מיט טעאטער פאַר די פריד און בעגייסטערונג, וואָס בען אריינגעבראַכט אין לאָדז.

אַלפרעד קאַרטאַ אין לאָדז

ווי מיר דערוויסען זיך קומט אין די טעג קיין לאָדז דער בעריהמטעסטער וועלט-אַלפרעד קאַרטאַ, וועלכער איז שוין בעקאַנט פריהערדיגע אויפטריטען אין לאָדז. קאַרטאַ לאָדז נאר אויף איין קאָנצערט, וועלכער קומט 19 ד. ח. אין פילהאַרמאָניע.

איזאַ קרעמער-קאָנצערטען
שבת און זונטאג אין דער „פילהאַרמאָניע"

די ידיעה וועגען דעם, אַז די וועלט-בעריהמטע יודישע קינסטלערין, איזאַ קרעמער קומט קיין לאָדז אויף 2 קאָנצערטען, האָט זיך בליץ-שנעל פערשפּרייט אין די ברייטע קרייזען פון די לאָדזער מעלאָמאַנען און ספּעציעל צווישען די פילע לאָדזער פערעהרער פון דער גרויסער קינסטלערין, וועלכערס קאָנצערטען אין אונזער שטאָט „בימי גראַבסקי" עס ליגען נאָך עד היום אין זכרון.

מיר געדענקען געוויי דעם רושם, וואָס איהרע וואונדערבאַרע קאָנצערטען האָבען בשעתו איבערגעלאָזט אויף די פיל טויזענדער צוהערער, און די אומגעהייערע התלהבות, וואָס זיי האָבען אַרויסגערופען סיי ביי די איבערגעשפּיצטע מבינים, פיינשמעקער און סיי ביים ברייטען פאָלק—ביי „עמך".

די דאָזיגע קאָנצערטען, וואָס זענען אַדורך אונטערן צייכען פון בעגייסטערונג און האַרציגער דאַנקבאַרקייט פאַר דעם גרויסען קינסטלערישען גענוס און איבערלעבונג, וואָס איזאַ קרעמער האָט אונז פערשאַפט — זענען, אָהן גוזמא, געווען אַ יום-טוב און אַ אויפמונטערונג פאַר דעם יודישען קאָנצערט-פובליקום.

און עס איז דאָך נישט קיין וואונדער דער דאָזיגער דעמאָלטדיגער דערפאָלג איהרער, פונקט ווי עס וועט נישט זיין קיין וואונדער, ווען אויך איצט, נאָך אַ פויזע פון לאַנגע יאָהרען, נאָך איהרע ריזיגע טריומפען אין אייראָפּאַ און אַמעריקאַ וועלן מיר זיך מיט דער מייסטערהאַפטער איינציגאַרטיגער לידער-אינטערפּרעטאַטאָרין צוזאַמענטרעפען דעם היינטיגען שבת און זונטאג — אין איין גרויסער בעגייסטערונג.

דער נאָמען איזאַ קרעמער שיינט און גלאַנצט ווי איינער פון די גרעסטע שטערען אויפן פירמאַמענט פון דער אַלוועלטליכער געזאַנגס- און שפּיל-קונסט!

קרייז-בעראַטונגען פונם האַנדווערקערטום

(א) אין לאָקאַל פון בעקער מייסטער ציעך אויף פּאַדלעשנע 1 זענען פאָרגעקומען קרייז בעראַטונגען פון דער אינדוסטרי וועגען ווירטשאַפטליכע און שטייער ענינים.

עס זענען געהאַלטען געוואָרען דריי רעפעראַטען: דורכן ליטער פון דער שטייער אַפּטיילונג ביים פאַרבאַנד פון האַנדווערקער קאַמערן ה' קאָזלאָווסקי, פון וואַרשאַ; דורך דעם דירעקטאָר פון דער האַנדווערקער-קאַמער ה' ראַבאַש און דורך דעם יודישען רעפערענט פון דער האַנדווערקער קאַמער אין לאָדז, ה' ביטעלמאַן.

נאָך די רעפעראַטען האָט זיך ענטוויקעלט א לאַנגע דיסקוסיע, בעת וועלכער עס זענען ברייט אַרומגערעדט געוואָרען די הכנות צו דער האַנדווערקער-אויסשטעלונג אין לאָדז, און דער אנטייל אין איהר פון די מיטגלידער פון בעזונדערע ציעכען.

אויסגעברענט די אויגען פון איהר געליבטען
פערמשפּט אויף 3 יאָהר טורמע

(א) אויף זשגאָווסקא 139 האָט געוואוינט די 40-יעהריגע מאַריא דיסקאָט מיט איהר געליבטען אלעקסאַנדער בערגער, א פּראָפעסיאָנעלער גנב.

צווישען דעם פּאָרל זענען פאָרגעקומען כסדר-דיגע מחלוקת און דעם 14 נאָוועמבער 1935 האָט דיסקאָט אָפּגעגאָסען איהר געליבטען מיט זאַלץ-זויער, בערגער האָט פערלוירען ביידע אויגען, מאַריא דיסקאָט איז פערמשפּט געוואָרען אויף 3 יאָהר טורמע.

שבת — אַ פּאָעזיע-אָווענד אין „זשעטעקאַ"

היינטיגען שבת קומט פאָר אין לאָקאַל פון „זשעטעקא" (וואָלטשאַנסקא 35) אַ גרויסער פּאָעזיע-אָווענד מיט'ן אָנטייל פון די דיכטער: מ. בראָדערזאָן, ישראל ראַבאָן און מ. שולשטיין.

דער אָווענד וועט זיין געווידמעט דער נייעסטער יודישער דיכטונג.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, דעם 12-טען מערץ

6.34 גימנאַסטיק, 6.50 פּליטען, 7.20 ידיעות, 7.30 פּליטען, 7.55 אינפאָרמאַציעס, 8 אווידיציע פאַר שולען, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 ידיעות, 12.15 מוזיק. פריה-מאָרגען פאַר שילער פון פאָלקס-שולען. 1 פּליטען, 1.25 הויז-ווירטשאַפט, 1.30 „קאָנצערט זשוישען", 3.12 לאָדזער בערזע, 3.15 עקספּאָרט, 3.20 וואַרשאָווער בערזע, 3.30 מאַנדאָלין - אָרקעסטער, 4 שמועס פאַר עלטערע קינדער, 4.15 טאַנץ-מוזיק, 4.45 „גאַנץ פּוילען זינגט", 5 „פּאַרניר און דיקטען" — רעפעראַט, 5.15 קאָנצערט, 5.35 אַקטועלער ווירטשאַפטליכער שמועס, 6.05 לידער, 6.45 פּליטען, 7.20 רעקלאַמע - קאָנצערט, 7.35 ספּאָרט, 7.50 אַקטועלער שמועס, 8 מוזיק, 8.30 „דער גרויסער מאַרשאַלעק" פון ליפּינסקי, 8.45 אָווענד - ידיעות, 9 הערשפּיל, 9.40 „אונזערע לידער" פון מאַריץ יאַנאָווסקי, 10 סימפאָנישער קאָנצערט, 11 ידיעות און קאָמוניקאַטען, 11.05 טאַנץ-מוזיק (פּליטען).

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	93.75
3-פּראָצ. בוד:	—	—	—	27.00
4 „ דאָלאַרובקע	—	—	—	52.00
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	—	—	—	62.25
5 „ וואַרשאַווער פּ. ב.	1934	—	—	53.75
5 „ לאָדזער			—	48.00
ענגלישער פונט			—	26.24
דאָלאַר אָפיצ.	5.26.75 — נישט-אָפיציעל		—	5.24
גאָלד-דאָלאַר	—	—	—	9.04
גאָלד-רובל	—	—	—	4.82
דייטשער מאַרק	—	—	—	1.44
פראַנק שווייצאַרישע		—	—	173.30

היינט און פאָלג. טעג !!!
נייער וואונדערבאַרער ארץ-ישראל-פילם
צו אַ נייַ לעבען
רעזשיסער: יהודה לעמאַן
מוזיק: מאַרים מאַראַם.
קאָמפּאָז.: דניאל סאַמבורסקי
געדרעהט אויף פּלוידיס: באַלעסלאַוו ראַסקאַסקי

דער דערמאָנטער פילם, וועלכער האָט דורכגעמאַכט א טריאומף-וועג איבער אַמעריקאַ און ענגלאַנד. לענדער אין אייראָפּאַ איז בעשאַנקען געוואָרען אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער פילם-אויסשטעלונג אין ווענעדיג מיט א גאָלדענער אויסצייכנונג, איז רעאַליזירט געוואָרען אין אויפטראַג פון „קרן-היסוד" דורך דער פילם-געזעלשאַפט „אוריענט" ארץ-ישראל צוזאַמען מיט'ן „פּאַקס-פילם" (אַמעריקאַ). אין דער גאַנצער וועלט איז דער פילם „צו אַ נייַ לעבען" אויפגענומען געוואָרען מיט בעגייסטערונג. די וועלט-פּרעסע האָט וועגען דעם פילם געשריבען בעגייסטערטע אַרטיקלען. דער פילם „צו אַ נייַ לעבען" איז געזעהען געוואָרען פון הונדערטער טויזענדער מענשען און האָבען אויסגעדריקט בעוואונדערונג פאַר'ן פילם און די דערגרייכונגען פון ארץ-ישראל אין וואַרשא איז דער פילם דעמאָנסטרירט געוואָרען פאַר'ן מלוכה-פּרעזידענט, מיניסטאָרן און הויכע פּערזענליכקייטען, וועלכע האָבען אויסגעדריקט בעוואונדערונג פאַר'ן פילם און די דערגרייכונגען פון א"י.

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16
אָנהויב פון די סעאַנסען 5 נאָכמיטאָג.

געגען בעלויננג
ס'איז אָוועקגעקומען אַ גאָלד ... מיט ביכער. עס ווערט זעהר גוט אָבצוגעבען ליפּאָווא 53, ... דיסקרעציע געזיכערט!

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אוו. אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

הריינע אנאנסען
1 זלאָטי אַנאַנאַס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

סוחרים, ליב האָבענדיג ריין קוועהם, נעכטיגען אַלע ביי צוקער קילינסקיעגאָ 41. אַ נאַכט-לאַגער 25 אַ צימער 1.50 זל.

אַכטונג, שטריקער = פּאַבריקאַנטען איך נעהם אָן צו אַרבייטען ... אויף 10-ער און 12-ער שליטען צו ערמעסיגטע פּרייזען. לאַנגע ... וואָלינגונג 7.

Zgubiony został protest na Zł. ... -1936 r. wyst. W.Wytoński, ... 63, żyranci: Warszawski ... Zwrócić takowy do Rozenholca, ... 25.

אַכטונג! דער נייער-רעסטאָראַן ... ענגלישער זאַל (וואָלטשאַנסקא ...) מיט אַ שענעם מענער-זאַל מיט ... היגיענישער כשר'ער קוך, מיט ... געשירען און טיש-בעשטעק ... געגעבען אויף חתונות נאָר פאַר 10 אַלעע 1-טער מאַי 2. קומט און איבערצייגט אייך!

ווער ס'וויל זיין געזונט, ... מוז קומען עסען די בעסטע און ... האַפּטסטע מיטאַגען צו גאַנץ ביליגע ... אין דעם בעוואוסטען היגיענישען רעסטאָראַן פון הערמאַן לעווינסקי, לאָדז, ... סקיעגאָ 39, פראָנט, 2. שט. טעל. ... בעת'ן מיטאָג ראַדיאָ-קאָנצערט פון ... גאַנצער וועלט.

אַכטונג! ווער ס'וויל האָבען ... גאַנטע היטען אויך Hückel ... פאַסאָנען, יודישע בעסערע היטלען ... כענע און סאַמעטענע, אַלע סיזאָנען ... היטלען נור אין דער בעוואוסטער ... „שערלאָגס", פּיעטריקאָווער 10. ... איבערצייגט אייך! שבת איז ... געשלאָסען.

פרייע פּאָסטענס

אַ מענער-שניידער-געזעלען ווערט פון זאָפּאָרט געזוכט. צו ערפאַהרען ביי ניעבוכאָוויטש, פּיעטריקאָווער 101.

אַ יונגעל אין אַ מעכאַנישע שלאָסערי-ווערשטאָט איז נייטיג פון זאָפּאָרט. 6 שערפּיען 14, א. טאַטאַרעק.

נייטיג אַ שטעפּער-געזעלען צו גראָוועטע אַרבייט, אַ נייער, דרעווינאָווסקא 4 ביי ד. וואָלמאַן. 4346

לאָקאַלען

Do wynajęcia
lokal fabryczny, parter, 180 mtr. kw. z siłą do 30 P. S. parą i światłem.
Wólczańska 50, tel. 214-13.

צו פערמיטען אַ שעהן זוניג צימער עקסטראַ איינגאַנג מיט אַלע בעקוועהמליכקייטען, אויך באַדע-צימער, אויף פּערלאַנג קען זיין מיט מעבעל. פּיעטריק. 62, וואָהנונג 15.

פערשידענעס

איך נעהם אָן צו זיימען אַפּאַשקעס און שטעקלאַטשען ווי אויך ווישטשולקעס אויף אָבערלאַק, ביי שאַפּירא, גדאַנסקאַ 4, וו. 31 צו קאָנקורענץ-פּרייזען.

וויכטיג פאַר לאָדז און פּראָווינץ!
קאָמיסיאָנס-לאַגער
פון פערשידענע מאַרקען
מעבעל
נייע און גענוצטע, ווי אויך היגיענישע מאַטראַצען, כאָזעטקעס, מאַטראַצן אין דער פיינסטער אויספיהרונג, בעקומט איהר צו די ביליגסטע פּרייזען נור ביי
א. ווייצמאַן,
שענקיעוויטשאַ 6, טעל. 191-00.
בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גענוצטע מעבעל, דיוואַנעס, נייה-מאַשינען, שרייב-מאַשינען, פּעלצען א.ז.וו.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
וועלכער האָט געאַרבייט אין דער קראַנקען-קאַסע 12 יאָהר ספּעציעל אויף ציין-ציהען און האָט אָנ'אויגעבע לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין, נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 8 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ" רוג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4—11 אָווענד אויף נאַרוטאָוויטשאַ 13 צוגענגליכע פּרייזען. פאַר אַרבייטסלאָזע הנחה.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט, זונטאַג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

לעטשניצע
פאַר ווענערישע-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אָווענט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָווענט.
א בעראַטונג 3 זל.

קאָמוניקאַט.
PIERWSZE PRYWATNE
Pogotowie Lekarskie
וואָס עקזיסטירט זייט 1931 יאָהר, שיקט מיט אויף די פיל אָנפראַגען, צי זי האָט געענדערט דעם אַדרעס, אַז זי האָט נישט געענדערט דעם אַדרעס און נישט דעם טעלעפאָן!
12-333
און געפינט זיך ווי פריהער
LEGJONÓW Nr. 6
(Zielona)
טעלעפאָן

וויכטיג פאַר ברוך-קראַנקע

(רופּטורעס) זאָווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פּאַראַליזשען, ביין-שווינדזוכט, פּלאַטפיס און פערשידענע אַנדערע פערקריפּלונגען-ליידענדע.

פאַר פערשידענע אַרט רופּטורען פערפעקטערטע און די געפּערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער. ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-באַנדאַזשען לויט מיין מעטאָדע היילען און בעזייטיגען ראַדיקאַל יעדען איינציגען ברוך.

ביי מאָגען און קישקע - זענקונג ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע לייב-הייל-באַנדאַזשען.

פאַר הויקערס ספּעציעלע קאָרסעטען און גלייכהאַלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פון אַלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פּלאַטפיס ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען.

געגען קרומע אָדערן ספּעציעלע גומי-שטרימפּ לויט מאָס.

קינסטליכע הענד און פיס
ספּעציעלע הייל-אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
ספּעצ. אָרטאָפּעד.
א. פּעטריקעוויטש, לאָדז
9 פּיראַמאָוויטשאַ 9, טעל. 177-09 (פריהער אַלגינסקאַ)
אַכטונג! פּראַנסע מוזען זעלבסט ערשיינען.
ס'וועט נישט געמאַכט דאָס נישט קענען בעוויזען ווערען.

wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman